

MONOGRAFIA

1992-2022

30 VJET DREJTORIA E DOGANAVE

MONOGRAFIA 30 VJET DREJTORIA E DOGANAVE

Shkup, 2022

Titulli në original: МОНОГРАФИЈА 1992-2022, 30 ГОДИНИ ЦАРИНСКА УПРАВА
Titulli në gjuhën shqipe: MONOGRAFIA 1992-2022, 30 VJET DREJTORIA E DOGANAVE

Redaktor:
Slavica Kutirov

Recenzentë:
Mitko Dimitrovski
Sasha Sashek Gosheva
Katerina Doneska
Jovanço Sekulovski

Autorë:
Dragan Jolevski
Lidija Lekoska
Olivera Çalovska
Jasminka Jakimovska
Liljana Zhivković Davitkova
Lihnida Dimkovska
Zhaklina Andreska
Julijana Ristovska
Anastasija Baçevska Vasiq

Përktheu në shqip:
Megdi Adili

Dizajni grafik:
Signup Digital DOO - Shkup

Shtypshkronja:
Print Factory DOOEL - Shkup

Tirazhi:
100

Botues:
Drejtoria e Doganave e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Përmbajtja:

Shërbimi doganor gjatë historisë deri në pavarësi.....	9
Drejtoria e Doganave në dekadën e parë pas pavarësisë (1992 – 2001).....	15
Drejtoria e Doganave në dekadën e dytë të pavarësisë (2002 – 2011).....	35
Drejtoria e Doganave sot - shërbim modern për qytetarët dhe shoqërinë (2012 - 2022).....	75
Drejtorët e Drejtorisë së Doganave.....	107
Festa jubilarë - 30 vjet Drejtori e Doganave - 30 vjet përkushtim.....	110

Shënimi i jubileve shoqërohet gjithmonë me një ndjenjë krenarie dhe emocion, kur zakonisht lindin pyetjet: Ku e nisëm? Çfarë bëmë? A mund të kishim bërë më shumë?

Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së pavarur dhe të mëvetësishme para 30 vitesh miratoi Ligjin e parë për Drejtorinë e Doganave, me të cilin u themelua si organ i pavarur me kapacitet të personit juridik, i autorizuar për zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve në fushën e doganave në vendin tonë. Është rregulluar kontrolli i qarkullimit të mallrave dhe udhëtarëve përtej kufijve shtetërorë dhe mënyra e zbatimit të procedurave doganore. Ligji parashikonte shenjat doganore, uniformën zyrtare dhe identifikimet zyrtare. U vendosën pikat e kalimeve kufitare Tabanovcë, Bllacë, Jazhincë dhe Pelincë dhe me këtë përfunduan procesin e vendosjes së themeleve të Drejtorisë së sotme të Doganave dhe siguruan dhe garantuan integritetin ekonomik të vendit tonë. Me këtë filloi ndërtimi i shtyllave bazë të institucionit, nëpërmjet modifikimit të kuadrit ligjor, të personelit organizativ dhe kadrovik. Në vitet e mëpasme vëmë re momente më domethënëse nga zhvillimi i Drejtorisë së Doganave.

Në vitin 1994, Republika e Maqedonisë u bë anëtare e Organizatës Botërore të Doganave kur ne aderuam në Konventën Ndërkombëtare për Sistemin e Harmonizuar të Emrave dhe Shenjave të Kodifikuara, si rezultat i së cilës u miratua Ligji i parë për tarifat doganore në prill të vitit 1996. Dy vjet më vonë, u miratua Ligji i parë Doganor, me të cilin Drejtorija u bë organ në kuadër të Ministrisë së Financave. Në korrik të vitit 1999, Kuvendi i Republikës së Maqedonisë miratoi Ligjin për tatimin mbi vlerën e shtuar, me të cilin u rregulluan kompetencat dhe normat e TVSH-së për importin e mallrave dhe shërbimeve.

Në maj të vitit 1996 u zbatuan modulet e para të sistemit të ri të përpunimit automatik të deklaratave doganore, ASYCUDA. Ofrohet funksionim automatik dhe regjistrim elektronik i deklaratave doganore, të cilat i dorëzohen Bankës Popullore, Entit Shtetëror të Statistikave dhe institucioneve të tjera shtetërore në kohë dhe në mënyrë cilësore. Qasje direkte në sistem mundësohet nga agjencitë doganore, Ndërmarrja Publike për Shërbime të Aeroportit, Hekurudhat e Maqedonisë, Trafiku i Maqedonisë, Posta e Maqedonisë dhe postat e shpejta. Në vitin 2004 është themeluar Sektori për Kontroll dhe Hetime, me mbështetje të madhe nga programi i Komisionit Evropian - Zyra për Mbështetje Doganore dhe Fiskale - KAFAO-MAK, si dhe mbështetje në pajisje dhe trajnime nga Programi i Kontrollit të Eksportit dhe Sigurisë Kufitare. (EXBS) të Shteteve të Bashkuara dhe Drejtorisë së Doganave dhe të Ardhurave të Mbretërisë së Bashkuar.

Në vitin 2005 është vënë në funksion ndërtesa e re e Drejtorisë së Doganave, e ndërtuar në kuadër të projektit TTFSE¹ të financuar nga Banka Botërore, në të cilën ndodhet qendra e parë moderne e të dhënave.

Në vitin 2005 u miratua Ligji i ri Doganor, në përputhje të plotë me legjislacionin doganor të Bashkimit Evropian dhe me

1 Trade & Transport Facilitation in Southeast Europe Project

ndryshimet në vitin 2010, u krijua kuadri ligjor për deklarimin e detyrueshëm doganor elektronik, si bazë për zhvillimin e ardhshëm të sistemeve të informacionit dhe operacionet doganore pa letra.

Një moment i rëndësishëm është marrja e menaxhimit të akcizës nga Drejtoria e të Hyrave Publike më 1 janar 2010. Kjo ndërmarrje, ndër të tjera, përfshin përgjegjësitë për dhënie dhe lejeve dhe autorizimeve të akcizës, lëshimin e pullave të kontrollit, llogaritjen, përcaktimin dhe mbledhjen e akcizës.

Në dekadën e dytë vazhdon të ndërtohet Sistemi Informativ Doganor - MAK CIS, përmes digjitalizimit të proceseve nga sfera më e gjerë e operacioneve doganore. Janë prezantuar disa sisteme të reja elektronike.

Një hap i madh përpara në digjitalizimin e doganave u bë më 1 nëntor 2008 me lansimin e sistemit One-Stop-Shop për lejet për import, eksport dhe transit të mallrave - EXIM. Nëpërmjet këtij sistemi, operatorëve ekonomikë iu është mundësuar që të marrin më shumë se 60 lloje të lejeve për import, eksport dhe transit të mallrave në mënyrë elektronike.

Një datë domethënëse në zhvillimin e Drejtorisë së Doganave është edhe 1 korriku 2015, kur vendi ynë, i pari në rajon, aderoi në Konventën për Procedurën e Përbashkët të Transitit, të cilës i parapriu zhvillimi, zbatimi dhe anëtarësimi në Sistemin e Ri të Kompjuterizuar të Tranzitit të përbashkët – SRKT, me të cilin operatorëve ekonomikë u mundësohet qarkullim më i shpejtë i mallrave me ndalesa minimale dhe formalitete kufitare. Ky projekt domethënës, paralelisht me projektin për zbatimin e sistemit për Mjedisin e Integruar Tarifor – MIT, u realizua me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian.

Transformimi digjital i Drejtorisë së Doganave, pas një periudhe të gjatë zhvillimi dhe përgatitjesh, është krijuar me vënie në punë të Sistemit të Përpunimit të Dokumenteve Doganore dhe Akcizës – SPDDA, më 3 qershor 2019. Ky sistem kompleks solli të ashtuquajturën “epokë e re” në operacionet

doganore. Ajo krijon një platformë të re të avancuar për operacionet doganore pa letra, e integruar me sisteme të tjera doganore dhe e ndërveprueshme me sistemet e institucioneve qeveritare dhe sistemet doganore të BE-së.

Për këtë arsye ne në Drejtorinë e Doganave jemi vërtet krenarë. Dhe ne nuk u ndalëm me kaq.

Edhe pse në fillim të vitit 2020 u përballëm me paparashikueshmërinë dhe frikën e pandemisë COVID-19, si institucion demonstroi një aftësi të jashtëzakonshme për t’u përshtatur shpejt dhe për të vepruar në mënyrë proaktive në rrethanat e reja.

Me mbështetjen financiare të Bashkimit Evropian, ne kemi realizuar me sukses disa projekte të rëndësishme për modernizimin e operacioneve doganore dhe infrastrukturës. Kemi vënë në funksion pajisjen e re moderne për laboratorin doganor, e cila mundësoi aplikimin e teknikave të reja dhe metodave analitike të ekzaminimit. Rindërtuam pikat më të mëdha kufitare në korridoret kyçe që kalojnë nëpër vendin tonë - Tabanovcë, Bogorodicë dhe Qafasan. Në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Brendshme, ne po krijojmë një qendër të re të dhënash për rikuperimin nga fatkeqësitë, duke aplikuar standardet më moderne të teknologjisë së informacionit dhe sigurisë. Së bashku me kolegët tanë nga Kroacia dhe Austria, nga Ministria e Financave dhe Drejtoria e të Hyrave Publike, ne po zbatojmë një rrjedhë twining për të përmirësuar mbledhjen e të ardhurave dhe rregulloret tatimore dhe doganore.

Me mbështetjen e Bankës Botërore dhe Korporatës Ndërkombëtare Financiare - IFC, përmes Projektit për lehtësimin e tregtisë dhe transportit në vendet e Ballkanit Perëndimor, në bashkëpunim me Qeverinë dhe institucionet e tjera kompetente, përgatitëm Blueprint-in për sistemin e ri Kombëtar me një Ndalesë, në të cilin kemi inkorporuar kërkesat për aplikimin e standardeve dhe praktikave më moderne për lehtësimin e tregtisë ndërkufitare.

Kemi filluar aktivitete intensive të bashkëpunimit rajonal, asnjëherë nuk ka qenë në nivel më të lartë se sot. Me nismën “Ballkani i Hapur” po realizojmë disa aktivitete që kontribuojnë në përshejtimin e mëtejshëm të fluksit të mallrave dhe udhëtarëve. Kontrollat e përbashkëta dhe koncepti OneStopShop me Serbinë në pikën kufitare Tabanovcë po funksionojnë me sukses, po ashtu po punohet për zbatimin e të njëjtit koncept me Shqipërinë dhe Kosovën.

“Korridoret e gjelbra” për qarkullimin e mallrave të ndjeshme funksionojnë me sukses dhe pa probleme në rajonin e CEFTA-s dhe ne nënshkruam memorandumin e parë për shkëmbimin e të dhënave me Republikën e Greqisë, shtet fqinj anëtar i BE-së. Nëpërmjet projektit të ri CEFTA SEED+, ne po punojmë për një shkëmbim shtesë të të dhënave dhe dokumenteve kufitare, po ashtu po bëjmë progres të rëndësishëm në njohjen reciproke të kompanive me statusin e Operatorit të Autorizuar Ekonomik me Serbinë, si dhe po punojmë intensivisht në njohjen reciproke të këtij statusi me Shqipërinë.

Krahas bashkëpunimit me shërbimet doganore të vendeve të rajonit, ne mbajmë bashkëpunim të ngushtë me Ambasadat e Shteteve të Bashkuara të Amerikës, Mbretërisë së Bashkuar, Shërbimin Doganor të Koresë së Jugut, Organizatën Botërore të Doganave, por edhe me disa organizata ndërkombëtare, si Zyra e Kombeve të Bashkuara për drogën dhe krimin - UNODC, Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar - GIZ, OSBE, CEFTA dhe të tjera.

Rëndësi të veçantë për ne ka bashkëpunimi me komunitetin e biznesit, i cili ka qenë imperativ në veprimtarinë tonë prej shumë vitesh. Nëpërmjet mbledhjeve të rregullta të Trupit Këshillimor, në të cilat janë anëtare të gjitha odat ekonomike dhe shoqatat e tjera tregtare dhe transportuese, shqyrtohen çështjet dhe problemet e hapura, si dhe diskutohen iniciativat e reja dhe ndryshimet e planifikuara në punën doganore.

Vitet e kaluara, me të gjitha, në shumë projekte dhe aktivitete,

sfidat i kemi përballuar së bashku, por edhe sukseset dhe rezultatet e arritura.

Forca shtytëse e të gjitha këtyre arritjeve janë mbi të gjitha nëpunësit e Drejtorisë së Doganave. E themeluar në fillimet tradicionale të pavarësisë, me një dinamikë të madhe zhvillimi, Drejtoria e Doganave përgjatë 30 viteve të fundit është shndërruar në një shërbim të vërtetë për qytetarët, komunitetin e biznesit dhe shtetin.

Sot është një shërbim modern, teknologjikisht i avancuar dhe lider i ndryshimeve në rajon, krah për krah me doganat e vendeve të Bashkimit Evropian. Qëndrimi i vazhdueshëm ndaj sfidës - ruajtja e një ekuilibri të përshejtimin të tregtisë ndërkufitare dhe në të njëjtën kohë zbatimi i masave dhe kontrolleve efektive për mbrojtjen e shëndetit, sigurisë dhe interesave financiare të shtetit.

Ne në Drejtorinë e Doganave jemi krenarë për atë që kemi arritur, por është edhe motivi ynë për rezultate edhe më të mëdha në të ardhmen.

Gëzuar përvjetorin - 30 vjetorin e Drejtorisë së Doganave!

Drejtorja e Doganave e Republikës së Maqedonisë së Veriut
M-r Slavica Kutirov, drejtor

Shërbimi doganor gjatë historisë deri në pavarësi

Doganat dhe sistemi doganor kanë një rëndësi të madhe për zhvillimin dhe mbrojtjen e ekonomisë së një vendi. Pa një sistem modern doganor dhe një doganë, nuk mund të arrihet prosperiteti ekonomik i vendit apo integrimi i tij në flukset ekonomike ndërkombëtare. Në kuptimin ekonomik, doganat moderne janë rregullator i mbrojtjes së ekonomisë vendase, duke krijuar kështu kushte për zhvillimin ekonomik të vendit. Doganat i nevojiten çdo vendi dhe ekonomisë së tij, pavarësisht nëse është vend në zhvillim, tranzicion apo i zhvilluar.

Fillimet e shërbimit doganor në Maqedoni i kanë rrënjët në Perandorinë Osmane ku doganat ishin burimi kryesor i të ardhurave të qeverisë dhe besohet se janë organizuar në bazë të sistemit doganor të Bizantit. Në fillim të shekullit të 18-të, në perandori kishte më shumë se 100 zyra të mëdha doganore. Mirëpo, në vitin 1854, një shërbim doganor i organizuar mirë në rajon, me shërbime të mira dhe depo doganore, ekzistonte vetëm në Selanik, ndërsa organizimi i shërbimit doganor në territorin e Republikës së Maqedonisë së sotme ishte në gjendje shumë të keqe. Me kalimin e kohës, me zhvillimin e tregtisë, objekti tregtar në Shkup dhe Manastir tentoi që në këto qytete të krijojë zyra doganore në mënyrë që këto qendra tregtare të sigurojnë zhvillimin e pavarur të tregtisë me vendet evropiane. Përpjekjet afatgjata të ndërmarrjes tregtare në Shkup rezultuan me hapjen e një zyre doganore në Shkup në vitet 1893-1894, pas së cilës u ndërtuan më shumë se 40 depo dhe një magazinë në një stacion hekurudhor.

Puna e përditshme në zyrën doganore Maxhari

Pas Luftës së Parë Botërore, në Mbretërinë e Serbëve, Kroatëve dhe Sllovenëve, e cila më vonë u quajt Mbretëria e Jugosllavisë, kishte 13 zyra doganore, njëra prej të cilave në Shkup. Sipas gjendjes së organizimit të shërbimit doganor nga viti 1936, nga gjithsej 52 zyra doganore në territorin e Republikës së Maqedonisë së sotme kishte zyra doganore në Manastir, Dibër, Gjevgjeli, Ohër, Shkup dhe Strugë.

Pas Luftës së Dytë Botërore, shërbimi doganor i Republikës së atëhershme Federative Popullore të Jugosllavisë filloi të punojë në vitin 1944, në zyrat doganore në territoret e çliruara, kështu që në periudhën nga viti 1947 deri në vitin 1948, organizata filloi të themelojë themele të reja, kur për puna në kufi, të rinjtë dhe të rejat u zgjodhën nga aksionet e punës së të rinjve, dhe pjesërisht nga radhët e Ushtrisë Popullore Jugosllave dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme. Gjatë viteve '60, deri në mesin e viteve '70, struktura e punonjësve u

ndryshua tërësisht dhe u rrit numri i atyre me arsim të lartë dhe universitar. Sipas të dhënave nga viti 1984, në Drejtorinë Federale të Doganave kishte 4414 të punësuar, nga të cilët 288 ishin doganierë në Republikën Socialiste të Maqedonisë.

Inspektimi doganor i mallit

Qarkullimi i udhëtarëve në kufi

Për të ruajtur integritetin profesional të punonjësve të doganës dhe për të eliminuar abuzimin e mundshëm të detyrës zyrtare, shteti siguronte të ardhura të larta personale për punonjësit. Gjithashtu u kujdes për krijimin e kushteve të favorshme të punës në të gjitha pikat kufitare dhe njësitë e brendshme organizative, me qëllim ruajtjen dhe mbrojtjen e shëndetit të punonjësve të doganës. Në atë drejtim u organizua orari i punës me turne nga 8 deri në 12 orë, u organizua transporti deri në vendin e punës, u zgjidh çështja e banimit të doganierëve etj. Për të forcuar integritetin dhe unitetin e doganierëve, u organizuan sporte dhe aktivitete të tjera shoqërore, u ndërtuan resorte të përbashkëta verore dhe dimërore, si dhe u mbështetën në solidaritetet familjet e doganierëve në rastet e aksidenteve të ndryshme apo sëmundjeve më të rënda të punonjësve dhe familjarëve të tyre, domethënë, bëhej fjalë për afrimin e vazhdueshëm të punonjësve dhe ndërgjegjësimin

dhe besnikërinë ndaj shërbimit tek shumica e punonjësve të doganave.

Në vitin 1962 u prezantuan shenjat e para të uniformës. Në anën e majtë të uniformës ishte emblema me përmasa 3x5 cm, pa shenja për pozicionin në shërbim. Qëndrimi zyrtar dukej nga kapela. Zyrtarët profesionistë kishin një gradë nga fije të praruar, të endura në formën e një fjongoje, dhe mbikëqyrësit kishin një fjongo në ngjyrë argjendi platini. Shoferët, korrierët dhe stafi teknik kishin një shirit lëkure të zezë. Një yll me pesë cepa pa bazë ishte veshur në kapelë.

Modernizimi i vërtetë i shërbimit doganor, i cili konsiderohet edhe fillimi i digjitalizimit të doganave, filloi në vitin 1971 kur Kuvendi i atëhershëm i RSFJ-së miratoi Ligjin për financimin e modernizimit të shërbimit doganor nga viti 1971 deri në vitin 1975, me të cilin u siguruan mjete për blerjen e kompjuterëve të parë dhe softuerit shoqërues. Me përfshirjen e sistemit të parë për përpunimin automatik të të dhënave, nevojiten ndryshime në organizimin e Drejtorisë Federale të Doganave, sigurimi i stafit të ri adekuat, trajnimi i doganierëve dhe përshtatja e rregulloreve doganore me mënyrat e reja të punës. Kështu, në vitin 1972 u krijua Qendra e parë Elektronike Informatike (QEI) si njësi e pavarur në Drejtorinë Federale të Doganave të atëhershme, e cila u pajis plotësisht dhe u vu zyrtarisht në funksion më 26 dhjetor 1974.

Salla e parë e serverëve në QEI në Beograd në vitin 1981

Në të njëjtën kohë, qendrat rajonale në Shkup, Beograd, Lubjanë, Zagreb, Sarajevë dhe Split morën pajisje për pranimin dhe transmetimin e të dhënave të tipit "MDS 6400" me porta për printerët lokalë. Këto qendra merrnin dokumentet origjinale nga zyrat doganore, nga të cilat të dhënat regjistroheshin në shirit magnetik dhe përmes rrjetit telefonik i përcilleshin qendrës qendrore kompjuterike elektronike. Nëpërmjet të njëjtit rrjet komunikimi, të dhënat e përpunuara u kthyen në qendrat rajonale, ku printoheshin dhe dërgoheshin në zyrat doganore dhe klientët e tjerë.

Në maj të vitit 1975, të gjithë formularët dhe dokumentet u zëvendësuan dhe u lëshua rregullorja e parë në rrugën e plotësisht dhe dorëzimit të deklaratave doganore të përshtatura për përpunimin automatik të të dhënave. Ndryshimet i referoheshin mënyrës së llogaritjes dhe pagesës së detyrimeve doganore dhe mënyrës së transmetimit të

këtyre të dhënave nëpërmjet komunikimit elektronik. Po vendosen edhe kontrollet e para të të dhënave në deklaratën doganore dhe kontrolli qendror mbi gjendjen e importimit të përkohshëm në magazinat e ngarkesave. Për shkak të mënyrës së re të punës, në vitin 1976 u hoq aplikacioni për import dhe eksport, në bazë të të cilit përgatiten statistikat e tregtisë së jashtme. Të gjitha informacionet e nevojshme janë tashmë në deklaratën e re doganore dhe i dërgohen Entit Federal të Statistikave vetëm me shirit magnetik. Në vitin 1977 u prezantua një sistem për llogaritjen e detyrimeve dhe regjistrimeve kontabël, me të cilin mallrat mund të hiqen nga mbikëqyrja doganore, nëse për to sigurohet një garanci bankare.

Modernizimi i mëtejshëm i Shërbimit Doganor rezultoi edhe me ndërtimin e objekteve të reja për qendrat kompjuterike dhe përmirësimin e sistemit të atëhershëm kompjuterik. Në vitin 1980, u instalua një sistem i ri i platformës IBM, me një tastierë qendrore me ekran dhe tastierë, lexues kartash punch, printera dhe njësi me shirit magnetik, dhe njësitë e reja u operuan përmes terminaleve lokale.

Për shkak të rritjes së vëllimit të përpunimit automatik të të dhënave, është themeluar Sektori për Informatikë dhe Inkasimin e të Hyrave Buxhetore dhe Statistikë, i cili ndahet në Qendër për Informatikë dhe Përpunim Automatik të të Dhënave dhe Seksioni për Inkasimin e të Hyrave dhe Analiza Statistikore.

Në vitin 1981, numri i unik i identifikimit të personit juridik u përfshi për herë të parë në deklaratën doganore (në atë kohë, organizatat e punës së përbashkët), e cila mundëson monitorimin e operacioneve të tregtisë së jashtme - import dhe eksport në nivel të një personi juridik. Në bazë të këtyre të dhënave dhe në përputhje me Ligjin për punë monetare, kompanitë u mundësuan që një pjesë të valutës së fituar nga eksporti të ruajnë për blerjen e repromaterialeve.

Punonjës doganor nga Sektori për Informatikë dhe Inkasimin e të Hyrave Buxhetore dhe Statistika në Shkup në vitin 1983

Qendrat kryesore të zhvillimit të informatikës në këtë periudhë ishin qendrat kompjuterike në Beograd dhe Lubjanë.

Në Republikën Socialiste të Maqedonisë, e vetmja hyrje qendrore e të dhënave është realizuar në Qendrën Rajonale Kompjuterike në Shkup. Të dhënat e shënuara nga deklaratat doganore janë përcjellë në qendrën kompjuterike, ku janë kontrolluar dhe janë kthyer listat e gabimeve. Bazuar në këto lista, njësitë organizative ku regjistrohen dokumentet doganore kanë ofruar kontroll shtesë të dokumenteve, grumbullim shtesë dhe eliminimin e gabimeve të evidentuara.

Qendra e Përllogaritjes Elektronike të Drejtorisë Federale të Doganave

Në kohën e pavarësisë së Republikës së Maqedonisë, punët doganore e kryenin tri njësi doganore - Shkupi, Manastiri dhe Gjevgjelia, me vetëm 279 punonjës sa kishte në fund të vitit 1991. Pa legjislacionin përkatës dhe në mungesë të një drejtorie qendrore, menaxhmenti i tri zyrave doganore koordinoi aktivitetin doganor në vend përmes formimit të një kolegji joformal të tre administratorëve të cilët takoheshin rregullisht në Shkup. Në fillim të vitit 1992, drejtori i atëhershëm i Doganës së Shkupit ka lëshuar urdhër për caktimin e 4 doganierëve për të kryer kontroll të thelluar në ato vende ku ka nevojë, me qëllim që të sigurohen masa për mbikëqyrjen doganore të mallrave me origjinë të huaj, parandalimi i importimit dhe importimit të paligjshëm të mallrave, armëve, municionit, drogave, helmeve dhe substancave të dëmshme, si dhe e dinarëve² me origjinë nga republikat tjera të RSFJ-së.

² Dinari jugosllav është monedha zyrtare e Mbretërisë së Jugosllavisë, Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë dhe Republikës Federale të Jugosllavisë

Pamje e zhdoganimit të mallit në zyrën doganore Maxhari

Kontrolli në territorin doganor të Republikës së Maqedonisë filloi të zbatohet në fillim të vitit 1992, me themelimin e një poste të përkohshme policore-doganore në dalje të Kumanovës, ku punët doganore i kryejnë punonjësit e doganos së zyrës doganore Kumanovë.

Drejtoria e Doganave në dekadën e parë pas pavarësisë (1992 – 2001)

Pas pavarësisë së Republikës së Maqedonisë, me më pak se 300 të punësuar, pa sistem informativ dhe pa rregullore përkatëse ligjore, Drejtoria e Doganave fillon me aktivitetet për themelimin si organ i pavarur. Më pas ka pasur vite në të cilat fokusi kryesor është vënë në finalizimin e kuadrit ligjor dhe organizimit dhe personelit të Administratës. Një dekadë plot sfida në të cilën u hodhën themelet e Drejtorisë së sotme moderne të Doganave.

Me miratimin e Ligjit për Drejtorinë e Doganave më 14 prill 1992, Drejtoria e Doganave e Republikës së Maqedonisë bëhet organ i pavarur me cilësi të personit juridik, i autorizuar për zbatimin e ligjeve dhe rregulloreve të tjera të Republikës së Maqedonisë në fushën e doganave.

Me ligjin e ri, ajo merr kompetenca për të kryer mbikëqyrjen doganore, zhdoganimin e mallrave, kontrollin e mallrave, importi ose eksporti i të cilave është i rregulluar posaçërisht, kontrolli i këmbimit valutator në trafikun ndërkombëtar të udhëtarëve dhe kufiri me vendet e huaja, parandalimi dhe zbulimi i shkeljeve doganore dhe krimet, kryerja e procedimeve administrative dhe kundërvajtëse të shkallës së parë dhe të shkallës së dytë, përpunimi dhe monitorimi i të dhënave statistikore për importet dhe eksportet, etj. Në krye të Drejtorisë së doganave është paraparë të emërohet drejtor të cilin e emëron dhe shkarkon Kuvendi i Republikës së Maqedonisë.

Në të njëjtën kohë, patundshmëritë, pajisjet, inventarin,

arkivin, dokumentacionin dhe mjetet e punës të cilat i përdor Drejtoria e Federale e doganave e RSFJ-së, të cilat gjendeshin në territorin e Republikës së Maqedonisë, të cilat i kishte marrë në dorëzim Drejtoria e Doganave, janë shpallur pronë shtetërore e Republikës së Maqedonisë. Në Drejtorinë e Doganave të Republikës së Maqedonisë vazhdojnë të punojnë nëpunësit doganor nga Republika e Maqedonisë të cilët kanë qenë në detyrë jashtë territorit të saj.

Ligji për Drejtorinë e Doganave ka përcaktuar edhe veshjen zyrtare, identifikimin zyrtar dhe shenjën e Drejtorisë së Doganave. Uniforma zyrtare e Drejtorisë Federale të Doganave të RSFJ-së vazhdon të përdoret deri në përfundimin e të gjitha procedurave për përgatitjen e uniformave të reja, ku mbi to është vendosur bexhi i ri me simbolet e Republikës së Maqedonisë.

Identifikimi doganor

Në pesë vitet e para të pavarësisë, shërbimi doganor i kryente detyrat e veta përmes zyrave doganore, referatëve, seksioneve dhe njësi (3 degë doganore, 17 pika kufitare, 17 zyra doganore dhe 6 referatë doganorë).

Pika kufitare Tabanovcë, viti 1992

Natën ndërmjet 26 dhe 27 prillit 1992, pas përfundimit të shpejtë të punëve ndërtimore për rregullimin e hapësirës, u vendos pika e kalimit kufitar Tabanovcë - Autostrada në kufirin ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ), ku zyra doganore filloi të funksionojë në kushte të improvizuara. Në të njëjtën kohë janë duke u themeluar pikat kufitare Bllacë, Jazhincë, Pelincë, si dhe stacionet hekurudhore Tabanovc dhe Volkovë.

Një bexh, në një sfond të bardhë me germa të praruar, i përdorur nga nëpunësit doganorë menjëherë pas pavarësisë në 1992

Pas pavarësimit të Republikës së Maqedonisë, Shërbimi Doganor mbetet pa sistem informativ, prandaj fillimet e para për realizimin e punës doganore në kushtet e reja të krijuara ishin me evidencë manuale dhe krahasim manual me fletëpagesat e bashkangjitura nga banka. Në të njëjtën kohë, baza e të dhënave për dokumentet doganore të Maqedonisë nga ish Dogana Federale transferohet në sistemin informativ të fabrikës "Zhelezara Shkup", ku vazhdon regjistrimin dhe përpunimi i të dhënave doganore.

Gjatë kësaj periudhe vazhdon të zbatohet Ligji për tarifën doganore të RSFJ-së. Përveç normës doganore për importin e mallrave, paguhet një tarifë e posaçme e shlyerjes së përjashtimit tatimor prej 7,5%, një taksë speciale për mallrat e importuara prej 7,5% dhe një tarifë regjistrimi doganor prej 1%.

Dhe në sistemin tatimor vazhdon aplikimi i taksës së shitjes

për produktet dhe shërbimet, në formën e një takse bazë dhe të veçantë, bazuar në rregulloret e mëparshme federale (Ligji për masat e përkohshme për tatimin mbi shitjen e produkteve dhe shërbimeve) dhe rregulloret e miratuara nga ana e Republikës së Maqedonisë. Megjithatë, kjo ishte jetëshkurtër sepse në mesin e vitit 1992 u miratuan një Ligj i ri Tatimor për Mallrat dhe Shërbimet³ dhe një sërë rregulloresh shoqëruese, të tilla si Rregulloret për Aplikimin e Taksave të Mallrave dhe Shërbimeve, duke shfuqizuar kështu rregulloret e mëparshme federale.

Norma e përgjithshme e tatimit mbi shitjet e produkteve gjatë asaj periudhe ishte 42%. Sipas saj, taksa është paguar për të gjitha produktet e shitura për konsumatorët fundorë, të cilat nuk mbulohen nga asnjë nga numrat e tjerë tariforë (produkte grafike, letra shkrimi dhe materiale të tjera shkrimi, produkte që janë të përfshira në një rrjet instalimi, automjete motorike dhe automjete të tjera, çimento, çelik betoni, tela të mbështjellë, produkte druri, shkrepse, etj.). Në sistemin e taksimit të produkteve nuk kishte taksë të veçantë me akciza për disa produkte specifike, por kishte një trajtim të veçantë tatimor për shitjen e derivateve të naftës, pijeve alkoolike, përpunimit të duhanit dhe për disa produkte të tjera. Normat e taksës së shitjes për produktet e naftës varionin nga 3% në 40%, për përpunimin e duhanit nga 15% në 65%, për pijet alkoolike dhe joalkoolike - midis 10% (për konservimin e alkoolit) dhe 90% (për disa lloje pijesh alkoolike). Me një normë më të lartë se norma e përgjithshme e taksës së shitjes, tatohej shitja e produkteve të caktuara, përkatësisht makinave, ku norma e taksës varionte nga 30% në 55%, kafeja ishte 50%, si dhe produktet e luksit (produkte bizhuteri, produkte nga metalet e çmuara dhe gurët e çmuar, produktet e lëkurës dhe leshit, etj.) të cilat tatoheshin me një normë tatimore prej 72%.

3

„Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 48/92

Një normë tatimore më e ulët se norma e përgjithshme e taksës së shitjeve është aplikuar për veshjet dhe këpucët për fëmijë - 7%, tekstile dhe këpucë - 22,5%, pajisje shtëpiake, mobilje, pajisje televizive dhe radio dhe marrës të ngjashëm, produkte gome dhe të ngjashme - 28,5%. Shkalla më e ulët e taksës prej 3% është vendosur në qarkullimin e pajisjeve, veturave të udhëtarëve të përdorura, makinerive bujqësore, plehrave minerale, produkteve bazë të bujqësisë dhe peshkimit, produkteve për konsum njerëzor, gazetave ditore, teksteve shkollore e të tjera.

Rregulloret shoqëruese të Ligjit Doganor

Në korrik të po atij viti kur Drejtoria e Doganave u bë organ i pavarur, grupi i parë prej 142 doganierësh të rinj u pranua dhe filloi punën në dhjetor 1992, kështu që në fund të vitit 1992 Drejtoria e Doganave kishte 411 punëtorë. Këta doganierë janë caktuar në pikat e reja kufitare: Tabanovcë, Pelincë, Bllacë dhe Jazhincë, disa nga të punësuarit janë caktuar në detyra të zhdoganimit të brendshëm të mallrave në Shkup dhe Kumanovë, dhe një numër i vogël në zyrën doganore në Shtip.

Kuvendi i Republikës së Maqedonisë për drejtor të parë të Drejtorisë së Doganave e emëroi Dimitar Buzlevskin, i cili pozitën e mbajti nga 14 prilli 1993 deri më 20 dhjetor 1994.

Në fillim të vitit 1993 hynë në fuqi Rregullorja e parë për organizimin e punës dhe Rregullorja e parë për sistematizimin e vendeve të punës në Drejtorinë e Doganave, me të cilat filloi instalimi i sistemeve të reja për organizim dhe punë, kuadro dhe aftësim profesional, themelim të sistemeve për zbatimin e procedurave dhe mbikëqyrjes doganore. Sektorët formohen si njësi organizative bazë, kurse njësitë e brendshme organizative bëhen seksione, njësi, njësia - laborator doganor, zyra doganore (37) dhe referate. Me secilin sektor udhëhiqte një ndihmës drejtor i emëruar nga drejtori i Drejtorisë së Doganave, në pajtim me Qeverinë e Republikës së Maqedonisë. Punonjësit e tjerë për punë më të rëndësishme administrative dhe profesionale, si dhe mbikëqyrje inspektuese, emëroheshin nga drejtori.

Drejtorja e Doganave, në bazë të kësaj Rregulloreje për organizimin e punës, kishte këtë strukturë:

Kolegjiumi i drejtorit dhe kolegjiumi i drejtuesve të degëve

Drejtoria Qendrore – Organogram 1993

Sektori për Çështje Doganore dhe Juridike		Sektori për Informatikë, Përpunim Automatik të të Dhënave, Pagesë të të Hyrave dhe Përcjellje Statistikore		Sektori për Organizim, Kuadro, Çështje të Përgjithshme, Financiare dhe Materiale	
Seksioni për Çështje Doganore Administrative dhe Kundërvajtjeje		Seksioni për Përpunim Informatik dhe Automatik të Dhënash		Seksioni për Çështje Organizative Kadrovike, Arsimit Profesional dhe Çështje të Përgjithshme	
Seksioni për Çështje Doganore Juridike		Shërbimi për Pagesën e të Hyrave dhe Përcjellje Statistikore		Seksioni për Çështje Financiare Materiale, Pronësore Juridike dhe Investime	
Seksioni për Tarifë Doganore, Vlerë dhe Sistem të Jashtëm Tregtar				Shërbimi për Çështje Kontabiliteti	
Seksioni për Kontroll dhe Çështje Analitike dhe të Auditimit dhe Luftimin e Kontrabandës					
Njësia për Laboratorin Doganor					
		Dega Doganore Manastir			
		Njësia për Procedurë Doganore Administrative			
		Referati për Procedurë Doganore Administrative dhe të Kundërvajtjes			
		Njësia për Çështje Financiare, Materiale dhe të Përgjithshme			
		ZD Manastir			
		ZD Ohër			
		ZD Posta Ohër			
		ZD Resnjë			
		ZD Stenje			
		ZD Shën Naum			
		ZD Bllatë			
		ZD Mexhitlija			
		ZD Qafasan			
		ZD Prilep			
		ZD Aeroporti Ohër			
				Dega Doganore Shkup	
Dega Doganore Gjevgjeli				Njësia për Procedurë Doganore Administrative	
Njësia për Procedurë Doganore Administrative				Njësia për Procedurë Doganore të Kundërvajtjes	
Njësia për Procedurë Doganore Administrative dhe të Kundërvajtjes				Njësia për Çështje Kontrolli	
Njësia për Çështje Financiare, Materiale dhe të Përgjithshme				Njësia për Çështje Financiare, Materiale dhe të Përgjithshme	
ZD Bogorodicë				ZD Tabanovc Autostradë	
ZD Gjevgjeli				ZD Stacioni Hekurudhor Shkup	
ZD Dellçevë				ZD Stacioni Hekurudhor Trubarevë	
ZD Dojran i Vjetër				ZD Stacioni Hekurudhor Vollkovë	
ZD Berovë				ZD Bllacë	
ZD Kavadar				ZD Kumanovë	
ZD Strumicë				ZD Aeroporti Shkup	
ZD Stacioni Hekurudhor Gjevgjeli				ZD Stacioni Hekurudhor Tabanovc	
				ZD Posta Shkup	
				ZD për konsignim dhe panair	
				ZD Jazhincë	
				ZD Titov Veles	
				ZD Tetovë	
				ZD Gostivar	
				ZD Deve Bair	
				ZD Sopot	
				ZD Pelince	
				ZD Shtip	

doganore funksionojnë si trupa punues në Drejtorinë e Doganave dhe zyrat doganore, si organe këshilluese për shqyrtimin e çështjeve të caktuara profesionale. Për kryerjen e detyrave të caktuara komplekse, në nivel të Drejtorisë së Doganave janë formuar 4 komisione ekspertësh: Komisioni për tarifë doganore, Komisioni për vlerë doganore, Komisioni për klasifikimin e mallrave në tarifën doganore dhe Komision për bashkëpunim ndërkombëtar doganor, si dhe 2 komisione ekspertësh në nivel zyrash doganore: Komisioni për vlerën doganore dhe Komisioni për tarifën doganore.

Me Rregulloren për sistematizimin e punëve dhe detyrave të Drejtorisë së Doganave është përcaktuar numri i përgjithshëm i të punësuarve - 784, prej të cilëve 85 në Drejtorinë Qendrore dhe 699 në degët doganore.

Me pavarësinë dhe vendosjen e kufijve shtetërorë, jo vetëm u bë i mundur qarkullimi i papenguar i udhëtarëve, automjeteve dhe mallrave, por u vendos edhe sistemi i duhur i kontrollit, për parandalimin, zbulimin dhe parandalimin e tregtisë së paligjshme të mallrave. Prandaj, fokusi kryesor i Drejtorisë së Doganave ishte në drejtim të ofrimit të pajisjeve adekuate dhe zhvillimit profesional të nëpunësve doganorë për zbatimin e qetë të kontrollit doganor.

Darë doganore dhe vula arkivimi

Fillimet modeste të zhvillimit institucional në lidhje me kontrollet dhe hetimet që synojnë shuarjen e kontrabandës datojnë që në vitin 1993, kur në kuadër të Seksionit për Çështje Juridike Kontroll-Analitikë dhe Revizion dhe Ndalim të Kontrabandës.

Inspektimi i mallit në terminal

Gjatë vitit 1993 ka vazhduar rregullimi ligjor dhe nënligjor i çështjeve doganore. Pra, në muajin prill u miratua Ligji i parë për Doganat e Republikës së Maqedonisë⁴, i cili ishte pothuajse identik me Ligjin e mëparshëm për Dogana, i miratuar një vit më parë, me përjashtim të asaj se pjesa për komunikacion ndërkombëtar detar ishte fshirë.

Veçanërisht i rëndësishëm ishte miratimi i Rregullores për dokumentet në procedurën doganore dhe i Rregullores për dokumentin e vetëm doganor në procedurën doganore, me të cilin u prezantua formulari për Dokumentin Unik Doganor – DUD.

Nisur nga roli i shtetit në zbatimin e ligjeve dhe politikave që

4 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 20 datë 2 prill 1993

janë në kompetencë të tij, krahas ekspertizës së doganierëve, kërkohej respektimi i parimeve dhe standardeve të larta disiplinore-etike për të vërtetuar integritetin dhe besimin e shërbimit.

Për këtë arsye në maj të vitit 1993 u miratua Rregullorja e parë për përgjegjësinë disiplinore dhe materiale të punëtorëve të Drejtorisë së Doganave. Me këtë Rregullore rregullohen përgjegjësitë e punëtorëve në Drejtorinë e Doganave gjatë kryerjes së detyrës, shkeljet e detyrës, përgjegjësia disiplinore dhe materiale për shkeljet, si dhe procedura për përcaktimin e nevojave dhe shqiptimin e masave disiplinore.

Në fund të të njëjtit vit, Republika e Maqedonisë u bë palë kontraktuese e Konventës doganore për transport ndërkombëtar të mallrave me karnetë TIR (Konventa TIR).

Në fillim të vitit 1994, shteti bëri ndryshime serioze në tatimin e konsumit duke vendosur akciza për taksimin e të ashtuquajturave produkte specifike që janë përjashtuar nga sistemi i tatimit mbi shitjet. Në të njëjtën kohë, struktura e shkallës tatimore u thjeshtua, e cila reduktoi numrin e madh të normave të diferencuara dhe numrave tariforë dhe kaloi

në përdorimin e vetëm dy normave tatimore. Me ndryshime të tilla, sistemi tatimor përbëhej nga tatimi mbi shitjen e produkteve dhe shërbimeve, akciza dhe taksa doganore.

Akciza është padyshim forma më e vjetër e tatimit mbi konsumin dhe ajo ngarkohet në shitjet e mallrave të përcaktuara saktësisht. Në sistemet moderne, qarkullimi i produkteve specifike, si derivatet e naftës, përpunimi i duhanit, pijet alkoolike e të tjera, taten me ritme dukshëm më të larta se qarkullimi i kategorive të tjera të produkteve. Në një numër të madh vendesh, taksat e shitjeve dhe akcizave janë gjithashtu të ngarkuara.

Në Republikën e Maqedonisë, Ligji për akciza⁵ filloi të zbatohet në janar të vitit 1994 dhe me të rregullohen produktet që i nënshtrohen pagesës së akcizës. Kontrolli i llogaritjes dhe pagesës së akcizës nga subjektet e akcizës kryhet nga autoriteti përgjegjës për çështjet e të hyrave publike.

Me tatimin e qarkullimit të produkteve tatohej qarkullimi i të gjitha produkteve, përveç atyre për të cilat parashikohej përjashtimi nga tatimi, ndërsa me tatimin e qarkullimit të shërbimit, tatim paguhej vetëm për shërbimet e përcaktuara shprehimisht. Importi i produkteve për riprodhim ose përpunim ishte i përjashtuar nga tatimi me taksën e shitjes së produkteve, kurse nga ai përjashtohen edhe disa produkte konsumi i të cilave konsiderohet i rëndësishëm për standardin e jetesës së popullatës ose për arritjen e ndonjë qëllimi të veçantë.

Normat tatimore u përcaktuan si përqindje e bazës tatimore. Qarkullimi i të gjitha produkteve të përdorura për konsum final u taksua me masën 25%. Me një normë më të ulët prej 5% taksohej qarkullimi i produkteve të cilat për shkak të karakterit, qëllimit dhe rëndësisë ekonomike, kulturore dhe sociale, përfitojnë një trajtim tatimor më të favorshëm. Ky trajtim preferencial i nënshtrohej qarkullimit të pajisjeve

të përdorura për realizimin veprimtarinë vetanake, makineri bujqësore, plehra organike dhe minerale dhe produkte për mbrojtjen e bimëve, produkte bazë të bujqësisë dhe peshkimit, produkte të përdorura për ushqimin e njerëzve dhe ushqimin e kafshëve, kompjuterë dhe makina llogaritëse xhepi, gazeta ditore dhe periodike, energji elektrike, lloje të ndryshme qymyri, dru zjarri dhe gaz natyror, kakao, çokollatë dhe produkte që përmbajnë kakao, kripë gjelle, produkte sheqeri, roba dhe këpucë për fëmijë, produkte higjienike, etj.

Në prill të vitit 1994, Qeveria e Republikës së Maqedonisë mori vendim që 14 prilli të shpallet si Dita e punonjësve doganor.

Drejtorja e Doganave në maj të vitit 1994 ka miratuar Rregulloren për identifikime zyrtare, me të cilën përshkruhet forma, procedura e lëshimit, afati i vlefshmërisë dhe mënyra e mbajtjes së evidencës së identifikimeve zyrtare të punonjësve të Drejtorisë së Doganave. Numri i përgjithshëm i të punësuarve në Drejtorinë e Doganave në tetor të të njëjtit vit tashmë ishte 811, prej të cilëve 87 ishin të punësuar në Drejtorinë e Doganave dhe 724 në degët doganore.

5 „Gazeta Zyrtare e RM-së“ nr. 78/1993

Distinktivi metalik në pjesën e sipërme ka shenjën “RM” dhe në mes është simboli i doganës maqedonase. Mbi simbolin qëndron mbishkrimi “Customs” dhe poshtë tij “Carina”, si dhe numri i identifikimit të vulosur të punonjësit doganor. Distinktivi metalik dhe identifikimi zyrtar vendosen në një mbulesë lëkure.

Për Drejtorinë e Doganave viti 1994 është veçanërisht i rëndësishëm sepse nga 1 korriku i të njëjtit vit, Republika e Maqedonisë u bë anëtare e Organizatës Botërore të Doganave, e themeluar në vitin 1952 si Këshilli për bashkëpunim doganor, me mision të ofrojë mbështetje për përmirësimin dhe efektivitetin e administratave doganore, si një qendër globale për ekspertizën doganore.

Fragment nga një buletin i Organizatës Botërore të Doganave

Me anëtarësimin në organizatë, u morën obligimet nga disa instrumente ligjore - konventa dhe marrëveshje, të sponsorizuara dhe administruara nga Këshilli për Bashkëpunim Doganor, të cilat rregullojnë fusha të ndryshme të veprimtarisë doganore.

Që nga viti 1994, pjesëmarrja e Drejtorisë së Doganave në Programin PHARE⁶ PCU (Program Coordination Unit), në të cilin marrin pjesë edhe vendet kandidatë për anëtarësim në Bashkimin Evropian, vazhdon deri në vitin 1998. Aktivitetet e programit që ofroi mbështetje për përmirësimin e kapaciteteve të shërbimeve doganore përfshijnë trajnime, përpunim automatik të të dhënave, harmonizim dhe përmirësim

⁶ PHARE - Poland and Hungary Assistance for the Restructuring of the Economy (Mbështetje për Poloninë dhe Hungarinë për ristrukturimin e ekonomisë e krijuar fillimisht si një instrument ndërkombëtar për ofrimin e mbështetjes ekonomike për sistemet e sapokrijuara demokratike të Polonisë dhe Hungarisë, më vonë u shndërrua në instrumentin kryesor financiar të BE-së për ristrukturimin ekonomik të vendet e Evropës Qendrore dhe Lindore).

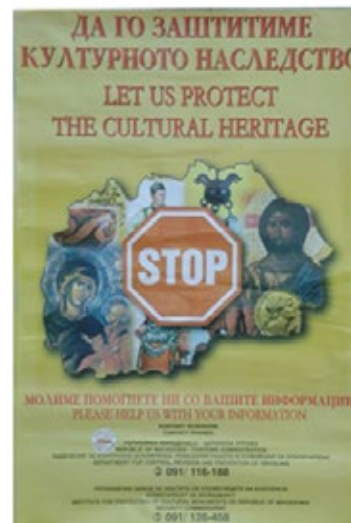
të procedurave. Programi PHARE si instrument i par-anëtarësimit në atë kohë është kanali kryesor i bashkëpunimit financiar dhe teknik të Komunitetit Evropian me vendet e Evropës Qendrore dhe Lindore, me aktivitete të fokusuara në ngritjen e kapaciteteve për zbatimin e legjislacionit të Komunitetit dhe arritjen me standardet e saj Mbështetja për proceset e integritimit evropian ofrohet edhe përmes Eurocustoms (nga viti 1993 deri në vitin 2000), me asistencën teknike të së cilës fillon harmonizimi i legjislacionit kombëtar doganor me legjislacionin e BE-së.

Në fillim të vitit 1995, me marrjen e pajisjeve të nevojshme teknike dhe ekipimin me personel nga fusha e informatikës, të gjithë regjistrimin dhe përpunimin e mëtutjeshëm të të dhënave e mori përsipër Sektori për përpunim automatik të të dhënave (PADH) në Drejtorinë e Doganave, duke përdorur emrin "CONT" të sistemit operativ "DOS".

Trajnimi profesional i të punësuarve në Drejtorinë e doganave realizohet përmes Seksionit për punë organizative të personelit, arsim profesional dhe punë të përgjithshme. Nga shpallja e pavarësisë së Republikës së Maqedonisë deri në vitin 1995, në Drejtorinë e Doganave përmes programit praktik dhe edukativ me sukses janë trajnuar 250 të punësuar rishtazi.

Përveç trajnimit bazë që është i detyrueshëm për doganierët e sapopunësuar, Drejtoria e Doganave kujdeset edhe për ngritjen e njohurive të punonjësve doganor me trajnime të specializuara për fusha të veçanta. Kështu, gjatë tetorit 1997, me Institutin Republikan për Mbrojtjen e Monumenteve të Kulturës, u organizua trajnimi për gjithsej 270 punonjës doganor nën moton "Të mbrojmë trashëgiminë kulturore", përmes ligjëratave të ekspertëve, prezantimit të ekspozitave të trashëgimisë kulturore dhe video materiale për përvojat në zbulimin dhe parandalimin e tregtisë së paligjshme të objekteve të pasurisë kulturore. Për trajnimin janë përgatitur doracakët për punonjësit doganor, me të njëjtën moto janë vendosur edhe postera për pasagjerët në pikat kufitare me telefona në shërbim për informacione të mundshme për tregti të paligjshme të objekteve të trashëgimisë kulturore.

Fletëpalosje për fushatat për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe ruajtjen e specieve të rrezikuara të kafshëve dhe bimëve

Republika e Maqedonisë në mars të vitit 1995 aderoi në Konventën Ndërkombëtare për Sistem të Harmonizuar të Emrave dhe shenjave të koduara, e cila harmonizon nomenklaturën doganore të mallrave në tregtinë ndërkombëtare në nivel botëror. Kjo praktikisht do të thotë se është regjistruar një klasifikim unik ndërkombëtar i mallrave në tarifatat doganore të vendeve që kanë pranuar një nomenklaturë të tillë, krijimi i një gjuhe të përbashkët doganore të kuptueshme ndërkombëtarisht, pra krijimi i terminologjisë doganore të kuptueshme për të gjithë pjesëmarrësit në tregtinë ndërkombëtare. Nomenklatura e vetme mundëson zhvillimin më të lehtë dhe më të shpejtë të negociatave tregtare ndërmjet vendeve në drejtim të lehtësimit të tregtisë, krijimin e një baze të dhënash të unifikuar ndërkombëtarisht për analizën krahasuese të të dhënave statistikore për tregtinë ndërkombëtare.

Në mars të vitit të ardhshëm janë bërë ndryshime në veshjet e punonjësve doganor me miratimin e Rregullores për veshjen zyrtare të punonjësve të Drejtorisë së Doganave, e cila përcakton prerjen, ngjyrën, shenjat, kohëzgjatjen dhe mënyrën e përdorimit të veshjeve zyrtare. Ngjyra bazë e veshjeve zyrtare është tirkiz i errët, përveç këmishës së dimrit (për meshkuj dhe femra) që është e bardhë, këmishë verore (për meshkuj dhe femra) e cila është tirkiz e hapur dhe këpucët janë të zeza. Sipas rregullave, sezoni dimëror fillon më 15 tetor dhe përfundon më 31 mars të vitit pasardhës, ndërsa sezoni i verës fillon më 1 prill dhe përfundon më 14 tetor të po njëjtit vit.

Për veshjet zyrtare janë paraparë shenja zyrtare. Shenjat zyrtare që tregojnë statusin profesional dhe pozicionin e punës së nëpunësit doganor janë të vendosura në pjesën e përparme të majtë të xhaketës, xhaketën me jastëk, xhaketën e shkurtër, bluzën-xhupin dhe këmishën me mëngë të shkurtra.

Veshja zyrtare

Shenjat dhe emblema zyrtare që nga viti 1998

Më 27 prill 1996 u miratua Ligji i parë për tarifatat doganore të Republikës së Maqedonisë, i cili filloi të zbatohet më 15 gusht të po këtij viti dhe përbëhej nga një pjesë normative dhe një tarifë doganore. Pjesa normative kishte 14 nene dhe rregullonte më nga afër përdorimin e tarifës doganore. Me ligjin e ri, tarifa doganore gjashtëshifrore është harmonizuar me sistemin e harmonizuar në nivel botëror. Zbërthimi mbi gjashtë shifra kryhet sipas Tarifës së Përbashkët Doganore të Kombëtar të Bashkimit Evropian⁷ dhe rreth 85% e titujve janë identikë me titujt e Tarifave Doganore të Bashkimit Evropian. Dy shifrat e fundit janë në nivel kombëtar për të

⁷ Combined Nomenclature, Common Customs Tariff of the European Communities, sipas Rregullores së Këshillit të BE-së, nr. 2658 e vitit 1987

lejuar mbrojtjen e mallrave individuale të interesit kombëtar. Tarifa doganore është bazë për zbatimin e të gjitha rregullave të tregtisë së jashtme, dhe me miratimin e këtij ligji, Republika e Maqedonisë merr përsipër që çdo vit të publikojë Vendim për harmonizimin e nomenklaturës me nomenklaturën e Bashkimit Evropian.

Doracak për zhdoganimin e mallrave i vitit 1996

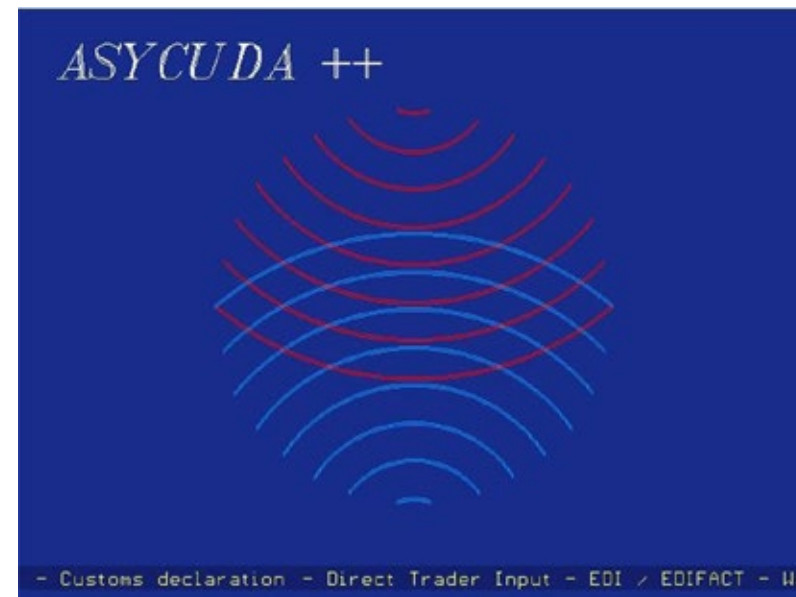
Ligji për tarifatat doganore shfuqizon të gjitha shifrat tarifore për të cilat nuk është bërë import në periudhën nga viti 1994 deri në vitin 1996 dhe të gjitha shenjat që mbrojnë ekonominë e ish-Jugosllavisë dhe që nuk janë në interes të mbrojtjes së ekonomisë maqedonase. Në të njëjtën kohë, po shënohen shenja të reja për mbrojtjen selektive të disa sektorëve kryesorë të ekonomisë. Është përfshirë edhe rekomandimi i Organizatës Botërore të Doganave – OBD-së për vendosjen e masave standarde për njësi për numrat tarifore për qëllime statistikore dhe pozicione të reja në lidhje me substancat që dëmtojnë shtresën e ozonit. Përfshihet gjithashtu një listë e substancave psikotrope që përdoren për prodhimin e drogave

sintetike. Janë shtuar më shumë kode tarifore për pjesët rezervë për avionët civilë dhe ato janë të lira nga pagesa e detyrimeve doganore sipas Marrëveshjes Ndërkombëtare për Avionët Civilë.

Tarifa doganore ka një kolonë për normat tarifore që aplikohen për importin e mallrave me origjinë nga vendet me të cilat Republika e Maqedonisë ka lidhur marrëveshje me klauzolë të kombit më të favorizuar. Për importin e mallrave me origjinë nga vendet e tjera zbatohet një normë doganore e rritur me 70%. Sipas rekomandimeve të Organizatës Botërore të Tregtisë - OBT, me tarifën e re doganore pushon së zbatuari detyrimi i veçantë për shlyerjen e lirimit tatimor në vlerë prej 7,5% dhe taksa speciale për mallrat e importuara në masën 7,5%. Në vend të këtyre detyrimeve, për njësi masë fillon të vendoset një taksë e veçantë për importin e produkteve bujqësore dhe ushqimore. Tarifa e regjistrimit doganor prej 1% vazhdon të ngarkohet. Norma më e lartë doganore prej 60% është parashikuar për produktet bujqësore dhe 35% për produktet industriale. Normat për lëndët e para dhe ripromaterialet që nuk prodhohen në Republikën e Maqedonisë janë të parapara të variojnë nga 0 deri në 8%, ndërsa për lëndët e tjera të para nga 8 deri në 13%. Pjesa normative e Ligjit për tarifën doganore rregullonte procedurat për kuotat doganore, vendosjen e pjesëve rezervë për instalim të menjëhershëm, lëshimin e certifikatave të vendosjes, zhdoganimin e mallrave që importohen në mënyrë të njëpasnjëshme, normën e vetme doganore për importin e mallrave nga persona fizik, etj.

Njësia e Labororit Doganor, edhe pse formalisht ka ekzistuar më herët - si pjesë përbërëse e Sektorit për Çështje Ligjore Doganore dhe Juridike, filloi punën në vitin 1995, fillimisht duke përdorur shërbime nga laboratorë të tjerë, dhe që nga viti 1997, kur Shërbimi Doganor i SHBA-së Labororit Doganor dhuron pajisje dhe instrumentet bazë për punë, fillon të funksionojë si laborator bazë.

Laboratori gjatë kësaj periudhe kryen analiza sipas metodave të përgjithshme analitike dhe testeve të shpejta për identifikim, ndërsa për analiza më komplekse përdor shërbimet e laboratorëve të tjerë shtetërorë dhe privatë dhe në bazë të rezultateve jep mendime edhe për shpërndarjen e tarifave të mallrave.

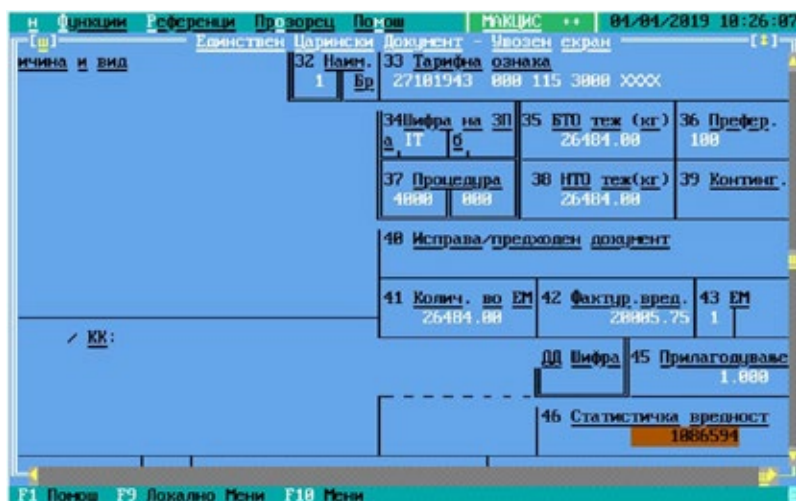

Faqja fillestare e sistemit ASYCUDA++

Datë domethënëse në historinë kombëtare të doganës është 6 maj 1996 kur vihet në përdorim Sistemi doganor informatik i Maqedonisë (MAKSIS). Mjetet për këtë sistem janë siguruar nga programi paraaderues "PHARE" i Bashkimit Evropian. Kështu, pas përgatitjes shumëvjeçare operative, teknike dhe kadrovike, fillon të zbatohet sistemi i ri ASYCUDA++ (Automated

SYstem for CUstoms DAta)⁸ që në mënyrë domethënëse ndryshon punën e doganës në fillim të procedurave të importit dhe eksportit të zyrave doganore të qarkullimit të mallrave, ndrsa nga viti 2000 edhe procedurave të pikave kufitare.

ASYCUDA është program kompjuterik, i zhvilluar nga ana e UNCTAD⁹, dhe Fondi Monetar Ndërkombëtar. Formularët e vjetër "VS" zëvendësohen nga një Dokument Unik Doganor (DUD) Me vënien në përdrim të Sistemit të parë të Përpunimit të Deklaratave Doganore - ASIKUDA si pjesë e sistemeve MAKSIS, fillon llogaritja dhe regjistrimi elektronik i detyrimeve doganore.

Pamje nga ASYCUDA

Në fund të vitit 1998, të gjitha zyrat e brendshme të 23 serverëve lokalë janë të lidhur në MAKSIS me 400 kompjuterë personale

⁸ ASYCUDA++ – Automated SYstem for Customs Data (Sistemi Automatik i të Dhënave Doganore)

⁹ UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development (Konferenca e Kombeve të Bashkuara për Tregti dhe Zhvillim)

të punonjësve doganor dhe rreth 400 agjentë doganor. Në sektorin PADH, është në funksion një server qendror në të cilin të dhënat nga serverët lokalë mbledhen çdo ditë për përpunim dhe analizë të mëtejshme statistikore. Të dhënat nga deklaratat doganore i dorëzohen Bankës Popullore dhe Entit Shtetëror të Statistikave në kasetë, në baza mujore.

Gjatë vitit 1999 janë krijuar rrjetet kompjuterike dhe me MAKSIS janë kyçur pikat kufitare më frekvente (Tabanovcë, Bogorodicë, Mexhitli, Deve Bair dhe Bllacë). Vitin e ardhshëm, 2000, filloi lidhja e pikave të tjera kufitare dhe dorëzimi elektronik i dokumenteve të transitit (T1 dhe TIR). Për këtë qëllim në pikat kufitare lidhen agjencitë doganore. Numri i përdoruesve të jashtëm rritet në rreth 500 (kompani shpeditore, kompani aeroporti, hekurudha, postë dhe postë e spejtë). Janë të disponueshme 30 linja telefonike për komunikim të drejtpërdrejtë me përdoruesit e jashtëm. Është kryer automatizimi i plotë i procedurës doganore, që nga dorëzimi i dokumenteve deri te procesverbali i pagesës së kryer. Është aktivizuar mbështetja kompjuterike (komunikimi me Zyrën për Pagesat) për kontroll të centralizuar të arkëtimit të doganave dhe detyrimeve të tjera.

Në periudhën pas shpalljes së pavarësisë së Republikës së Maqedonisë, shkëmbimi tregtar me vendet fqinje vazhdon, por në kushte shumë të vështira. Importuesit maqedonas po përballen me një problem të madh sepse i gjithë shkëmbimi me fqinjët veriorë - vendet e ish-Jugosllavisë, është pothuajse në ngecje. Pas qetësimit të rrethanave ekonomike dhe politike në vendet fqinje, me qëllim të vazhdimit të bashkëpunimit ekonomik, Republika e Maqedonisë fillon të lidhë marrëveshje për tregti të lirë. Në periudhën nga viti 1996 deri në vitin 2006, Republika e Maqedonisë filloi të zbatojë marrëveshje dypalëshe të tregtisë së lirë me ish-republikat jugosllave, përkatësisht: me Slloveninë (1 shtator 1996), RS të Jugosllavisë (16 tetor 1996), Kroacinë (30 tetor, 1997) dhe Bosnjë dhe Hercegovinën (1 korrik 2002). Ndër vendet e tjera,

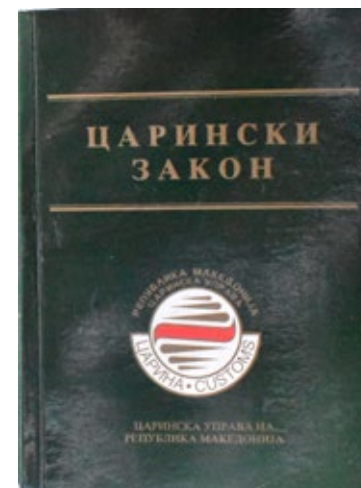
marrëveshje të tilla janë lidhur dhe zbatuar me Bullgarinë (1 janar 2000), Turqinë (1 shtator 2000), Ukrainën (10 shtator 2001), vendet e EFTA (1 maj 2002) dhe Shqipërinë (15 korrik, 2002).

Në vitin 1998, me ndryshimin e Ligjit për tarifën doganore, është përjashtuar neni i taksës së përbashkët doganore në vlerë prej 15%, i cili aplikohet për importin e mallrave nga personat fizikë. Kjo dispozitë është futur në dispozitat e Ligjit Doganor.

Në maj të po këtij viti u miratua Ligji i ri doganor¹⁰, me të cilin pushon së vlefshmi Ligji për Doganat dhe me këtë ligj procedura doganore, të drejtat dhe detyrimet e pjesëmarrësve në procedurën doganore, si dhe rregullohet fushëveprimi, mënyra e punës dhe organizimi i organit të administratës përgjegjës për punët nga lëmia doganore. Ligji zgjeron përkufizimin e deklaratës doganore, dhe ndryshe nga periudha e mëparshme kur një deklaratë doganore nënkuptonte vetëm një dokument të shkruar, me ligjin e ri deklarata doganore përfshin gjithashtu një mesazh kompjuterik, një nënshkrim elektronik dhe një dërgesë në dokumente mbështetëse. Gjithashtu, në vend të “aplikacionit të mëparshëm për import dhe transport mallrash”, vihet në funksion një “deklaratë për importin dhe eksportin e mallrave”, dhe regjistrimet e deklaratave doganore mbahen në një kontrollues elektronik.

Përveç procedurës së zakonshme për plotësimin e një deklarate doganore, Ligji doganor për herë të parë përcakton një procedurë të thjeshtuar. Me ligjin e ri, procedurat e magazinimit doganor, importi i mallrave për prodhim të destinuar për eksport, përpunimi nën mbikëqyrje doganore, importi dhe eksporti i përkohshëm i mallrave me qëllim të përpunimit përcaktohen si procedura me efekt ekonomik, të cilat vendosen nga autoriteti doganor dhe mund të kërkojë një instrument të përshtatshëm sigurie nëse mallrat i

nënshtrohen detyrimeve doganore. Përcaktohen dispozitat për zonën doganore dhe përcaktohen procedurat për zhdoganimin e mallrave në zonë. Prezantohet një përkufizim i borxhit doganor, si dhe procedura për llogaritjen dhe mbledhjen e borxhit doganor.

Ligji Doganor i vitit 2000

Në vitin 1998 Drejtoria e Doganave ka ndryshuar statusin e saj ligjor. Sipas Ligjit Doganor, ajo nuk është më organ i pavarur i administratës shtetërore, por organ në kuadër të Ministrisë së Financave me cilësi të personit juridik, të cilin e udhëheq drejtor i emëruar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë. Praktikisht kjo do të thotë se drejtori i Drejtorisë së Doganave nuk ka më kompetencë për të nxjerrë akte nënligjore, por i kalon në kompetencë Ministrisë së Financave.

Në vitin 1999 ndodhin ndryshime në organizimin dhe sistematizimin e Drejtorisë së Doganave. Me miratimin e Rregullores së re për organizimin dhe punën e Drejtorisë së Doganave dhe Rregulloren e re për sistemimin e punës dhe detyrave të Drejtorisë së doganave nga Ministri i Financave,

10 „Gazeta Zyrtare e RM-së” nr. 21 datë 8 maj 1998

përfshihet mbulimi i ri territorial i zyrave doganore, të cilat Detyrat bazë janë zbatimi i ligjeve dhe zbatimi i procedurave doganore, në mënyrë të vazhdueshme dhe të paanshme në të gjithë territorin e vendit. Për herë të parë, funksioni i kontrollit dhe hetimeve ngrihet në nivel sektori me seksione dhe shërbime të posaçme për inteligjencë dhe ekipe mobile dhe një seksion për komunikimin me autoritetet gjyqësore dhe autoritetet ligjzbatuese që ofrojnë udhëzime për punën e nëpunësve doganorë në zbulimin e krimeve dhe veprave penale dhe përfaqësimin e tyre para organeve gjyqësore.

Në sistematizimin e ri, formohet Sektori për Kontroll dhe Hetim, përgjegjës për zbulimin, parandalimin dhe hetimin e shkeljeve dhe krimeve doganore, i cili sipas rekomandimeve të komunitetit ndërkombëtar është njësi e parë për luftën kundër tregtisë së paligjshme, kontrabandën dhe shtypjen e krimit të organizuar. Paralelisht me zhvillimin e sektorit, bashkëpunimi ndërinstitucional, rajonal dhe ndërkombëtar po përmirësohet dhe po rritet. Bashkëpunim aktiv është duke u krijuar me Seksionin për Luftimin e Krimit të Organizuar dhe të Krimit e Rënda në Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe Agjencinë e Inteligjencës, si dhe me autoritete dhe institucione të tjera, janë shërbimet operative - Shërbimi Hetimor, i cili punon për zbulimin e veprave penale dhe krimet, Shërbimi Informativ, kompetencë e të cilit është mbledhja e informacionit dhe përpunimi i tyre dhe Shërbimi për ekipet Mobile, i cili është përgjegjës për kontrollin e kufirit dhe kontroll thellësor).

Sipas Rregullores së re për sistematizimin e punëve dhe detyrave të Drejtorisë së Doganave nga viti 1999, numri i përgjithshëm i punojësve duhet të jetë 1043, prej të cilëve 211 janë në administratë dhe 832 në zyra doganore. Në fund të vitit 1999, Numri i përgjithshëm i të punësuarve në Drejtorinë e Doganave është 763.

Në fillim të vitit 1999 për herë të parë u nënshkrua Marrëveshja

Kolektive ndërmjet Sindikatës së Shërbimit Doganor dhe Drejtorit të Drejtorisë së Doganave me qëllim të rregullimit të të drejtave dhe detyrimeve të punëtorëve. Në kuadër të saj u nënshkrua një kod doganor, i cili, sipas parimit të transparencës, spikat në çdo njësi organizative në shërbim dhe me respektimin e të cilit pritet të përmirësohet ndjeshëm disiplina e punës dhe etika në shërbim, si treguesit kryesorë në ndërtimin e imazhit të saj.

Përmes programit PHARE, Komisioni Evropian përmes Eurocustoms në vitin 1999 miraton fonde për pajisjen e dhomave në ndërtesën e Drejtorisë së Doganave dhe organizimin e një miniqendre për trajnimin e punëtorëve doganor, e cila fillon punën në vitin 2000, duke tejkaluar kështu situatën e mëparshme të organizimit të trajnimeve nga Seksioni për kuadro dhe trajnime klasa të improvizuara, dhoma mbledhjesh dhe ambiente të tjera të marra me qira.

Doracak i procedurave me efekt ekonomik

Ndryshime serioze në punën e Drejtorisë së Doganave janë bërë me miratimin e Ligjit për tatimin mbi vlerën e shtuar (TVSH) nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë, i cili me sukses u miratua më 1 prill 2000. Me këtë ligj, Drejtoria e Doganave bëhet kompetente për llogaritjen dhe mbledhjen e TVSH-së gjatë importit. Përpara ndryshimit, është zhvilluar një fushatë e madhe për të informuar opinionin e gjerë për rregullat e reja tatimore. Sipas ligjit të ri, TVSH-ja si taksë e përgjithshme e konsumit llogaritet në import, në të gjitha fazat e prodhimit dhe tregtisë, si dhe në të gjithë sektorin e shërbimeve. Mallrat që importohen në territorin doganor të vendit i nënshtrohen pagesës së TVSH-së. Baza tatimore për pagimin e TVSH-së përbëhet nga vlera doganore e mallit të përcaktuar në përputhje me Ligjin Doganor, doganat, akcizat dhe llojet e tjera të tarifave. Me rastin e përcaktimit të bazës tatimore përfshihen kostot e komisioneve, paketimit, transportit dhe sigurimit që ndodhin deri në destinacionin përfundimtar të mallit.

Përmbledhje e rregulloreve të Ligjit Doganor

Për importin e përgjithshëm të mallrave dhe shërbimeve zbatohet një normë e përgjithshme tatimore prej 18%, me përjashtim të importeve që taten me normë tatimore preferenciale prej 5% për disa lloje mallrash të përcaktuara me Vendimin për përcaktimin e mallrave dhe shërbimeve që i nënshtrohen një norma preferenciale e TVSH-së.

Mënyra e organizimit të punës dhe sistematizimit të Drejtorisë së Doganave pësoi ndryshime të përsëritura në vitin 2001, kur me qëllim të respektimit të Ligjit për nëpunësit shtetëror¹¹, u miratua Rregullorja e re për organizimin dhe puna dhe Rregullorja për sistematizimin e vendeve dhe detyrave të punës në Drejtorinë Doganave. Sipas tyre, punën e Drejtorisë së Doganave, degëve doganore dhe sektorëve e koordinon këshilltari shtetëror i emëruar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, ndërsa sektorët menaxhohen nga udhëheqësit e sektorëve. Me sistematizimin e ri për herë të parë përcaktohen tri grupe të të punësuarve në Drejtorinë e Doganave: doganierë me uniformë, doganierë me detyra dhe kompetenca të veçanta, nëpunës shtetëror, si dhe punëtorë që nuk kanë statusin e nëpunësit shtetëror.

Në qershor të vitit 2001, si pjesë e CCA-së¹² hyri në fuqi Marrëveshja e përkohshme për tregti dhe çështje tregtare ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bashkimit Evropian (liberalizimi i plotë i mallrave industriale bëhet në vitin 2011). Me të, mallrat bujqësore përcaktohen në disa lista në të cilat ka heqje dhe ulje të tarifave doganore, dhe mallra të caktuara i nënshtrohen kuotave. Fillimisht aplikohet akumulimi dypalësh dhe si dëshmi e origjinës jepet një certifikatë e lëvizjes EUR.1 dhe një deklaratë në faturë. Pjesë e rëndësishme e kësaj marrëveshje është Protokoli 5, i cili është miratuar për

¹¹ „Gazeta Zyrtare e RM-së“ nr. 59/2000 datë 22 korrik 2000

¹² Marrëveshja për Stabilizim dhe Asocim mes Republikës së Maqedonisë dhe Bashkimit Evropian dhe vendeve anëtare (Stabilisation and Association Agreement)

ndihmën e ndërsjellë ndërmjet autoriteteve administrative për çështje doganore.

Në të njëjtin vit, më 1 korrik 2001 hyri në fuqi Ligji i ri për akcizat¹³, i harmonizuar me Direktivat e Bashkimit Evropian. Ai parasheh kompetencën e Drejtorisë së Doganave për llogaritjen dhe arkëtimin e akcizës gjatë importit. Ky ligj përcakton gjithashtu produktet që i nënshtrohen akcizës, normat/shumat e akcizës, procedurat për dhënien e lejes dhe miratimit për përdorim preferencial të akcizës, detyrimet e zotëruesve të tyre, dokumentet e akcizës, mbikëqyrjen e akcizës, autorizimet dhe përjashtimet e akcizës, kontrollin, shenjat për shënjimin e mallrave të akcizës, si dhe dispozitat administrative dhe penale. Lejet e para të akcizës janë lëshuar nga Drejtoria e të Hyrave Publike (DHP) në vitin 2001.

DHP-ja është gjithashtu e përfshirë në sistemin MAKSIS, si autoritet kontrolli qeveritar. Qasja në raportet dhe deklaratat doganore ofrohet për shërbimet e inspektimit nga DHP-ja. Njëkohësisht, sipas marrëveshjes ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe forcave të NATO/KFOR-it, është paraparë procedurë për regjistrim elektronik të certifikatave të NATO-s gjatë tranzitit, importit dhe eksportit dhe është paraparë në sistemin MAKSIS.

Gjatë vitit 2001 ka vazhduar përmirësimi i rrjetit të komunikimit duke kaluar rrjetin ekzistues me pika kufitare nga rrjeti i atëhershëm "MAKPAK" në rrjetin e komunikimit të Ministrisë së Brendshme, sepse nuk i plotëson nevojat e MAKSIS. Degët doganore, zyrat doganore të mallrave dhe Drejtoria Qendrore në sistem lidhen përmes rrjetit "VPN" të Telekomit.

Botime të shtypura të marrëveshjeve të tregtisë së lirë

Rritja e vazhdueshme e vëllimit të qarkullimit të mallrave dhe udhëtarëve, nevoja për harmonizimin e kontrolleve doganore me standardet e Organizatës Botërore të Doganave - OBD dhe Bashkimit Evropian, si dhe burimet e kufizuara në dispozicion të Drejtorisë së Doganave, imponuan në mënyrë të pashmangshme nevojën të përdorin sisteme dhe metoda të përshtatshme në punë që do të sigurojnë mbrojtjen e plotë të të ardhurave dhe zbatimin e plotë të ndalimeve ligjore, dispozitave që kanë të bëjnë me kufizimin sasior ose ndalimin e importit të disa llojeve të mallrave, duke thjeshtuar dhe përsheptuar njëkohësisht tregtinë legjitime. Në përputhje me rekomandimet e Bankës Botërore për rindërtim dhe zhvillim në përputhje me përvojat dhe praktikat më të mira botërore, në vitin 2001 janë bërë përgatitjet dhe testet përkatëse në lidhje me zbatimin e selektivitetit në Sistemin Informativ Doganor të Maqedonisë (MAKSIS). Pra, sipas rregullores ekzistuese doganore, në funksionimin doganor vihet në

13 „Gazeta Zyrtare e RM-së“ nr. 32/2001

përdorim një sistem selektiviteti, në të cilin përcaktohen dhe zbatohen kriteret lokale, rajonale dhe shtetërore të selektivitetit. Listat e selektivitetit hartohen sipas linjës tarifore, vendit të origjinës, importuesit, si dhe tregues të tjerë që mund të përfaqësojnë rrezikun gjatë procedurës doganore. Si parametër për selektivitetin është krijuar një sistem i kontrollit të vlerës së mallrave. Përcaktohet përgjegjësia e secilit prej pjesëmarrësve në procesin e përzgjedhjes. Përcaktohet përçindja e selektivitetit të rastësishëm dhe të paracaktuar. Përzgjedhja kryhet duke vendosur një sistem kanalesh (linjash): “kanali i kuq” - me ekzaminim fizik të detyrueshëm të mallit dhe rishikim dokumentar i deklaratës, “kanali i verdhë” - me rishikim të detyrueshëm dokumentar të deklaratës, “kanali blul” - për kontroll shtesë të mallrave (mallra me rrezik të ulët ose mallra që prishen) dhe “kanal jeshil” - pa dokumentacion dhe pa kontroll fizik të mallrave me rrezik të ulët.

Në dhjetor të vitit 2001 u krijua një portal pilot (në “Microsoft Front Page”) dhe faqja e parë në internet e Drejtorisë së Doganave¹⁴, në të cilën u ngarkuan rreth 40 dokumente me interes për publikun dhe komunitetin e biznesit.

Lufta kundër krimit është një nga imperativat kryesore të Drejtorisë së Doganave për të mundësuar një shoqëri të sigurt. Prandaj, në këtë periudhë kontrolli doganor ka për qëllim kontrollin parandalues të dokumenteve dhe mallrave, zbulimin e mallrave për kontrabandë, shkeljet doganore dhe valutore, si dhe zbulimin e drogës dhe prekursorëve me ndihmën e qenve të trajnuar posaçërisht.

Nëpërmjet projektit të Bankës Botërore - TTFSE¹⁵ sigurohen fonde për pajisje sipas standardeve botërore për parandalimin dhe zbulimin, si dhe edukimin profesional dhe trajnimin e

14 www.customs.gov.mk

15 TTFSE – Trade & Transport Facilitation In Southeast Europe (Lehtësimi i Tregtisë dhe Transportit në Evropën Juglindore)

duhur të punonjësve të sektorit, për të përballuar në mënyrë efektive format më moderne të krimit.

Drejtorja e Doganave merr pjesë edhe në negociatat për anëtarësim në Organizatën Botërore të Tregtisë, e cila përmes organeve të saj ka rol të dyfishtë në vendosjen dhe forcimin e rregullave për tregtinë ndërkombëtare të produkteve dhe shërbimeve dhe liberalizimin e tregtisë. Me këtë, Drejtorja e Doganave kontribuon në punën e nënkomisioneve të tregtisë që kanë punuar për ndryshime në marrëveshjet e tregtisë së lirë.

Në bashkëpunim me Komisionin Evropian, përcaktohen prioritetet e programit CARDS¹⁶ 2002-2004, i cili synon t'u mundësojë vendeve të Evropës Juglindore të marrin pjesë në procesin e stabilizimit dhe asocimit. Projekti për menaxhim të integruar të kufijve dhe Projekti për përmirësimin e kapaciteteve të Drejtorisë së Doganave janë me rëndësi për Drejtorinë e Doganave në këtë periudhë.

Në periudhën 1999-2001 Drejtorja e Doganave është e përfshirë në Projektin UNDCP¹⁷/PHARE për forcimin e kapaciteteve për luftën kundër drogës në Evropën Juglindore, në të cilin marrin pjesë edhe shërbimet kompetente të Bullgarisë dhe Rumanisë. Përvetësohen aftësi në teknikat e zbulimit dhe kapjes së drogës dhe merret asistencë teknike në pajisje teknike, automjete dhe qen doganor për funksionimin më të suksesshëm të ekipit mobil doganor.

Projektet e Iniciativës për Bashkëpunim të Evropës Juglindore (SECI) mbështeten për përmirësimin e funksionimit të Qendrës për luftën kundër krimit ndërkufitar.

16 CARDS – EU Assistance Programme for Reconstruction, Development and Stabilisation in the Western Balkans (Programi i Ndihmës së BE-së për Zhvillim, Stabilizim dhe Rindërtim në Ballkanin Perëndimor)

17 UNDCP – United Nations International Drug Control Program (Programi Ndërkombëtar i Kombeve të Bashkuara për Kontrollin e Drogës)

Drejtoria e Doganave në dekadën e dytë të pavarësisë (2002 – 2011)

Hyrja në fuqi e Marrëveshjes së përkohshme për tregti dhe çështje tregtare ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Bashkimit Evropian, si pjesë e Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit ndërmjet vendit tonë dhe vendeve anëtare të BE-së, i solli shumë obligime Drejtorisë së Doganave për përshtatjen e saj me legjislacionin dhe standardet e BE-së. Aprovohen aktet ligjore dhe nënligjore, bëhen ndryshime në strukturën organizative, formohen seksione dhe sektorë të rinj, modernizohen pajisjet, vazhdon të ndërtohet Sistemi Informativ Doganor - MAKSIS, sistemi me një ndalesë për lejet për import, eksport dhe transiti të mallrave - EXIM, dhe të gjitha me qëllim të afrimit të Republikës së Maqedonisë me standardet e BE-së, që në të njëjtën kohë u solli përfitime qytetarëve dhe bizneseve që i shfrytëzojnë shërbimet e Drejtorisë së Doganave.

Në fillim të dekadës së dytë pas pavarësisë, u bënë ndryshime në Ligjin Doganor, të cilat në masë të madhe e sollën legjislacionin tonë në përputhje me legjislacionin doganor të BE-së. Ndryshimet e vitit 2002 paraqesin mundësinë e shkëmbimit të të dhënave në formë elektronike¹⁸. Janë duke u bërë ndryshime me të cilat detyrimet e veçanta që paguhen gjatë importit të produkteve bujqësore dhe ushqimore zëvendësohen me ngarkesat e importit që rrjedhin nga politika bujqësore ose ngarkesat që rrjedhin nga marrëveshjet specifike që i referohen mallrave të caktuara që janë rezultat

18 „Gazeta Zyrtare e RM-së“ nr. 4/2002

i përpunimit të produkteve bujqësore. Në të njëjtën kohë, Certifikata për shpërndarjen e mallit zëvendësohet me informacion tarifar të detyrueshëm dhe për herë të parë vihet në përdorim informacioni i detyrueshëm për origjinën, i cili lëshohet nga Drejtoria e Doganave me kërkesë të parashtruesit të kërkesës. Ndryshohen përkufizimet e tarifave doganore dhe hiqet koncepti i kuotës doganore dhe vendoset trajtimi tarifar preferencial, i cili fillon të zbatohet me anëtarësimin e vendit në Organizatën Botërore të Tregtisë (OBT). Ndryshohen metodat për përcaktimin e vlerës së mallit për nevoja doganore dhe bëhen ndryshime në pjesën për origjinën jopreferenciale dhe preferenciale¹⁹.

Pjesë e kolektivit të Drejtorisë së Doganave

19 „Gazeza Zyrtare e RM-së nr. 55/2002

Në të njëjtin vit, Seksioni i Trajnimit ndahet nga Seksioni i Kuadrove dhe Trajnimit si seksion i pavarur. Si risi, ky seksion themeloi një kurs hyrës për njohjen e punonjësve të rinj me objektivat dhe strukturën e Drejtorisë së Doganave, si dhe me të drejtat dhe detyrimet e tyre. Me qëllim që Drejtoria e Doganave të ketë trajnues cilësorë të cilët do t'i plotësojnë standardet më të larta dhe të cilët përveç njohurive do të posedojnë edhe aftësi për transferimin e tyre, Seksioni i Trajnimeve ka mundësuar që 29 doganierë të ndjekin trajnimin për trajnues.

Nëpërmjet programit CARDS²⁰ zbatohet Projekti për Menaxhimin e Integruar të Kufirit, me mbështetjen e të cilit zhvillohet dhe miratohet Strategjia Kombëtare për Menaxhimin e Integruar të Kufirit, me një plan veprimi për zbatimin e saj (2002-2004). Si rezultat i projektit, shënohet një qasje e re në mbrojtjen e kufirit shtetëror dhe një strategji e koordinuar për menaxhimin dhe kontrollin e personave dhe mallrave që hyjnë, dalin ose kalojnë tranzit përmes zonës doganore përmes pikave kufitare, si dhe parandalimi i tregtisë së paligjshme. Qëllimi kryesor i Programit CARDS ishte zgjidhja e problemeve rajonale dhe promovimi i bashkëpunimit rajonal ndërmjet vendeve të Ballkanit Perëndimor. Aktivitetet e veprimit përfshinin gjithashtu menaxhimin e përbashkët të kufirit, përmirësimin e kapaciteteve administrative, mbështetjen e stabilitetit demokratik, zhvillimin dhe integrimin e infrastrukturës së transportit, energjisë dhe mjedisit me rrjetet evropiane.

Në vitin 2002, u zbatua Projekti i Menaxhimit të Integruar të Kufirit PHARE 2000, gjatë të cilit në tetë nga pikat më të shpeshta kufitare u instaluan detektorë të rrezatimit statik dhe u prokuruan automjete për nevojat e Sektorit për Kontroll dhe Hetim.

20 CARDS – Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (Programi i Asistencës për Rekonstruim, Zhvillim dhe Stabilizim)

Në shtator të vitit 2002, Maqedonia u bë nikoqire e konferencës së 7-të të RILO (Regional Intelligence Liaison Office)²¹, e cila u mbajt në Ohër nën kujdesin e Organizatës Botërore të Doganave dhe zyrës rajonale të RILO-s. Shërbimi i parë Rajonal i Ndërlidhjes së Inteligjencës u krijua në 1987, me synimin për të formuar një rrjet global të inteligjencës. Shkëmbimi i informacionit në nivel kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar ka qenë gjithmonë i rëndësishëm për autoritetet doganore në mënyrë që të arrihet zbatimi më i suksesshëm i ligjit dhe kontrollet më efektive.

Në periudhën nga viti 2002 deri në vitin 2011, Sistemi Informativ Doganor i Maqedonisë (MAKSIS) bazohet kryesisht në sistemin ASYCUDA, i cili është përditësuar me përshtatjet e moduleve të reja nga kjo paketë softuerike, mirëmbajtjen e tij dhe përmirësimin e lidhjeve të komunikimit. Paketa softuerike ASYCUDA ishte e lehtë për t'u përshtatur, plotësuar dhe përditësuar, dhe me të procedurat doganore u automatizuan plotësisht. Të dhënat nga deklaratat doganore në formë

21 RILO – Regional Intelligence Liaison Office (Zyra Rajonale e Inteligjencës për Lidhje)

elektronike i dorëzohen Bankës Popullore dhe Entit Shtetëror të Statistikave në kohë dhe në mënyrë cilësore. Përdorues të të dhënave nga deklaratat doganore janë Ministritë e Ekonomisë, Financave, Bujqësisë dhe Ekologjisë, Drejtoria e të Hyrave Publike, Oda Ekonomike dhe institucione të tjera.

Në fund të vitit 2002, sistemi i informacionit doganor u përdor nga rreth 400 doganierë në 31 zyra doganore. Pjesëmarrës të drejtpërdrejtë në sistem janë kompanitë speditonere, Ndërmarrja Publike për Shërbime të Aeroportit, Hekurudhat e Maqedonisë, Trafiku i Maqedonisë, Posta e Maqedonisë dhe posta e shpejtë (DHL, UPS, etj.). Të gjithë pjesëmarrësit dhe përdoruesit e sistemit kishin në dispozicion një vëllim të madh të të dhënave përkatëse për zhdoganimin e mallrave lidhur me tarifën doganore, rregulloret doganore, si dhe sipas marrëveshjeve të tregtisë së lirë.

Gjatë viteve 2003 dhe 2004, operacionet doganore janë duke u përmirësuar duke futur modulën e analizës së rrezikut, fillimisht në gjashtë zyra doganore dhe në fund të vitit 2004 në të gjitha zyrat e brendshme.

Me Projektin TTFSE (2002-2006), financuar nga Banka Botërore, i cili është pjesë e programit rajonal për lehtësimin e tregtisë dhe transportit në Evropën Juglindore, zbatohet një komponent reformues - një reformë institucionale e Drejtorisë së Doganave përmes së cilës është ndërtuar ndërtesa e re administrative dhe qendra moderne e të dhënave, janë blerë pajisje kompjuterike, janë kryer trajnime dhe janë rindërtuar objektet në pikat kufitare Tabanovcë dhe Deve Bair.

Ndërtesa e re administrative e Drejtorisë së Doganave 2006

Pika e kalimit kufitar e modernizuar Tabanovcë 2006

Pika e kalimit kufitar Tabanovcë

Me zbatimin e projektit TTFSE vazhdon modernizimi i teknologjisë së informacionit me kompletimin e rrjetit kompjuterik, prokurimin e serverëve të rinj, kompjuterëve personalë dhe pajisjeve të komunikimit, realizimin e trajnimeve për mirëmbajtjen e pajisjeve të komunikimit dhe bazave të të dhënave.

Në atë periudhë është realizuar edhe një projekt tjetër i rëndësishëm - Projekti për mbështetje teknike për modernizimin dhe zhvillimin e Shërbimit Doganor sipas standardeve të Bashkimit Evropian, i cili financohet nga Komisioni Evropian me mbështetjen e programit CAFAO²²-MAK. Projekti i kushton vëmendje strukturës organizative,

22 CAFAO – Customs and Fiscal Assistance Office (Zyra për Asistencë Fiskale dhe Doganore)

planit strategjik të biznesit, përgatitjes së legjislacionit doganor, zbulimit dhe parandalimit efektiv të veprimeve të paligjshme, shërbimit të personelit profesional dhe zhvillimit të qendrës së trajnimit. Nga puna e përbashkët me CAFAO-MAK, posaçërisht theksohen rezultatet e luftës kundër korrupsionit dhe lufta kundër tregtisë ilegale. Konkretisht, në periudhën 2003-2006 është kryer kompjuterizimi i Departamentit të Kontrollit dhe Hetimeve, i cili ka marrë një sërë pajisjesh të teknologjisë së informacionit, duke përfshirë kompjuterë desktop dhe laptop, printera dhe skanerë, janë implementuar disa baza të dhënash: një bazë të dhënash inteligjente. (“Intel database”), bazë e të dhënave e menaxhimit të rasteve në Seksionin e Hetimeve (“Case database”), menaxhim, inteligjencë, sistem informacioni statistikor dhe elektronik (“MISER”), sistem i mesazheve elektronike (“SEMS”), një menaxhim i thirrjeve me linjë të hapur bazën e të dhënave (“OPEN 197”) dhe një bazë të dhënash të zbrazët të analizës së rrjedhës së kamionëve. Aktivitetet e CAFAO-MAK financohen edhe me mjete nga programi CARDS²³.

Inteligjenca doganore në periudhën 2003-2005 vazhdon të përmirësohet dhe përditësohet me ndihmën e ekspertëve nga BE-ja dhe nën kujdesin e misionit CAFAO, në përputhje me standardet ekzistuese botërore. Ata kryejnë trajnime intensive për inteligjencën, gjatë të cilave inspektorët doganor njihen me objektivat bazë të inteligjencës: funksionimin e ciklit të inteligjencës, punën me informatorët, punën me informacionin, vlerësimin e informacionit, pjesëmarrjen në veprimet hetimore etj. Gjatë kësaj periudhe është krijuar edhe baza e të dhënave të inteligjencës, në të cilën si shënime fillestare janë marrë të gjitha evidencat e kundërvajtjeve dhe krimeve doganore të zbuluara nga Drejtoria e Doganave në periudhën prej vitit 2001 deri në vitin 2003. Qëllimi kryesor

23 Bashkëpunimi në fushën doganore dhe tatimore, Bashkimi Evropian dhe Ballkani Perëndimor, fq. 4 dhe 7 (Cooperation in the field of Customs and Taxation, the European Union and the Western Balkans)

i kësaj baze të dhënash është të sigurojë që të gjitha të dhënat përkatëse operationale të ruhen në mënyrë të besueshme dhe të sigurt. Një version i ri i bazës së të dhënave të inteligjencës u krijua gjatë vitit 2004, i cili lejoi nivele të ndryshme akses, duke përmirësuar kështu sigurinë e sistemit.

Drejtorisë së Doganave në vitin 2003 i është dhënë akses në bazën informative CEN²⁴ të OBD-së, e cila përdoret për qëllime të inteligjencës doganore. Kjo bazë e të dhënave përmban informacione për të gjitha konfiskimet e narkotikëve, cigareve dhe armëve që kanë dorëzuar shtetet anëtare të OBD-së. Në të njëjtin vit vendosen marrëdhëniet me RILO dhe emërohen persona kontaktues, gjë që mundëson një shkëmbim më të shpejtë të informacionit për nevojat e shërbimit doganor.

Nëpunësit doganorë janë të përfshirë edhe në aktivitetet e projektit rajonal të bashkëpunimit teknik "Ndërtimi i kapaciteteve për zbulimin dhe tregtinë e paligjshme të përgjegjshme të materialeve radioaktive", si dhe në aktivitetet e IAEA²⁵.

24 Customs Enforcement Network

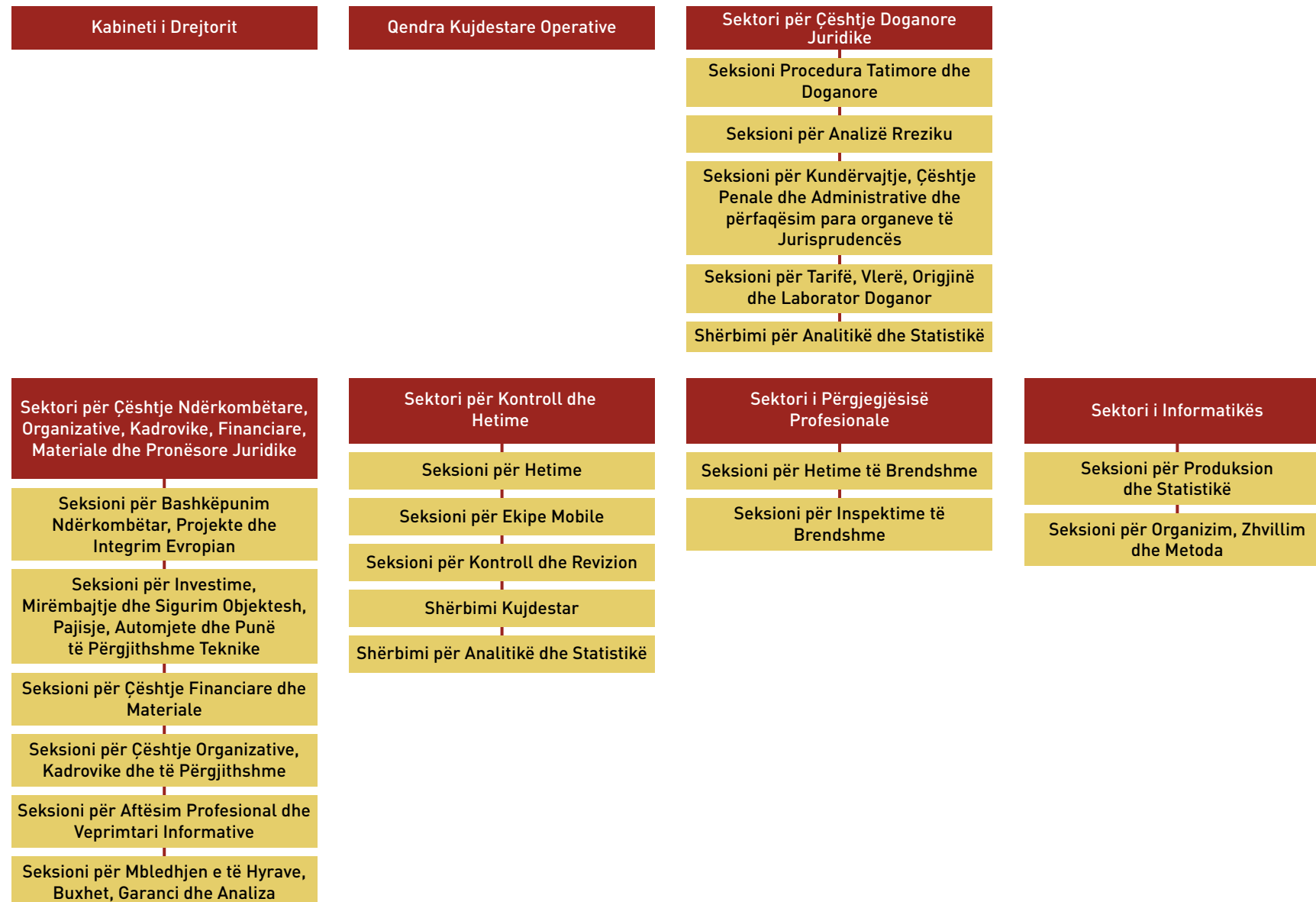
25 IAEA - International Atomic Energy Agency (Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike)

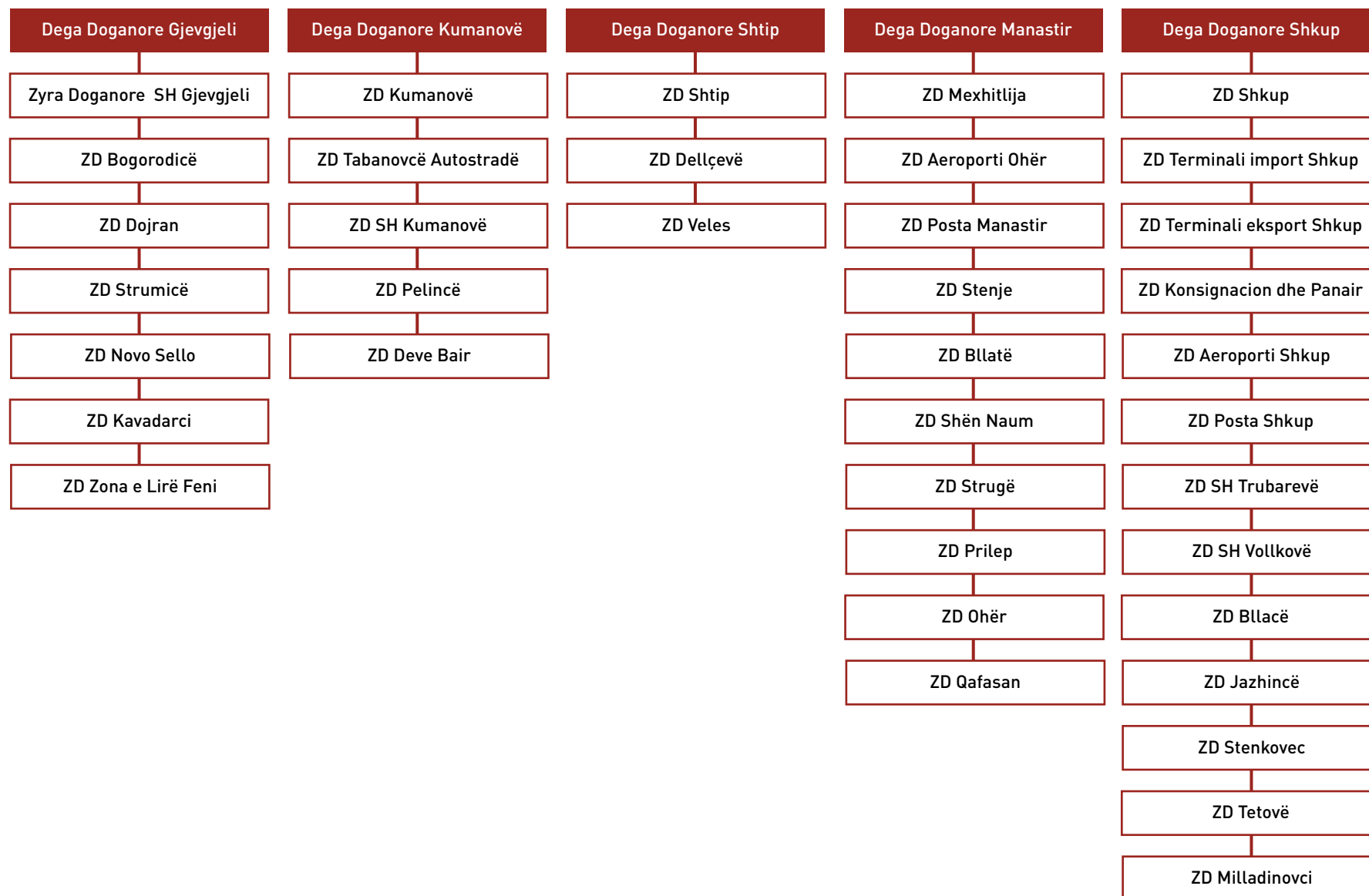
Me anëtarësimin e Maqedonisë në Organizatën Botërore të Tregtisë, në prill të vitit 2003, u miratua Ligji i ri për tarifën doganore²⁶, i cili uli ndjeshëm sasinë e tarifave doganore, anuloi klasifikimin e thjeshtuar të pjesëve të këmbimit në numrin tarifor të produktit të përfunduar. Detyrimi për harmonizimin e tarifës doganore me detyrimet nga Protokollin për anëtarësim në OBT dhe detyrimi për harmonizimin e tarifës doganore sipas Ligjit për Ratifikimin e Konventës për Sistemin e Harmonizuar të Emrave, Kodeve dhe Shenjave të Mallrave. Në përputhje me detyrimet e anëtarësimit në OBT, në fund të çdo viti publikohet një Vendim për harmonizimin dhe ndryshimin e tarifës doganore për çdo vit pasardhës, i cili harmonizon dhe ndryshon vazhdimisht nomenklaturën e tarifës doganore në përputhje me ndryshimet në Sistemin e Harmonizuar (SH) dhe Nomenklaturën e Kombinuar (NK) të BE-së, të cilat i referohen sistemit të emrave të mallrave, sistemit të shënimit numerik, matjeve të njësive, si dhe shënimeve për seksionet dhe kapitujt përkatës.

Në vitin 2003, me miratimin e Rregullores së re për organizimin dhe punën, është ndryshuar struktura organizative e Drejtorisë së Doganave. Sipas rregullores së re, krijohet struktura e mëposhtme organizative:

26 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 23/2003

Organogram 2003

Me qëllim të ngritjes së nivelit të përgjegjësisë dhe kontrollit më të madh të punëtorëve, gjatë kësaj periudhe është themeluar Sektori për Përgjegjësi Profesionale, i cili përfshin Seksionin për Hetime të Brendshme dhe Seksionin për Inspektim të Brendshëm.

Në vitin 2003 është miratuar një Rregullore e re për veshjen zyrtare, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit së identifikimit zyrtar të nëpunësve doganor.

Ranqet zyrtare për këshilltar dhe ndihmës drejtor, zëvendësdrejtor dhe drejtor, sipas rregullores së vitit 2003

Në fund të vitit 2003, numri i përgjithshëm i të punësuarve në Drejtorinë e Doganave ishte 876, ndërsa në fund të kësaj dekade në vitin 2012 numri i të punësuarve ishte 1167.

Në dekadën e dytë të punës së Drejtorisë së Doganave vazhdon lidhja apo hyrja në fuqi e marrëveshjeve të tregtisë së lirë. Nga janari 2004 filloi të zbatohet Marrëveshja e Tregtisë së Lirë me Rumaninë. Liberalizimi i plotë i të gjitha mallrave industriale është aplikuar që nga viti 2008 dhe disa mallra bujqësore kanë ulur

Ligji për Drejtorinë e Doganave²⁷ përshkruan simbolin e Drejtorisë së Doganave, i cili përbëhet nga një shirit qendror i kuq me kornizë të verdhë në të artë, që simbolizon pikat e kalimeve kufitare, dhe mbi të dhe nën të ka tre vija të verdha ari, të cilat simbolizojnë qarkullimin e njerëzve dhe mallrave përmes linjës doganore. Ka dy mbishkrime në formë rrethore, në pjesën e sipërme shkruan "Republika e Maqedonisë Drejtoria e Doganave", ndërsa në pjesën e poshtme "Carina • Customs". Autor i simbolit të Drejtorisë së Doganave është profesori Kostadin Tançev Dinka, piktor akademik dhe grafist.

Më 1 prill 2004, Marrëveshja e Përkohshme me BE-në pushoi së zbatuari dhe filloi të zbatohet Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit me Bashkimin Evropian (MSA). Me MSA-në filloi të zbatohet rregulli për origjinën e mallit për importin e mallrave me origjinë nga BE-ja. Kjo marrëveshje merr parasysh rritjen e numrit të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian nga 15 në 25. Kumulimi dypalësh ende zbatohet në këtë marrëveshje. Në janar të vitit 2005 filloi të zbatohet Marrëveshja e Tregtisë së Lirë me Moldavinë dhe nga viti 2010 filloi të zbatohet liberalizimi i plotë i të gjitha mallrave industriale, ndërsa për mallrat bujqësore parashikohen kuota tarifore. Marrëveshja e përkohshme e tregtisë së lirë ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe UNMIK-ut²⁸ (Kosovë) ka hyrë në fuqi që nga shkurti i vitit 2006, kur u prezantua liberalizimi i plotë për

²⁷ „Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë“ nr. 46 datë 12 korrik 2004

²⁸ UNMIK – United Nations Interim Administration Mission on Kosovo [Misioni i Përkohshëm Administrativ i Kombeve të Bashkuara në Kosovës]

importin e të gjitha mallrave me origjinë.

Pas dorëzimit të aplikimit për anëtarësim në Bashkimin Evropian (në vitin 2004), nëpunësit doganor punojnë për t'i dhënë përgjigje Pyetësorit të Bashkimit Evropian. Në kapitullin e Bashkimit Doganor janë dhënë përgjigje pyetjeve që lidhen me legjislacionin doganor, kompjuterizimin, vlerën doganore të mallrave dhe origjinën e mallit.

Drejtorja e Doganave kontribuon dhe merr pjesë aktive në Programin ndërkombëtar për të luftuar shpërndarjen e armëve të mbështetur nga Qeveria e Shteteve të Bashkuara.

Programi i Kontrollit të Eksportit dhe Sigurisë Kufitare (EXBS)²⁹, i financuar dhe mbështetur nga Departamenti i Shtetit dhe Departamenti i Sigurisë Kombëtare, u aktivizua në vitin 2004 dhe ofron mbështetje të vazhdueshme për Ministrinë e Punëve të Brendshme e Brendshëm dhe Drejtorinë e Doganave duke ofruar trajnime dhe pajisje për zbulimin dhe parandalimin e transferimit të paligjshëm të armëve dhe shkatërrimit në masë. Nëpërmjet programit dhurohen pajisje që përdoren në punën e përditshme të Drejtorisë së Doganave (skaner dore me rreze X, fibraskopë, përforcues, detektorë të rrezatimit, videokope, vegla, kompjuterë, patrullë dhe fuoristrada).

Drejtorja e Doganave në vitin 2004 mori kompetenca dhe përgjegjësi të reja që rezultuan nga Ligji i ri për Drejtorinë e Doganave³⁰, i miratuar në korrik të po atij viti, si pasojë e natyrshme e themelimit të njërive të reja organizative në Drejtorinë e Doganave.

29 EXBS – The Export Control and Related Border Security Assistance

30 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 46/2004 datë 04 12 korrik 2004

Doracakët e zhdoganimit

Në vitin 2004, me Rregulloren e re për organizimin dhe punën e Drejtorisë së Doganave dhe Rregulloren për sistematizimin e punëve dhe detyrave të Drejtorisë së Doganave, formohen Seksioni për bashkëpunim ndërkombëtar, projekte dhe integritet evropiane, Seksioni për kundërvajtje, çështje penale dhe administrative dhe përfaqësim para organeve të drejtësisë, Sektori për menaxhimin me burimet njerëzore dhe Sektori për mbledhjen e të hyrave, marrëdhëniet juridike materiale dhe pasurore. Po krijohet një njësi e re organizative – Seksioni i revizionit të brendshëm dhe po shfuqizohet Qendra operative kujdestare, dhe përgjegjësitë e saj i merr Seksioni i koordinimit dhe komunikimit pranë Sektorit për Kontroll dhe Hetime. Seksioni për kundërvajtje, çështje penale dhe administrative dhe përfaqësimi para organeve gjyqësore dhe organeve të tjera emërtohet në Seksion për procedurë doganore-administrative dhe kundërvajtëse dhe përfaqësim në gjykata. Sektori për çështje juridike doganore riemërohet në Sektorin për sistemin doganor. Shfuqizohet Shërbimi i analitikës dhe statistikave dhe krijohet Seksioni i ri për masat jotarifore (ndër të tjera për administrimin e Ligjit për Masat Doganore për Mbrojtjen e të Drejtave të Pronësisë

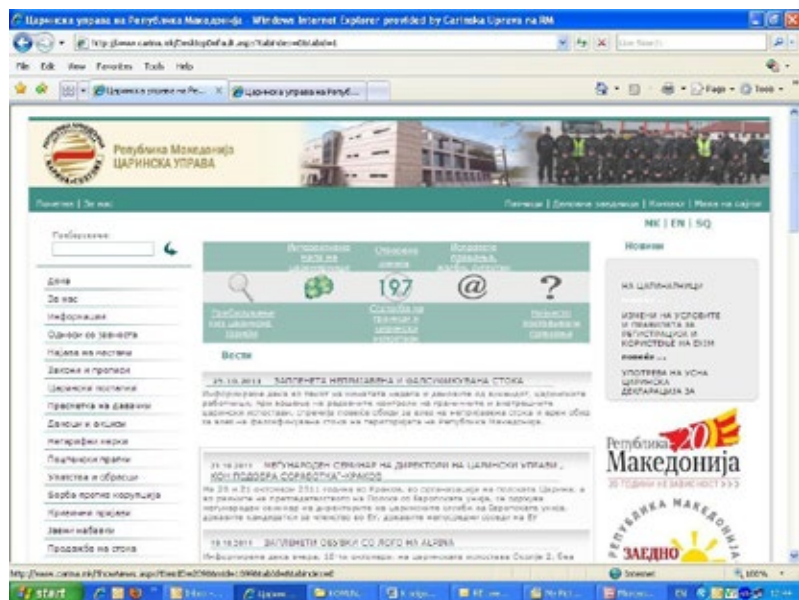
Intelektuale). Riorganizohet edhe Sektori për kontroll dhe hetime, Sektori për informatikë emërtohet Sektori i teknologjive të informacionit dhe komunikimit, ndërsa në kuadër të degëve doganore krijohen Shërbime të posaçme për mbikëqyrjen e poseduesve të autorizimeve – SHMPA për administrimin e procedurave doganore me efekt ekonomik. Me ndryshimet në Rregulloren për organizimin dhe punën e Drejtorisë së Doganave shfuqizohen shërbimet për punë të përgjithshme dhe materialo-financiare në njësitë doganore. Është themeluar edhe Seksioni për procedurë kundërvajtëse dhe Sektori për çështje administrative dhe teknike. Seksioni i kontabilitetit dhe financave riemërohet Seksioni i çështjeve financiare dhe në Sektorin e kontrollit dhe hetimeve krijohen Seksioni i çështjeve operacionale, Shërbimi i ekipeve mobile dhe Shërbimi i skanerëve mobil.

Skaner mobil

Revizioni i brendshëm është një aktivitet i pavarur i sigurimit dhe këshillimit objektiv, i krijuar për të kontribuar në rritjen e vlerës dhe përmirësimin e funksionimit të njësisë ekonomike. Ai e ndihmon subjektin në përmbushjen e qëllimeve të tij, duke aplikuar një qasje sistematike, të disiplinuar për vlerësimin dhe përmirësimin e efektivitetit të proceseve të menaxhimit, kontrollit dhe menaxhimit të rrezikut. Seksioni i revizionit të brendshëm është një seksion i pavarur në Drejtorinë e Doganave dhe është drejtpërdrejt përgjegjës ndaj drejtorit të Drejtorisë së Doganave. Puna e revizionit të brendshëm kryhet duke kryer revizione individuale gjatë vitit kalendarik, bazuar në Planin Strategjik të Seksionit, i cili kryhet për një periudhë 3 vjeçare dhe përditësohet çdo vit, si dhe në Planin Vjetor të Seksionit, që realizohet në bazë të planit strategjik. Bazuar në çdo auditim individual të kryer, dalin rekomandime për përmirësimin e sistemit të kontrolleve të brendshme në proceset e punës.

Në qershor të vitit 2004, faqja e internetit e parë e Drejtorisë së Doganave u zëvendësua me një version më modern të portalit dinamik të internetit në gjuhën maqedonase dhe angleze, e cila u plotësua me një seksion në gjuhën shqipe në prill të vitit 2007, dhe në vitin 2010 u ridizajnuar plotësisht dhe u plotësua me të funksionalitete të reja si harta interaktive e Drejtorisë së doganave.

Web portali i Drejtorisë së Doganave 2006

Harta interaktive e Drejtorisë së Doganave

Me Ligjin e ri për Drejtorinë e Doganave, për herë të parë, vendet e punës klasifikohen në varësi të detyrave zyrtare të kryera, në tri grupe dhe tituj: nëpunës doganor udhëheqës, nëpunës doganor profesionist dhe nëpunës doganor administrativ. E reja në të është përcaktimi i kushteve për punësimin e nëpunësve doganor, procedura e punësimit, mënyra e kryerjes së punës provuese, si dhe teksti i betimit që japin dhe nënshkruajnë nëpunësit e rinj doganor. Ligji i ri parashikon gjithashtu detyrimet dhe detyrat e nëpunësve doganor, sigurimin e kushteve të nevojshme për sigurinë në punë dhe mjedis të shëndetshëm pune, standardet e duhura shëndetësore për kryerjen e punës, konfliktin e interesave, detyrimin për të mbajtur sekretin zyrtar, të drejtat themelore të garantuara të nëpunësve doganor, rishpërndarje, ngritje në detyrë, orari i punës, pushimi, vlerësimi i nëpunësve doganor gjatë punës, paga mujore, shtesat, shpërblimet dhe bonuset, përfitimet, monitorimi i ecurisë së karrierës, kodi i sjelljes, masat disiplinore dhe përgjegjësi materiale, ndërprerje e marrëdhënies së punës, si dhe largim i përkohshëm nga puna - pezullim.

Në tremujorin e parë të vitit 2005, pajisjet dhe punonjësit e Sektorit për teknologji informacioni dhe komunikimi, nga lokacioni i vjetër në Degën doganore të Shkupit u zhvendosën në ndërtesën e re administrative të Drejtorisë së Doganave.

Salla e re e serverit, prill 2005

Në të njëjtin vit, u prezantua Sistemi i ri i arkëtimit, i cili siguron regjistrimin dhe kontrollin qendror të detyrimeve të arkëtuara, si dhe monitorimin e garancive bankare të debitorëve doganorë. Aplikacioni përmban kontrollet e nevojshme për të lidhur transaksionet nga sistemi i thesarit me sistemin e përpunimit të deklaratave doganore, të cilat nuk mund të gjurmoheshin me softuerin ekzistues.

Në sferën e bashkëpunimit ndërkombëtar, në prill të vitit 2005 u mbajt në Ohër forumi ndërkombëtar “Shkëmbimi i përvojave ndërmjet shërbimeve doganore në procesin e integritimeve evropiane”. Shërbimet doganore nga rajoni e miratuan Deklaratën e Ohrit me vullnet dhe gatishmëri të shprehur për bashkëpunim më të mirë dhe shkëmbim të përvojave për harmonizimin e procedurave doganore, lehtësimin e tregtisë dhe transportit sipas standardeve evropiane, shkëmbimin e të dhënave dhe luftën kundër krimit.

Në të njëjtin vit, në Holandë u nënshkrua një Memorandum i Partneritetit Twinning midis Shërbimit tonë Doganor dhe Doganës së Holandës, i realizuar në periudhën 2005-2008. Ky bashkëpunim rezultoi në përmirësimin e procedurave doganore, veçanërisht në rastin e importeve për rafinim dhe ngritjen e një strukture për mbrojtjen e pronësisë intelektuale. Pas aktiviteteve të realizuara bashkërisht, vërehen rezultate më të mira në konfiskimet e realizuara dhe veprime të suksesshme në parandalimin e kontrabandës dhe llojeve të tjera të krimit të organizuar, si dhe reduktimin e shfaqjeve të sjelljeve korruptive. Të dy administratat vazhduan bashkëpunimin duke nënshkruar një marrëveshje të dytë në vitin 2010, me të cilën është rënë dakord për fushat e veprimit dhe asistencës së përbashkët në periudhën deri në vitin 2014, në fushën e mbikëqyrjes mbi shoqëritë tregtare, procedurat doganore me efekt ekonomik, aftësitë menaxhuese, lufta kundër produkteve të falsifikuara, përmirësimi i funksionimit të Laboratorit Doganor, lëshimi në përdorim i një sistemi modern të menaxhimit të burimeve njerëzore, si dhe kompetencave.

Bashkëpunimi me Doganat e SHBA, 2003

Një harmonizim i ri i legjislacionit doganor me legjislacionin e Bashkimit Evropian është bërë në vitin 2005 me miratimin e ligjit të ri doganor, i cili paraqet hapin e parë drejt krijimit të parakushteve për përfshirjen e standardeve dhe parimeve me të cilat punojnë shërbimet doganore të BE-së. Ky ligj zhvillon selektivitet dhe procedura të thjeshtuara sipas Konventës së Rishikuar të Kiotos³¹. Përcaktohet roli i përfaqësuesve doganor në procedurën doganore dhe paraqitet kërkesa për të kaluar një provim për marrjen e licencës së përfaqësuesit doganor. Procedura e importit për rafinim është e liberalizuar sipas Konventës së Stambollit³². Prezantohet koncepti i masave

31 The International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs procedures (Revised Kyoto Convention), sjellë nga OBD-ja në vitin 1999, ka hyrë në fuqi në vitin 2006

32 Convention relating to temporary admission (Istanbul Convention), sjell nga OBD-ja në vitin 1990, ka hyrë në fuqi 1993

autonome për uljen ose heqjen e detyrimeve të importit. Këto risi kanë për qëllim që kompanitë maqedonase të gëzojnë të njëjtat komoditete që kanë kompanitë nga vendet e BE-së. Me këtë ligj doganor, një pjesë e rregulloreve doganore janë të harmonizuara me rregulloret doganore të BE-së.

Është sjellë Dekret për përdorimin e mjeteve të dhunës, mbajtjen dhe përdorimin e armëve të zjarrit nga nëpunësit doganor, si dhe Rregullore për llojin e dokumenteve dhe të dhënave të shënuara si sekret zyrtar, afarist dhe sekret tjetër, mënyrën e ruajtjes së tyre dhe mbrojtjes.

Nga janari i vitit 2006 filloi të zbatohet Rregullorja për mënyrën e plotësimit të deklaratës doganore dhe kodet që përdoren³³, e cila pushon së zbatuari Rregulloren për formën dhe përmbajtjen dhe mënyrën e plotësimit të deklaratës doganore dhe dokumentet tjera në procedurën doganore. Me rregulloren e re, në Kodin e Kodeve janë inkorporuar më shumë standarde dhe rekomandime ndërkombëtare, si kodet për shënjimin e vendeve, llojin e transportit, llojin e ambalazhimit e të tjera.

Në të njëjtën kohë është përgatitur edhe Strategjia e parë për zhvillimin e sistemit informativ të Drejtorisë së Doganave, në të cilën janë përcaktuar prioritetet në zhvillimin e sistemit informativ doganor, në drejtim të përgatitjes së shërbimit doganor për lidhje me sistemet e Bashkimit Evropian.

За NeoDoc | Квалитетно Услуга | Оптимизирајте Документацијата

Arkivi i parë elektronik

Sipas Strategjisë së miratuar, krahas mbështetjes informative të proceseve që kanë të bëjnë me procedurat doganore, kontrollet dhe hetimet, përfshihet edhe zhvillimi dhe mbështetja e proceseve administrative. Drejtoria e Doganave është ndër institucionet e para shtetërore që prezantoi një arkiv elektronik dhe një portal intraneti.

MAKSIS është pasuruar me aplikacionin e menaxhimit "Help Desk", si dhe është prezantuar Sistemi i Kontrollit të Aksesit të Përdoruesit ("Active Directory"), i cili ofron akses të centralizuar, të kontrolluar dhe të sigurt për përdoruesit në sistemin e informacionit. Është zhvilluar një motor kërkimi për lajmet nga media, i cili mundëson marrjen e informacionit përkatës nga mediat vendase, rajonale dhe botërore në kohë reale. Është krijuar baza elektronike e të dhënave për të dhënat e procedimeve disiplinore, kallëzimet penale dhe evidencat e mallrave të sekuestruara dhe aplikacioni softuerik për funksionimin e magazinës.

Kolegjiumi i Drejtorisë së Doganave 2006

Sa i përket strukturës organizative, në fillim të vitit 2006, Seksioni për revizion dhe kontroll ishte i ndarë në dy njësi organizative – Seksioni për kontrollin e shoqërive tregtare dhe Seksioni për inspektim të brendshëm. Kontrolli i dokumentacionit kontabël dhe financiar të shoqërive tregtare merr një pjesë gjithnjë e më të madhe në funksionet e përgjithshme të kontrollit të Drejtorisë së Doganave, gjatë së cilës konstatohen një numër i madh i parregullsive nga aspekti doganor, si dhe poseduesit e lejeve të importit për rafinim dhe ruajtje doganore. Në bazë të kontrolleve dhe parregullsive të konstatuara, merren vendime për arkëtim shtesë në emër të borxhit doganor dhe akcizës. Mbi mbajtësit e lejeve të akcizës kryhen kontrolle të jashtme dhe kërkesa për rimbursim të akcizës, me ç'rast, nëse është e nevojshme, kryhet arkëtimi shtesë i borxhit tatimor ose revokohen lejet e akcizës. Po punohet në rritjen e kapaciteteve në fushën e kontrollit të shoqërive tregtare nga këndvështrimi i operimit të rregullt doganor, lejeve të lëshuara për procedurat doganore me efekt ekonomik, autorizimeve të akcizës dhe licencave për përfaqësim në procedurat doganore.

Me qëllim të ofrimit të mbështetjes së organizuar dhe të sistematizuar të aktiviteteve hetimore doganore, në shkurt të vitit 2006 Drejtoria e Doganave në kuadër të Seksionit të Hetimeve themeloi Shërbimin për luftimin e krimit të organizuar dhe Shërbimin për luftimin e kontrabandës.

Nga korriku 2006 fillon aplikimi i Marrëveshjes së parë shumëpalëshe të Anëtarësimit në Marrëveshjen e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (CEFTA), ku janë anëtarë Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Moldavia, Serbia, Kroacia dhe Mali i Zi dhe aplikimi, i cili ishte dypalësh deri atëherë, është duke u shtrirë në akumulimin tani diagonal me të gjithë anëtarët e CEFTA-s.

Fletëpalosje promovuese e linjës doganore 197

Që nga fundi i vitit 2006 dhe fillimi i vitit 2007, linja e hapur doganore 197 për raportimin e krimit dhe korrupsionit është automatizuar plotësisht duke futur një sistem për regjistrimin e raportimeve telefonike.

Në maj të vitit 2008, Drejtoria e Doganave ka përcaktuar

mënyrën e punës së Seksionit për Koordinim dhe Komunikim (SKK). SKK punon 24 orë në ditë (24/7) me detyrën kryesore marrjen e informacionit, analizën fillestare, vlerësimin dhe përpunimin e tyre, duke ofruar mbështetje logjistike për punonjësit e doganës në terren dhe në zyrat doganore, menaxhimin e CCTV³⁴, ANPR³⁵, sistemin zyrtar të monitorimit. automjetet e Drejtorisë doganore (GPS), administrimi i linjës së hapur telefonike 197, si dhe koordinimi i analizës së rrezikut dhe sistemeve të mbikëqyrjes doganore jashtë orarit të rregullt të punës. Në shkurt 2011 u prezantua Ditari Elektronik për aktivitetet e përditshme të SKK - EDDA. Janë duke u implementuar baza të shumta të të dhënave që mundësojnë verifikimin e shpejtë dhe mbështetjen logjistike të nëpunësve doganorë në terren. Materiali promovues publikohet në disa gjuhë (maqedonisht, shqip, anglisht, turqisht dhe frëngjisht) në formën e fletëpalosjeve, fletushkave dhe tabelave të njoftimeve, ndërsa në televizionet maqedonase transmetohen video promovionale.

БИ ГО РИЗИКУВАЛЕ ЛИ НЕГОВИОТ ЖИВОТ?

Како да знам дали производот што го купувам е фалсификат?

Некои индикатори на кои треба да внимавате:

- цената е многу пониска од особината
- првоиприни грешki на производот или амбалажата
- се продава на несоодветно место и во несоодветни услови
- естив изглед на производот или амбалажата
- нема упатство за употреба на производот

Многу во поглед на бебичка, детска храна, играчки, козметика, лекови, облека и обука се фалсификуваат и продаваат како легални брендарни производи.

На тој начин загрозуваат здравјето и добросоштбата на вашите блиски со купување на овие производи.

Ако се сомневате дека станува збор за фалсификување, веднаш известете ги вашите сомнеж. Јазете се бесплатни и бесплатно на нашата отворена телефонска линија 197.

За повеќе информации посетете ја интернет страницата www.Custome.gov.mk

**Фалсификувањето е криминал
- купувајте оригинали!**

Редовно за Работилница (Сектор)
Косовска
дот. Скопје

Службена зграда на
Република Македонија
Министерство за култура на
Република Македонија

Fletëpalosje për Mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale

Gjatë kësaj periudhe është në fuqi edhe Ligji për masat doganore për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale, i cili krijon kornizë ligjore për veprimet e Drejtorisë së Doganave gjatë importit dhe transitit të mallrave të falsifikuara. Sipas ligjit, pronarët e markave tregtare ose përfaqësuesit e tyre regjistrujnë në Drejtorinë e Doganave kërkesat për mbrojtje doganore të produkteve të tyre dhe bashkëpunojnë me Drejtorinë e Doganave për përgatitjen e sistemit për zbulimin dhe parandalimin e importit dhe transitit të mallrave të falsifikuara si për rritjen e ndërgjegjësimit të publikut për pasojat e dëmshme të përdorimit të mallrave të falsifikuara. Në periudhën pas vitit 2006, mbrojtja e të drejtave të pronësisë intelektuale bëhet aktivitet i rregullt i Drejtorisë së Doganave, në mënyrë të pavarur, por edhe në bashkëpunim me shërbime të tjera brenda dhe jashtë vendit që kanë kompetenca në këtë fushë. Po bëhen përpjekje për përmirësimin e kapaciteteve

34 Closed Circuit Television (televizor i tipit të mbyllur)

35 Automated Number Plates Recognition

të Drejtorisë së Doganave në parandalimin e prodhimit dhe tregtisë së mallrave të falsifikuara. Drejtoria e Doganave gjatë kësaj periudhe ka kryer veprimet e para për sekuestrimin e mallit të falsifikuar. Në vazhdim të zgjidhjeve sistematike për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale të miratuara në vitin 2006, Drejtoria e Doganave në vitin 2007 prezantoi kriterin e ri të rrezikut për zyrat e brendshme doganore - INTEL, i cili i referohet mallrave që cenojnë të drejtat e pronësisë intelektuale. Janë vendosur kompanitë importuese ku janë zbuluar mallra që cenojnë të drejtat e pronësisë intelektuale, si dhe llojin e mallrave që janë sekuestruar dhe asgjësuar.

Për zbulimin e mallrave të falsifikuar gjatë vitit 2007 Drejtoria e Doganave ka kryer 325 veprime në të cilat janë konfiskuar rreth 1,7 milionë copë mallra të falsifikuar. Ky ritëm me qindra aksione vazhdoi edhe në dy vitet e ardhshme kur rreth një milion copë mallra të falsifikuara u sekuestruan çdo vit. Intensiteti i veprimeve dhe konfiskimeve në këto 3 vite ka ndikuar në zvogëlimin e konsiderueshëm të tentimeve për import dhe transit të mallrave të falsifikuara, e me këtë edhe pranisë së mallrave të falsifikuara në Republikën e Maqedonisë.

Si rezultat i forcimit të sistemit dhe intensivimit të aktiviteteve që rezultuan me konfiskim të konsiderueshëm të mallrave të falsifikuara, në raportin vjetor të OBD-së "Customs and PR Report 2007", Republika e Maqedonisë u rendit e 10-ta në botë për nga numri i veprimeve të zbatuara doganore për parandalimin e cenimit të të drejtave të pronësisë intelektuale.

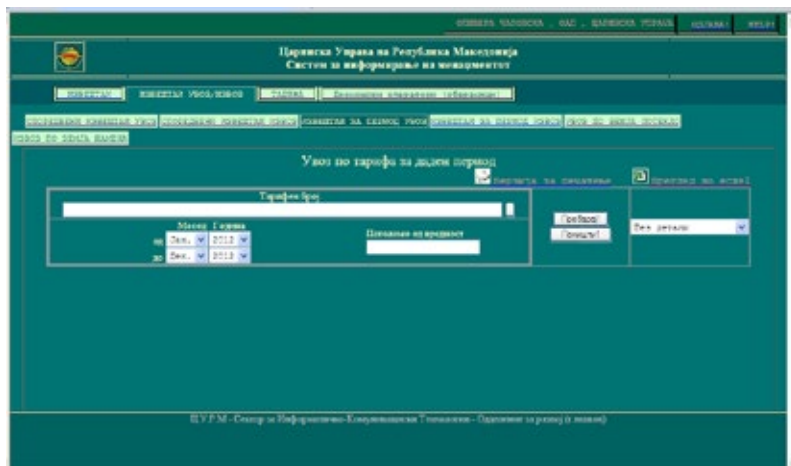
Me ndryshimet dhe plotësimet në Dekretin për zbatimin e ligjit doganor, në vitin 2007 u vendosën kriteret transparente (përfshirë historinë financiare dhe tatimore të shoqërisë, pronarëve dhe menaxhmentit) për uljen e shumës së garancive bankare për sigurimin e borxhit doganor (deri në 0 %). Thjeshtimi dhe përsheptimi i procedurës për pranimin e

garancive (procedura e evidentimit kryhet nga vetë Drejtoria e Doganave), si dhe eliminimi i të drejtës diskrecionale të Drejtorisë së Doganave për të përcaktuar shumën e garancisë bankare në mënyrë transparente.

Për të reduktuar barrën e panevojshme të operatorëve ekonomikë me kostot dhe procedurat administrative, si dhe për të respektuar Acquis Communautaire të BE-së, gjatë kësaj periudhe janë bërë më shumë lehtësime në trafikun ndërkombëtar të pasagjerëve dhe mallrave dhe një numër i madh tarifash administrative.

Kështu, me ndryshimet në Ligjin për tarifat administrative në vitin 2007, tarifat administrative për marrjen e 12 llojeve të lejeve dhe miratimeve nga Drejtoria e Doganave u eliminuan ose u reduktuan në një shumë simbolike, ndërsa në vitin 2010, tarifat administrative për paraqitjen e deklaratave doganore shfuqizohet, për kërkesat për lëshimin e certifikatës së qarkullimit të mallrave me EUR.1 dhe për regjistrimin e hyrjes dhe daljes së mallrave në dhe nga një zonë e lirë ose magazinë e lirë.

Me ndryshimet në Rregulloren për llojin dhe shumën e tarifave doganore për shërbimet e kryera në procedurën doganore në vitin 2007, u hoqën tarifat për lëshimin e informatave të detyrueshme doganore dhe për analizat laboratorike, dhe në vitin 2008 tarifat për përcjellje doganore, për ruajtje në përputhje me me autoritetin doganor dhe për përdorimin e sistemit të informacionit doganor. Me marrjen e përgjegjësive për menaxhimin e objekteve në pikat e kalimeve kufitare për komunikacion rrugor nga Drejtoria e Doganave, në fund të vitit 2008 është hequr tarifa për peshimin e automjeteve. Në vitin 2011, tarifa për përdorimin e terminalit doganor është hequr gjatë zbatimit të procedurës doganore.

Ekran nga aplikacioni për sistemin e informimit të menaxhmentit - SIM

Një risi e prezantuar nga Drejtoria doganore në vitin 2007 është Sistemi elektronik i Menaxhimit Informativ - SIM (MIS)³⁶, i cili shërben për mbledhjen dhe analizimin e të dhënave për aktivitetet dhe trafikun në pikat kufitare (vetura, udhëtarë, kontrole dhe rezultate, etj.).

Ekziston edhe një Udhëzues operativ për kontrollin e aftësive të punës dhe procedurat për fillimin e punësimit me shpallje publike, që do të thotë se Drejtoria e Doganave i plotëson kriteret e Konventave dhe Rekomandimeve të Organizatës Ndërkombëtare të Punës (ONP), Deklaratës Arusha të Këshillit për Dogana. Bashkëpunimi, Ligji për Ligji për Drejtorinë e Doganave dhe Ligji për Parandalimin e Korrupsionit në Punësim.

Me ftesë të Drejtorisë së Doganave, Organizata Botërore e Doganave në të njëjtin vit realizoi mision diagnostikues për pajtueshmërinë e Republikës së Maqedonisë me

36 MIS – Management Information System (Sistemi i Informimit të Menaxhmentit)

Kornizën e standardeve për sigurinë dhe lehtësimin e tregtisë ndërkombëtare, e cila ishte miratuar dy vjet më parë nga Shtetet anëtare të OBD-së, si një instrument unik ndërkombëtar që mundëson një qasje të re të menaxhimit me mallrat që kalojnë kufirin, duke respektuar partneritetin e ngushtë që duhet të ekzistojë mes Doganës dhe komunitetit të biznesit. Në të njëjtën kohë, është bërë një vlerësim strategjik i aftësisë së Drejtorisë së Doganave për zbatimin e reformave dhe modernizimit, me këshilla të dhëna për zbatimin e Kornizës së Standardeve për Siguri dhe Lehtësim të Tregtisë dhe me një drejtim strategjik të treguar për zbatimin e aktivitetet e ardhshme.

Në bashkëpunim dhe me mbështetjen financiare të Projektit të USAID-it³⁷ për përmirësimin e mjedisit afarist, Drejtoria e Doganave në vitin 2007 pasuroi fondin e doracakëve dhe publikimeve të përkthyer dhe të botuara të OBD-së (Korniza e Standardeve për Sigurimin dhe Lehtësimin e Tregtisë Globale, Shpjegim i shkurtër të Konventës së Rishikuar të Kiotos dhe Fjalorit të Termave Ndërkombëtare Doganore).

Që prej gushtit 2007 është vënë në funksion “Aplikacioni Bordert”, i cili përfundon monitorimin dhe mbylljen e tranzitit të nisur në ASYCUDA dhe garancinë bankare të dhënë në sistemin “Pagesa”.

Sipas Ligjit për Kundërvajtje, i miratuar në vitin 2006, për kundërvajtjet e veçanta është krijuar me ligj një sistem i ri i zhvillimit të procedurës së kundërvajtjes. Përveç gjykatave, ky ligj mundësoi që procedimin penal ta zhvillojnë edhe organet e administratës shtetërore, përfshirë edhe Drejtorinë e Doganave. Në tetor 2007 janë bërë ndryshime në Ligjin për Drejtorinë e Doganave, me të cilin Drejtoria e Doganave i merr kompetencat nga gjykatat për zhvillimin e procedurës kundërvajtëse, shqiptimin e sanksioneve kundërvajtëse dhe masat e veçanta kundërvajtëse për kundërvajtje doganore për

37 USAID – United States Agency for International Development

zbatimin e Ligjit doganor, Ligjit për akciza, Ligjit për masat doganore për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale, Ligjit për punë devizore, Ligjit për përfaqësim në procedurat doganore dhe Ligjit për Drejtorinë e Doganave³⁸. Komisionet, si autoritete penale të pavarura dhe të paanshme në punën e tyre, përmes zbatimit të drejtë të së drejtës materiale dhe procedurale, janë të detyruara që autorit të veprës t'i garantojnë vendimmarrje të drejtë dhe objektive për mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Sipas autorizimeve të marra, Drejtoria e Doganave ka filluar nga janari 2008 me shqiptimin e gjobave mandatore për kundërvajtje doganore.

Ekрани i hyrjes në SEMS

Në vitin 2007, Drejtoria e Doganave filloi zhvillimin e Sistemit të Shkëmbimit të Mesazheve të Evropës Juglindore (SEMS³⁹), i cili u bë plotësisht funksional në qershor 2009. SEMS shërbeu për të shkëmbyer informacione rreth pasagjerëve, mallrave, automjeteve, anijeve, avionëve në trafikun rrugor, lumor dhe ajror, përpara mbërritjes së tyre, si dhe për të mbledhur dhe analizuar informacione për analiza të inteligjencës dhe rrezikut.

³⁸ Me amendamentin XX të Kushtetutës së Republikës së Maqedonisë nga viti 2005, me qëllim të zgjidhjes më efikase dhe më të shpejtë të veprave penale, si dhe lehtësimin e gjykatave nga fluksi i lëndëve penale, për veprat e përcaktuara me ligj, mund të sanksionohet që janë të vendosura nga një organ ose organizatë e administratës shtetërore dhe një organ tjetër që ushtron kompetenca publike.

³⁹ SEMS –South-East European Messaging System

Në periudhën nga viti 2007 deri në vitin 2011, Drejtoria e Doganave ka dorëzuar mbi 630 kallëzime për dyshime të bazuara për vepra penale, nga të cilat shumica janë për mashttrim doganor (mbi 240), kontrabandë (mbi 120), tregti ilegale me mallra të akcizës (mbi 130), etj. Njëkohësisht, janë proceduar mbi 8.100 kallëzime për kundërvajtje doganore, devizore dhe akcize, me 5.300 vendime për kundërvajtje dhe përkundër konfiskimit të mallit për kundërvajtje, janë shqiptuar gjopa në vlerë të përgjithshme prej rreth 300 milionë denarë.

Me qëllim të rritjes së kapaciteteve administrative të Drejtorisë së Doganave, në fund të vitit 2007, Ministria e Financave kalidhur kontratë dyvjeçare me kompaninë ndërkombëtare konsulente Crown Agents për punësimin e ekspertëve doganorë nga BE-ja. Për një periudhë dy vjeçare, këta ekspertë doganorë punuan së bashku me nëpunësit doganorë të Drejtorisë së Doganave për inkorporimin e sistemeve të kontrollit dhe procedurave të bazuara në rrezik si bazë parësore për zbatimin e aktiviteteve doganore, zhvillimin e funksioneve hetimore dhe inteligjente, identifikimin dhe zbulimin për parregullsitë, tregtinë e paligjshme, kontrabandën dhe krimin ekonomik, zhvillimin dhe promovimin e bashkëpunimit efektiv ndërinstitucional brenda dhe jashtë vendit, si dhe zhvillimin dhe zbatimin e një strategjie kundër korrupsionit.

Tashmë vitin e ardhshëm do të fillojë procesi për futjen e sistemit të kontrollit të brendshëm në Drejtorinë e Doganave dhe përmes miratimit të Udhëzimeve për sistemin e kontrollit të brendshëm, objektivat e kontrollit të brendshëm, mënyra e identifikimit, analizës dhe vlerësimit të rreziqeve, si dhe do të përcaktohen procedurat e kontrollit të brendshëm dhe roli i menaxhmentit dhe punonjësve në Drejtorinë e Doganave.

Ndryshimet dhe plotësimet në Ligjin Doganor të miratuara në vitin 2008 ofrojnë një kornizë ligjore për prezantimin e

konceptit të operatorit të autorizuar ekonomik - OAE⁴⁰. Janë përcaktuar kriteret për personat me rrezik më të lartë, kushtet për revokimin e licencave doganore të lëshuara më parë, autorizimet për përfaqësim, miratim dhe anulim ose anulim të vendimeve në fushën e doganave.

Në të njëjtën kohë, bëhet harmonizimi i Dekretit për zbatimin e Ligjit doganor, bazuar në rregulloren përkatëse të BE-së doganore, e cila e afron Republikën e Maqedonisë me legjislacionin evropian në sferën e dorëzimit të deklaratave doganore duke regjistruar një deklaratë përmbledhëse, dhe më vonë një deklaratë përmbledhëse para mbërritjes dhe para nisjes së mallit. Gjegjësisht, Ligji parasheh përfshirjen e të ashtuquajturave procedurat e thjeshtuara doganore, duke përfshirë zhdoganimin vendor ku kompanitë, në bazë të miratimit të Drejtorisë së Doganave, mund të kryejnë zhdoganimin e importit dhe eksportit 24/7 në ambientet e tyre në vend të terminaleve doganore, marrës dhe dërgues të autorizuar, gjë që është e favorshme për zhdoganim të të ashtuquajturit dërgesat kolektive, si dhe procedurat e rregulluara doganore me efekt ekonomik, import dhe eksport për rafinim, magazinim doganor etj.

Hplc⁴¹ – kromatograf i lëngët

Kjeldahl – për përcaktimin e azotit dhe proteinave dhe Soxterm - për hidrolizën

41 HPLC – High Performance Liquid Chromatography (Kromatografi e lëngët me performanca të larta)

Vazhdon pajisja e mëtejshme e laboratorit doganor me pajisje të reja të dhuruara nga Komisioni Evropian, në kuadër të programit CARDS. Në të njëjtin vit, Drejtoria e Doganave lidh marrëveshje për bashkëpunim afarist dhe teknik me Fakultetin Matematiko Natyror - Instituti i Kimisë, Shkup, me qëllim të zhvendosjes së laboratorit doganor në hapësirat e Institutit të kimisë, duke shfrytëzuar infrastrukturën e tyre, pajisjet e përbashkëta, si dhe asistencë dhe trajnim nga ekspertët e Institutit të Kimisë. Në periudhën e ardhshme laboratori është duke u përmirësuar vazhdimisht me pajisje të reja në fushën e spektrometrisë, kromatografisë dhe teknikave të tjera të ekzaminimit, si dhe me metoda të reja analitike.

Në kuadër të Programit për bashkëpunim ndërmjet Qeverisë së Republikës së Sllovenisë dhe Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në sferën e çështjeve evropiane për vitin 2008/2009, realizohet asistencë teknike për harmonizimin e legjislacionit kombëtar me legjislacionin e BE-së në disa fusha, ku përfshihet edhe Bashkimi Doganor (lehtësimi i procedurave doganore, laboratorit doganor, forcimi i mekanizmave të kontrollit doganor, etj.).

Në maj të vitit 2008, Drejtoria doganore rregullon mënyrën e punës me personat që ofrojnë informacione (informatorë) për nevojat e inteligjencës doganore, mbrojtjen e tyre, qasjen standarde në identifikimin e tyre, si dhe përgatitjen dhe menaxhimin e tyre për të siguruar një konstante rrjedha e informacionit cilësor, procedurat për mbledhjen dhe ruajtjen e informacionit nga informatorët dhe kushtet për dhënien e kompensimit.

Tashmë muajin e ardhshëm, me Ligjin për Ratifikimin e Rekomandimit të Këshillit për Bashkëpunim Doganor të OBD-së, pranohet kërkesa për anëtarësim të Komuniteteve Evropiane në OBD. Ligji për Ratifikimin e Protokollit për Amendamentet dhe Plotësimet e Konventës Ndërkombëtare për Thjeshtimin dhe Harmonizimin e Procedurave Doganore

(Konventa e rishikuar e Kiotos) nga fundi i vitit 2008 paraqet përafrim të mëtejshëm me Acquis Communautaire të BE-së dhe pranimin e instrumenteve të OBT-së në drejtim të sigurimit të një ekuilibri të përshtatshëm ndërmjet kontrollit dhe mbledhjes së të ardhurave nga njëra anë dhe lehtësimit të tregtisë nga ana tjetër.

Nis edhe botimi i revistës mujore “Carina”, ku publikohen të rejat në operacionin doganor. Në të njëjtin vit u krijua biblioteka doganore, e cila në vitin 2012 ka tashmë 250 tituj (libra, botime, broshura) dhe 68 video incizime.

Në sferën e kompetencave vendimmarrëse për kundërvajtje, Drejtoria e Doganave ka marrë kompetenca vendimmarrëse nga gushti i vitit 2008, të parapara me Ligjin për punë devizore.

Kompetenca fitohen edhe në fushën e menaxhimit dhe mirëmbajtjes së objekteve në pikat kufitare për komunikacion rrugor, të cilat deri atëherë menaxhoheshin nga Ndërmarrja Publike për Menaxhimin e Hapësirës Banesore dhe Afariste (NPMHBA). Me këtë, Drejtoria e Doganave ka marrë mbi 50.000 m² hapësirë afariste, tokë, terminale doganore dhe 204 punëtorë nga NPMHBA. Me këtë ka filluar reforma e NPMHBA -së, me ulje të njëkohshme të kostove dhe sigurimin e kushteve më të favorshme për operatorët ekonomikë dhe udhëtarët.

Ligji për Ratifikimin e Protokollit të SSK-së nga shtatori 2008 parashikon aderimin e Republikës së Bullgarisë dhe Republikës së Rumanisë në BE dhe krijon kushte për zbatimin e akumulimit diagonal të origjinës me përfshirjen e Republikës së Turqisë.

Në këtë vit është rregulluar edhe qasja selektive, e bazuar në analizën e riskut, gjatë zbatimit të kontrolleve doganore. Në të njëjtën kohë, Drejtoria e Doganave miraton procedurë për përcaktimin dhe monitorimin e qëllimeve minimale sasiore për parandalimin e tregtisë ilegale dhe lehtësimin e tregtisë.

Pajisje për kryerjen e kontrollit doganor

Me asistencën e Qeverisë së SHBA-së, sigurohen pajisje të reja teknike për kryerjen e kontrollit doganor (përforcues, fiberskop, matës laser të distancës, pager për zbulimin e rrezatimit dhe pajisje të tjera të sofistikuara për zbulimin e mallrave të fshehura). Drejtoria e Doganave në vitin 2008 prezantoi armatim personal modern për mbrojtjen e nëpunësve doganor gjatë kryerjes së detyrave të tyre.

Drejtoria e Doganave në vitin 2008 ka prezantuar aplikacionin elektronik për regjistrimin e qarkullimit të devizave, letrave me vlerë dhe metaleve të çmuara, ndërsa qasje direkte i është dhënë edhe Agjencisë për parandalimin e pastrimit të parave. Drejtoria e Doganave krijon bazë të detajuar elektronike të të dhënave për kallëzimet penale që Drejtoria e Doganave ia paraqet prokurorisë publike kompetente.

Është duke u krijuar edhe sistem i kontrolluar nga qendra për video mbikëqyrje - CCTV, i cili mundëson video vëzhgim, incizim dhe fotografim në kohë reale në zonën ku Drejtoria e Doganave kryen funksionet e saj. Kjo siguron mbështetje për aktivitetet për zbulimin dhe parandalimin e tregtisë së paligjshme dhe kontrabandës së mallrave, mbrojtjen e shëndetit të njerëzve dhe mjedisit, frenimin e keqpërdorimit të kompetencave zyrtare dhe kryerjen e pakujdesshme të detyrave zyrtare, përsheptimin e tregtisë dhe transportit dhe heqjen efikase të ndalimeve të mundshme, si dhe për sigurimin e punonjësve dhe pasurisë së Drejtorisë së Doganave. Bazuar në analizën e rrezikut, inteligjencën dhe informacione të tjera, monitorimi i detyrueshëm synohet dhe kamerat regjistrojnë 24 orë në ditë. Qasje në sistem ka edhe përfaqësuesi i Drejtorisë së doganave në Qendrën Kombëtare Koordinuese për Menaxhimin e Integruar të Kufirit. Mënyra e punës me CCTV do të rregullohet nga Drejtoria e Doganave në janar të vitit të ardhshëm

Monitorimi me video dhe sistemi i njohjes së targave (CCTV & ANPR)

Me qëllim kontrollin e qarkullimit të automjeteve, zbulimin dhe parandalimin e tregtisë së paligjshme dhe kontrabandës së mallrave, në zonën e zyrave doganore kufitare dhe të brendshme në 132 korsirrugore po vendoset sistemi i njohjes automatike të targave.

Gjatë vitit 2008 vijon trendi i fuqizimit të sistemit të informacionit, në radhë të parë me riorganizimin e rrjetit doganor, i cili siguroi një qarkullim më të shpejtë dhe më të besueshëm të të dhënave në sistem.

Rrjeti kompjuterik i Drejtorisë së Doganave, 2008

Është vënë në funksion Sistemi i Shkëmbimit të të Dhënave me Autoritetin e Parandalimit të Pastrimit të Parave, i njohur si “Kontrolluesit e Monedhave”. Në këtë sistem, të dhënat për valutën dhe letrat me vlerë të importuara dhe eksportuara regjistrohen dhe shkëmbehen në mënyrë elektronike me Drejtorinë për Parandalimin e Pastrimit të Parave.

Është zhvilluar një Sistem Informativ i Menaxhimit (SIM) në të cilin nëpunësit doganorë kanë njohuri në fushën e punës, njohuri për të dhënat për personat e dyshuar, monitorimin e rreziqeve në tranzit dhe rishikime krahasuese të të dhënave statistikore nga operacionet e tregtisë së jashtme.

Ekran i hyrjes për kontrollat e monedhës

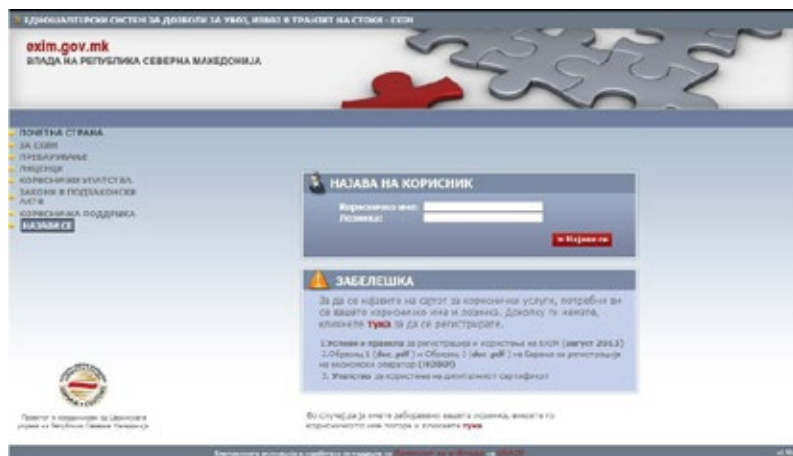

Ekran i aplikacionit SIM

Aplikacioni i Pagesës së Terminalit, i cili siguron një regjistrim të mbledhjes së tarifave të terminalit në терминалет doganore, Forumin Doganor përmes të cilit nëpunësit doganor bëjnë pyetje dhe marrin përgjigje nga shërbimet përkatëse në administratë, si dhe bazën kombëtare të vlerës,

e cila mundëson regjistrimine vlerësimeve të ndryshme të produkteve të caktuara.

Përmes sistemit „GPRS“⁴² për njësitë operative të Drejtorisë së Doganave mundësohet qasje në distancë në sistemet e TI-së, duke rritur kështu kapacitetin për zbulimin dhe parandalimin e kontrabandës dhe tentativave për kontrabandë.

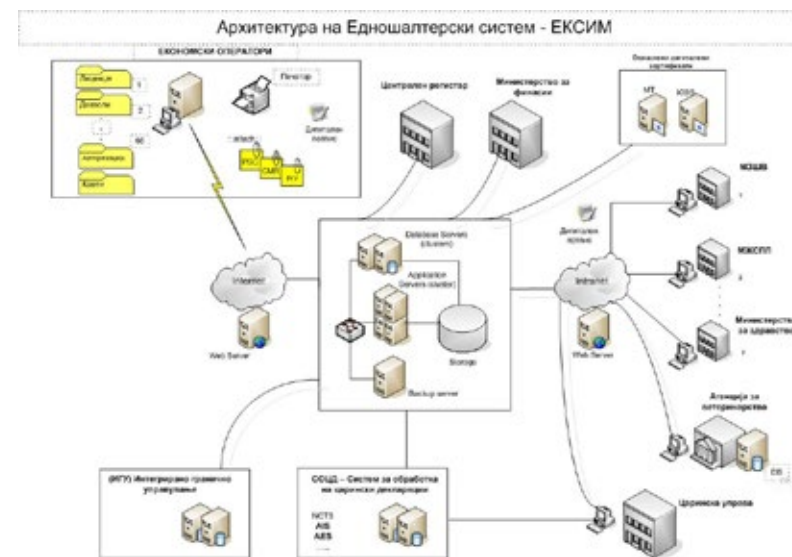
Ekrani hyrës i sistemit EXIM

Një hap i madh përpara në dixhitalizimin e doganave është bërë në nëntor 2008 me zbatimin e sistemit One-stop për lejet për import, eksport dhe transit të mallrave dhe kuotave tarifore - EXIM, i cili u mundëson operatorëve ekonomikë të marrin më shumë se 60 leje nga importi, eksporti, tranziti i mallrave dhe shpërndarja e kuotave tarifore në mënyrë elektronike. Përmes sistemit, përdoruesit mund të gjurmojnë statusin e përpunimit të kërkesave të tyre, deri në nxjerrjen përfundimtare të tyre. Me sistemin EXIM për herë të parë vihet

42 GPRS – General Packet Radio Service (Shërbimi i Përgjithshëm për Radio Paketa)

në përdorim në administratën shtetërore nënshkrimi digjital.

Me zbatimin e sistemit EXIM, Republika e Maqedonisë themeloi të ashtuquajturin Koncepti “Single Window”, i promovuar nga organizatat përkatëse ndërkombëtare dhe Bashkimi Evropian si një mjet i rëndësishëm për lehtësimin e tregtisë. Në vitin 2009 dhe 2010, Komisioni Ekonomik i Kombeve të Bashkuara për Evropën (UNECE) rekomandoi EXIM për vendet e Evropës Juglindore si një model për zhvillimin e një sistemi elektronik me një ndalesë për lëshimin e lejeve të eksportit dhe importit. EXIM mori edhe çmimin e parë të Odës Ekonomike për Teknologji Informative dhe Komunikuese - MASIT për zgjidhjen më të mirë softuerike në sektorin publik për vitin 2009 dhe 2010 në Republikën e Maqedonisë.

Архитектура e sistemit me një ndalesë - EXIM

Me modernizimin e teknologjisë informativë, që nga viti 2008, Njësive speciale (mobile) të Drejtorisë së Doganave (Seksioni

për Çështje Operative) iu është dhënë mundësia e qasjes në sistemet TI të Drejtorisë së Doganave, me qëllim të rritjes së kapaciteteve për të zbuluar dhe parandaluar kontrabandën dhe tentativat për kontrabandë. Funkzioni themelor i këtyre njësive është ndalimi i kontrabandës me mallra të ndryshme në të gjithë zonën doganore të Republikës së Maqedonisë përmes kontrolleve kufitare dhe të brenda territorit. Njësitë speciale ofrojnë mbështetje për nëpunësit doganorë në pikat kufitare dhe терминалет doganore, duke kryer ekspertizë dhe veprime. Anëtarët e njësive speciale janë të trajnuar posaçërisht për të inspektuar makinat e pasagjerëve, kamionët, autobusët, vagonët, pasagjerët, bagazhet e pasagjerëve, lokalet dhe më shumë. Rishikimet kryhen pas informacioneve të marra konkretisht, planeve, programeve, analizave të rrezikut, si dhe me kërkesë të autoriteteve të tjera shtetërore. Në koordinim me SKK-në kryejnë edhe mbikëqyrjen doganore të poseduesve të lejeve vendore të zhdoganimit pas orarit të rregullt të punës. Në shtator 2008, njësitë speciale morën edhe uniforma të reja doganore.

Uniforma dimërore dhe verore e njësive speciale

Në të njëjtën kohë, në kontrollet doganore përfshinë edhe qentë e trajnuar posaçërisht për këtë qëllim. Drejtoria e Doganave në vitin 2008 dhe 2009 ka blerë 7 qen doganor dhe është përcaktuar procedurë për mbajtje, trajnim dhe përdorim të qenve doganor për zbulimin e drogave, substancave psikotrope dhe prekursorëve.

Kontroll me qen doganor dhe sekuestrim

Në mesin e vitit 2008 Drejtoria e Doganave ka vënë në funksion dy gomone patrulluese për mbikëqyrje të kufirit Liqenit të Prespës dhe Liqenit të Ohrit, si dhe për zbulimin e kontrabandës dhe trafikimit. Përcaktohen gjithashtu mënyra e përdorimit të Shërbimit për Ekipet Mobile (rishikuar në nëntor 2011) dhe Doracaku i Operimit të Varkave Motorike, të cilat rregullojnë trajtimin e sigurt të varkave me motor, ankorimin e tyre dhe procedurat e kontrollit për mjetet e tjera ujore.

Drejtoria e Doganave në vitin 2009 ka krijuar Listën Qendrore të të dyshuarve - LQD, si bazë elektronike e të dhënave të personave fizikë dhe juridikë dhe automjeteve që me të drejtë konsiderohet se kërkojnë vëmendje shtesë gjatë çdo kontrolli doganor.

Varkë patrulluese doganore

Vulë e sigurisë doganore

Për të garantuar siguri më të madhe të dërgesave dhe mbikëqyrje të përshtatshme doganore, është duke u prezantuar një lloj i ri i vulave të sigurisë doganore me numra serialë unik dhe të dhëna elektronike për mënyrën e lëshimit, përdorimit dhe shkarkimit të tyre. Ata zëvendësuan vulat e mëparshme (një copë plumbi që shtypet në një copë teli me pincë) të cilat nuk jepnin të dhëna për lëshimin dhe përdorimin dhe keqpërdorshin lehtësisht. Me aplikimin e vulave të reja, u rrit siguria e dërgesave me mallra doganore në të gjitha procedurat (transit, eksport dhe import) dhe u eliminuan rreziqet në procedurat doganore që vijnë nga sistemi i vjetëruar i vulosjes.

Me qëllim të forcimit të kapaciteteve administrative të shërbimeve doganore, Drejtoria e Doganave gjatë vitit 2009 ka marrë pjesë në programin Dogana 2020 - Programi i Komisionit Evropian, i cili kishte për qëllim forcimin e tij në nivel të BE-së. Përfaqësuesit e Drejtorisë së Doganave patën mundësinë të marrin pjesë në trajnime, mbledhje pune, seminare dhe takime pune, me qëllim të shkëmbimit të përvojave dhe njohurive, si dhe njohjes me praktikat më të mira nga vendet e rajonit evropian. Programi, i cili përdoret aktivisht edhe sot, përveç pjesëmarrjes në aktivitete, mundëson edhe lidhjen me sistemet doganore dhe tatimore të BE-së (përmes sistemit CCN/CSI⁴³). Ngjarjet dhe aktivitetet e mbështetura nga programi mundësuan vendosjen e kontakteve më të ngushta me kolegë nga shërbimet e huaja doganore, shkëmbimin e njohurive dhe ekspertizës.

Përmes aktiviteteve nga Instrumenti i Asistencës Teknike për Shkëmbimin e Informacionit të Komisionit Evropian (TAIEX)⁴⁴, në të cilin Drejtoria e Doganave filloi të marrë pjesë në vitin

43 Communication Network – CCN and Common System Interface – CSI (Rrjeti i komunikimit – CCN dhe Ndërfaqja e Përbashkët e sistemit – CSI)

44 TAIEX – Technical Assistance and Information Exchange instrument of the European Commission

2009 dhe që përdoret edhe sot për të mbështetur administratat shtetërore, kapacitetet për bashkëpunim ndërkufitar në luftën kundër krimit po përmirësohet, automjetet, vlerësimi i analizës së rrezikut dhe kontrolli fizik dhe dokumentar, procedurat doganore për trafikun postar, qasja e integruar në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe analiza e rrezikut në procedurën e tranzitit, lufta kundër tregtisë ndërkombëtare të mallrave ilegale dhe krimeve kundër pronës intelektuale, parandalimi i pastrimit të parave dhe vlerësimi i rrezikut të financimit të terrorizmit, vlerësimi doganor dhe menaxhimi i rrezikut.

Në vitin 2009, Republika e Maqedonisë publikoi Komentimet e Sistemit të Harmonizuar (SH) të cilat janë përkthyer zyrtarisht edhe në gjuhën maqedonase. Shteti ka një detyrë për të përkthyer dhe publikuar të gjitha ndryshimet në SH. Në mënyrë që monitorohet zhvillimi teknologjik dhe vëllimi i tregtisë së të gjithëvëmalla të tregtuara, çdo 5 vjet ka ndryshime të konsiderueshme në SH.

U prezantua baza e të dhënave elektronike kombëtare e vlerave (mbledhja, përpunimi dhe shpërndarja e të dhënave për çmimet e mallrave, si tregues i realitetit të çmimeve të deklaruara).

Me qëllim të zhvillimit të suksesshëm të procedurës penale rregullohet mënyra dhe procedura e kapjes së personit të akuzuar dhe ndalimi i të dyshuarit si masa për të siguruar praninë e tij, si dhe mënyra e marrjes në pyetje të personit fizik që dyshohet se ka kryer një vepër penale.

Komentimi i Sistemit të Harmonizuar

Në fushën e bashkëpunimit ndërkombëtar, Republika e Maqedonisë në vitin 2009 ka aderuar në Konventën Ndërkombëtare për Thjeshtimin dhe Harmonizimin e Procedurave Doganore (Konventa e Rishikuar e Kiotos), e cila është një nga instrumentet më të rëndësishme të OBD-së për zbatimin e uniformave procedurat doganore në të gjitha palët kontraktuese, për lehtësimin e tregtisë, zbatimin e procedurave transparente të thjeshtuara doganore, përdorimin e teknologjisë së informacionit dhe menaxhimit të riskut, si dhe partneritetet me komunitetin e biznesit.

Në të njëjtin vit u plotësua kuadri ligjor me të cilin mallrat e prodhuara me lëndë të parë dhe ripromateriale nga Turqia lirohen nga pagesa e detyrimeve doganore kur eksportohen në vendet anëtare të BE-së, duke rritur kështu konkurrencën e produkteve maqedonase në BE dhe atraktivitetin e huaj direkt investimet në Republikën e Maqedonisë.

Në maj të vitit 2009 Drejtoria e Doganave organizoi Forumin e pestë Koordinues Rajonal në kuadër të projektit EU TACTA⁴⁵, i cili u mbajt në Shkup, ku morën pjesë drejtorë të shërbimeve doganore nga Republika e Maqedonisë dhe nga vendet e Ballkanit Perëndimor, përfituesit e ndihmës. Në Forum u miratuan konkluzione për forcimin e bashkëpunimit të ndërsjellë në fushën e shkëmbimit elektronik të informacionit dhe lidhjes së sistemeve të informacionit doganor për të shqyrtuar mundësitë për kontrole të përbashkëta dhe të ndërsjella. Përndryshe, projekti TACTA ofron ndihmë për modernizimin e strukturës organizative dhe operacionet doganore, zhvillimin e strategjive të reja për të luftuar mashtrimin doganor dhe tregtinë e paligjshme.

Këshilli i OBD-së, në mbledhjen vjetore të mbajtur në qershor 2009 në Bruksel, Drejtorisë së Doganave të Republikës së Maqedonisë ia ndau çmimin vjetor - "Trofeu Yolanda Benitez 2009 për arritjet më të mira në mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale", konkretisht për të konfiskuar mallra të falsifikuara që mund të dëmtojnë shëndetin dhe sigurinë e njerëzve

45 TACTA – Technical Assistance to Customs and Tax Administrations (Asistencë Teknike për Drejtoritë e Doganave dhe Tatimore)

Një nga ngjarjet më domethënëse që shënoi vitin 2009 ishte mbajtja e Qendrës Rajonale të Trajnimit (QRT)⁴⁶ - Organizata Botërore e Doganave në Fakultetin Ekonomik të Universitetit "Shën. Kirili dhe Metodi" në Shkup, ndërsa atë e hapi Kunio Mikuria, Sekretar i Përgjithshëm i Organizatës Botërore të Doganave - OBD-së⁴⁷. Qëllimi kryesor i kësaj qendre është të kontribuojë në ngritjen e kapaciteteve administrative të shërbimeve doganore në rajon në drejtim të rritjes së cilësisë dhe përsheptimit të procedurave doganore.

46 Regional Office for Capacity Building for the World Customs Organization Europe Region (Shërbimi Rajonal i Ndërtimit të Kapaciteteve në Rajonin Evropian të Organizatës Botërore të Doganave (<https://rocb-europe.org/rtc-skopje>))

47 World Customs Organization (WCO)

Царинска управа на Република Македонија
CUSTOMS.GOV.MK
Customs Administration of the Republic of Macedonia

Барање за Одобрение

За царински цели за

Број на Барање

Ова Одобрение се обновува од

1. Подносител на Барањето

Даночен број, назив и седиште на Подносителот на Барањето

Даночен број, назив и адреса на Производител

Page 1 of 1

Даночен број	Назив	Адреса

Притиснете "Запомни" за внес на Производител !

2. Барање за употреба

Систем на одложено плаќање

Систем на враќање давачки

Ekran nga PEK

Në vitin 2009 vazhdoi digjitalizimi i operacioneve doganore dhe filloi aplikimi operacional i disa sistemeve të rëndësishme, përkatësisht:

- Sistemi i regjistrimit të orarit të punës dhe kontrollit të aksesit (SWT&CA);
- Sistemi i pozicionimit global të automjeteve doganore (GPS);

- Sistemi elektronik për planifikimin e burimeve dhe operacionet materiale dhe financiare (LUKA);
- Sistemi elektronik i menaxhimit të dokumenteve (eDMS); (eDMS⁴⁸);
- Monitorimi me video dhe sistemi i njohjes së targave (CCTV&ANPR);
- Sistemi i brendshëm i radio komunikimit (RKS);
- Sistemi për shkëmbimin e të dhënave me vendet e tjera (SEED);
- Portali për dorëzim elektronik të kërkesave në Drejtorinë e Doganave (PEK);
- Mësimi elektronik (E-Learning) dhe
- Sistemi i videokonferencave për realizimin e trajnimeve.

Faqja kryesore e Sistemit të Menaxhimit Elektronik të Dokumenteve

The screenshot shows a web-based form for 'Приглашение за вработување' (Invitation for employment). The form includes the following fields and options:

- Број**: Input field with value '00211'.
- Датум**: Input field with value '18.10.11'.
- Унив. број**: Input field with value '0620623/11'.
- Апелован број**: Input field.
- Година**: Input field with value '2011'.
- Активна**: Checkmark.
- Кандидат**: Input field.
- Оглас**: Dropdown menu.
- Работно место**: Input field.
- Организациона единица**: Input field.
- Биографија**: Dropdown menu with value 'Не е во ред'.
- Лекарово уверение**: Dropdown menu with value 'Не е во ред'.
- Наведена пријава**: Checkmark.
- Поплана за тестирање**: Checkmark.
- За копирање**: Checkmark.
- Копирано наликоста пријава**: Checkmark.
- Да се платена на интернету**: Checkmark.
- Несовместно образование**: Checkmark.
- Комплетна документација**: Checkmark.
- Повишан на интернету**: Checkmark.

Sistemi elektronik për planifikimin e resurseve dhe operacionet materiale dhe financiare - LUKA

Me rëndësi thelbësore për zhvillimin e më tutjeshëm të sistemit informativ të Drejtorisë së Doganave janë tri strategjitë që janë përgatitur gjatë vitit 2010: Strategjia për teknologji informative dhe komunikuese, Strategjia për realizimin e ndërveprueshmërisë së Drejtorisë së Doganave të Republikës së Maqedonisë dhe Strategjia për Implementimin e Sistemit të Tranzitit të Përbashkët - Sistemi i Ri i Kompjuterizuar i Transitit - NKTS. Këto dokumente i bashkojnë në atë kohë përpjekjet e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë dhe Drejtorisë së Doganave për përmbushjen e obligimeve që dalin nga Plani Nacional për Miratimin e Ligjit të Bashkimit Evropian (Acquis Communautaire).

Me miratimin e Ligjit për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për Akciza, Ligjit për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit për Drejtorinë e doganave, Ligjit për Procedurën Tatimore dhe Ligjit për Drejtorinë e të Hyrave Publike⁴⁹ nga janari 2010, Drejtoria e Doganave bëhet organ kompetent për zbatimin e Ligjit për akciza në tërë territorin e Republikës

së Maqedonisë (si gjatë importit ashtu edhe eksportit, si në qarkullim të brendshëm ashtu edhe në prodhim). Në të njëjtën kohë, funksionet e saj themelore janë lëshimi i lejeve dhe autorizimeve për përdorim preferencial të akcizës, lëshimi i pullave kontrolluese (banderola) për shënjimin e mallrave të duhanit dhe pijeve alkoolike, llogaritja, përcaktimi dhe vjelja e akcizës, përpunimi i dokumenteve të akcizës, përpunimi i akcizës, deklaratimet dhe përcaktimi i kërkesave për akcizë, kryerja e kontrollit të akcizës mbi bonot e akcizës dhe zbatimimi i procedurës kundërvajtëse në pajtim me Ligjin për akcizën. Për qëllime të procedurës së thjeshtuar, janë regjistruar përkufizimet për zyrën doganore të hyrjes, importit, eksportit dhe daljes, si dhe për deklaratën përmbledhëse të hyrje-daljes. Po ndryshojnë kushtet dhe procedurat për dhënien e autorizimit për kryerjen e punëve të agjencisë, duke e bërë marrjen e licencave pa pagesë. Ndryshimet i shtohen edhe listës së kundërvajtjeve për të cilat shqiptohet gjobë. Njëkohësisht për kundërvajtjet më të lehta, përkatësisht për kundërvajtjet për të cilat nuk është paraparë masë sigurie, konfiskimi i mallit që është objekt i kundërvajtjes, Drejtoria e Doganave ka filluar të zbatojë procedurën e zgjidhjes dhe ndërmjetësimit. Po ashtu do të vendosen edhe pulla të reja kontrolli për shënjimin e mallrave të duhanit dhe pijeve alkoolike, me logon e Drejtorisë së Doganave dhe me shkallë të lartë të mbrojtjes nga falsifikimi.

49 Gazeta Zyrtare e RM-së" nr. 105/2009

Pullë akcize për shënimin e pijeve alkoolike

Pullë akcize për shënjimin e mallrave të duhanit

Ka vazhduar thjeshtësimi i procedurave doganore në segmente të veçanta. Pra, fillon të zbatohet mundësia ligjore për paraqitjen e një deklarate doganore me gojë për dërgesat tregtare me vlerë të ulët. Deklarata doganore me gojë është veçanërisht praktike për zhdoganimin e dërgesave të vogla që mbërrijnë me postë, me avion ose në një vendkalim kufitar. Po ashtu, kanë filluar të aplikohen edhe procedurat e thjeshtuara për zhdoganimin e dërgesave kolektive, i cili kryhet përmes qendrave logjistike që kanë miratim nga Drejtoria e Doganave për thjeshtësimet në transit (autorizimet e marrësve dhe dërguesve të autorizuar). Procedurat e thjeshtuara lejojnë që procedurat doganore të kryhen në ambientet e kompanisë, zhdoganimi është i mundur 24/7 dhe nuk varet nga ora e punës së zyrave doganore, ndërsa nuk ka detyrim për të hyrë në një terminal doganor, gjë që eliminon kostot e qëndrimit në

terminalët doganorë dhe reduktimin e kostove për shërbimet e shpedicionit.

Ndryshimet në Ligjin për tarifat doganore⁵⁰ të miratuara në vitin 2010 sollën shumë risi domethënëse. Me to është rifitur një taksë e vetme doganore prej 15%, e cila aplikohet për personat fizik dhe e cila deri atëherë është përfshirë në ligjin doganor. Përfshirja e një dispozite që përcakton se Drejtoria e Doganave integron të gjitha masat tarifore dhe jotarifore, përcakton shenjat shtesë të tarifës së integruar doganore, përditëson tarifën doganore të integruar dhe e publikon atë në formë elektronike duke përdorur një sistem të kompjuterizuar, kur është e mundur, është veçanërisht domethënëse.

Me ndryshimet është përfshirë edhe një kornizë ligjore për vendosjen e Tarifës së integruar doganore (një lloj TARIC nacional që përdoret në BE) në të cilën janë integruar të gjitha masat tarifore dhe jotarifore, sipas rregulloreve të vlefshme të Republikës së Maqedonisë.

Gjithashtu, u bë i mundur zhdoganimi i përbashkët me shërbimet doganore të vendeve fqinje, u hoq koncepti “personi për të cilin ekziston një rrezik më i lartë” dhe dispozitat për një tarifë të vetme doganore u transferuan nga Ligji Doganor në Ligjin për Tarifat Doganore.

Me ndryshimet dhe plotësimet në Ligjin doganor nga prilli 2010, u vendos kornizë ligjore për deklarim të detyrueshëm elektronik doganor dhe për dorëzim elektronik të informacionit për njoftimin për nisjen dhe mbërritjen e mallit nga dhe në territorin doganor të Republikës së Maqedonisë, si kushte për funksionimin e SPDDDA-së⁵¹ së re dhe për përmirësimin e sistemeve të kontrollit doganor bazuar në analizën e rrezikut. Kjo ka sjellë edhe pajtueshmëri me Ligjin e BE-së për Doganat.

50 „Gazeta Zyrtare e RM-së” nr. 35/2010

51 Sistemi për përpunimin e deklaratave doganore

Në mars 2010, në Ohër u mbajt Konferenca e rregullt vjetore e Rajonit Evropian të Organizatës Botërore të Doganave, e cila diskutoi forcimin e luftës kundër falsifikimit dhe piraterisë, zbatimin e standardeve të OBD-së për të mbështetur tregtinë dhe për të forcuar sigurinë, koordinimin dhe menaxhimin e kufijve dhe zhvillimin e një sistemi one-stop shop.

Vizita e Sekretarit të Përgjithshëm të OBD-së në Drejtorinë e Doganave

Udhëzimi operativ për kontrollin e aftësive për punë dhe procedurat për fillimin e punësimit me votë publike është pasqyruar në Marrëveshjen e re Kolektive të Drejtorisë së Doganave nga korriku 2010, në përputhje të plotë me Ligjin për Marrëdhëniet e Punës dhe Marrëveshjen e Përgjithshme Kolektive për Sektorin Publik të Republika e Maqedonisë.

Në gusht të vitit 2010 është rregulluar procedura për kontrollin plotësues të dokumenteve për përcaktimin e vlerës doganore, si dhe obligimet e njësive organizative kompetente për mbajtjen e evidencës dhe ofrimin e informatave lidhur me kompanitë për të cilat procedura për kontroll shtesë të dokumenteve për përcaktimin doganor u inicua.

Ndryshimet në Marrëveshjen ekzistuese të Tregtisë së Lirë me vendet EFTA, të cilat nisin të zbatohen nga tetori 2010, sjellin si risi protokollin e ri të origjinës ku përveç vendeve të EFTA-s, Turqia, vendet anëtare të Bashkimit Evropian

dhe vendet e lidhura në procesin e stabilizimit dhe asociimit (Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Mali i Zi, Kroacia, Serbia dhe Kosova). Gjatë kësaj periudhe Maqedonia zbaton pesë marrëveshje për tregti të lirë me Bashkimin Evropian, me Turqinë, Ukrainën, vendet e CEFTA-s dhe EFTA-s. Kumulimi diagonal zbatohet pothuajse në të gjitha kontratat.

Me qëllim të organizimit të punës, metodës së vendosjes dhe përdorimit dhe ruajtjes më efikase të skanerëve të lëvizshëm me rreze x për kontrollin e bagazheve personale, në nëntor 2010 u bë metoda për skanimin e bagazheve personale të pasagjerëve me një radiografi të lëvizshme u përcaktuan një skaner dhe një doracak për punën me një skaner mobil me rreze X, i cili përfaqëson një mjet informues për të gjithë operatorët e sistemit të sistemit "LS207 Autovan", i cili u lejon atyre ta përdorin atë në mënyrë korrekte, të sigurt dhe efikase.

Skaner doganor

Kontroll me skaner doganor

Gjatë kësaj periudhe, Drejtoria e Doganave ka marrë pjesë aktive në projektin e BE-së "Vlerësimi i rrezikut për doganat nga Ballkani Perëndimor - RACWeB⁵²", i cili kishte për qëllim rritjen e efikasitetit dhe transparencës së vendeve nga Ballkani Perëndimor në vlerësimin e rrezikut, duke ofruar mbështetje në identifikimin e rreziqeve, duke aplikuar teknika kërkimi në bazat e të dhënave, në nivel kombëtar dhe rajonal.

ШТИ Број	Број на декларација	Тип на декларација - Дел 1	Датум на издавање	Број на регистрација	Регистарски Број	Регистарски број на приклучок
88052301128311788	2812408014729	TI	24.02.2012 03:09:36			
88052301128311787	2812408014728	TI	24.02.2012 03:09:03			
88052301128311788	2812408014727	TI	24.02.2012 04:59:48	85		
88052301128311785	2812408014722	TI	24.02.2012 03:59:09			
88052301128311784	2812408014717	TI	24.02.2012 03:06:47	85		
88052301128311782	2812408014716	TI	24.02.2012 03:32:31	85		
88052301128311781	2812408014715	TI	24.02.2012 02:18:38	85		
88052301128311788	2812408014714	TI	24.02.2012 01:56:57	85		

Ekran i aplikacionit SEED

Projekti “Sistemi për shkëmbimin elektronik të të dhënave (SEED⁵³) në vendet e Ballkanit Perëndimor”, financuar nga BE-ja, në nëntor 2010 siguroi shkëmbimin elektronik të të dhënave dhe pastrimin e transitit ndërmjet vendeve të Ballkanit Perëndimor. Qëllimi kryesor i SEED ishte sigurimi i një niveli më të lartë të kontrollit doganor dhe reduktimi i krimit dhe korrupsionit doganor. Drejtoria e Doganave e Republikës së Maqedonisë me administratat doganore të Shqipërisë dhe Serbisë në shtator dhe dhjetor 2010 nënshkruan Protokolle dypalëshe për shkëmbimin elektronik të të dhënave doganore përmes SEED.

Në bazë të kontrolleve të bazuara në analizën e rrezikut, vetëm në vitin 2010 në emër të detyrimeve të importit janë arkëtuar 21.5 milionë euro.

Në vitin 2010, Drejtoria e Doganave prezantoi një sistem për analizën e të dhënave sasiore për importet dhe eksportet (vlëra, sasia, taksat e arkëtuara të importit) si bazë për

profilizimin e zonave për kontrollin doganor të procedurave doganore tashmë të përfunduara, si dhe për profilizimin e zonave me rrezik për kontrollin e ardhshëm.

U rishikuan edhe kushtet për dhënien e provimit profesional për përfaqësues të licencuar, si dhe u vendosën sanksione kundërvajtëse dhe kritere për pezullimin e autorizimit dhe licencës. Autorizimet dhe licencat për kryerjen e përfaqësimit doganor lëshohen nga Drejtoria e Doganave.

Gjatë kësaj periudhe, një nga fokuset kryesore ishte promovimi dhe ngritja e kapaciteteve institucionale dhe administrative, në radhë të parë përmes përfshirjes dhe institucionalizimit të sistemeve të qëndrueshme të kontrollit doganor bazuar në analizën e rrezikut, inteligjencën doganore, kontrollin e kompanive tregtare, punën e njëjësive speciale, etj. si dhe nëpërmjet zhvillimit të përhershëm dhe dinamik të mbështetjes së informacionit dhe komunikimit dhe teknologjive, mjeteve dhe pajisjeve moderne.

Për të përballuar më me sukses rreziqet në kryerjen e kompetencave të saj, Strategjia e parë e Menaxhimit të Rrezikut u miratua për të avancuar qasjen sistematike për identifikimin dhe kontrollin e rrezikut.

Strategjia e parë për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale (e funksionalizuar me planet vjetore të veprimit) është miratuar me qëllim të përmirësimit të strukturës organizative dhe pajisjeve teknike të Drejtorisë së Doganave për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale, duke rritur ndërgjegjësimin për pasojat e dëmshme të falsifikimit të mallrave dhe mbrojtjes së konkurrencës së prodhuesve vendas dhe të huaj të mallrave me marka tregtare.

Në kuadër të projekteve të financuara nga programi IPA 2007 (fondet IPA të Komisionit Evropian), gjatë vitit 2010 janë realizuar 3 nënprojekte: Nënprojekt për harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit kombëtar doganor me legjislacionin e BE-së, Nënprojekt për mbështetje teknike për

përmirësimin e sistemeve të TIK doganore dhe Nënprojekt për forcimin e kontrolleve kufitare.

Drejtoria e Doganave ka vendosur mbulim të plotë të informacionit të të dhënave dhe proceseve në lidhje me menaxhimin e burimeve njerëzore, në kuadër të Sistemit të Integruar Informativ - IIS (të dhënat e detajuara të personelit, rekrutimi, vlerësimi i performancës së punës - sistemi mbulon proceset afariste në lidhje me menaxhimin e burimeve njerëzore dhe shkëmbimin e të dhënave me punonjës të tjerë që janë përdorues të këtij sistemi etj.). Përveç akteve të brendshme të miratuara më parë, në vitin 2010 janë miratuar disa akte për rregullimin e punës së këtij sistemi, përkatësisht Udhëzuesi i Përdoruesit për punën me softuerin për matjen e performancës së punonjësve, Doracaku për punën me sistemin elektronik për të dhënat personale, në kuadër të IIS; Udhëzime për akses në sistemin elektronik të të dhënave personale, i cili përcaktonte të dhënat dhe regjistrimet në sistemin elektronik të të dhënave personale të punonjësve, rregulloi mënyrën e përditësimit të të dhënave, miratimin e autorizimit për qasje në të dhënat personale, si dhe përgatitjen e të dhënave dhe raporteve, si dhe një udhëzues përdoruesi për punën me softuerin për rekrutim dhe punësim (ky softuer ofron një bazë të dhënash unike për kandidatët që aplikojnë për shpallje publike për punësim, si dhe transferimin automatik të kandidatëve të përzgjedhur në bazën e të dhënave të punonjësve).

Në fillim të vitit të ardhshëm themelohet Komiteti për Menaxhimin e Rrezikut, mënyra e punës së të cilit, si dhe të drejtat dhe detyrimet e koordinatorit dhe anëtarëve, rregullohen me Rregulloren e Punës së Komitetit për Menaxhimin e Rrezikut. Procedura për verifikimin e dëshmimeve për prejardhjen preferenciale të mallit të lëshuar në përputhje me marrëveshjet për tregti të lirë të lidhura nga Republika e Maqedonisë me vendet anëtare të BE-së, EFTA dhe CEFTA, si dhe Turqinë dhe Ukrainën.

Udhëzues për zhdogimin e mallrave

Pasojnë ndryshime dhe plotësime të reja në Ligjin për akcizat, të cilat rregullojnë kushtet dhe procedurën e kontrollit, shënjimit dhe përdorimit të vajrave minerale të shënuara, si dhe dispozitat për kundërvajtje ndryshohen me plotësime në pjesën për sanksionet për keqpërdorim në përdorim të papërshtatshëm të vajrave minerale sidomos në pjesën e përdorimit të të ashtuquajturit "vaj i kuq".

Janë duke u finalizuar edhe aktivitetet e "Projektit për harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit kombëtar doganor me legjislacionin e BE-së", financuar në kuadër të Programit IPA 2007 (amendamentet dhe shtesat e përgatitura në tekstet e akteve ligjore dhe udhëzimet e brendshme të përgatitura). Gjithashtu, është duke përfunduar edhe zbatimi i "Projektit për Forcimin e Kontrolleve Kufitare", financuar në kuadër të Programit IPA 2007. Projekti synon të forcojë kapacitetet e Drejtorisë së Doganave për t'u marrë me mashtrimet doganore, krimin ndërkufitar, korrupsionin dhe tregtinë e paligjshme.

Në mars të vitit 2011 filloi Projekti i ri për vendosjen e procedurës elektronike të transitit, me të cilin Republika e Maqedonisë duhet të bashkohet Sistemit të ri të Kompjuterizuar të Transitit të BE-së - SRKT. Nga ana e Komisionit Evropian në nëntor është bërë Revizion i rezultateve⁵⁴, ku në mënyrë të detajuar janë kontrolluar aktivitetet, dërgesat dhe rezultatet e arritura në kuadër të projektit për krijimin e SRKT për arritjen e përputhshmërisë dhe lidhjes me sistemet e BE-së. Projekti për zbatimin e SRKT-së është vlerësuar lart për sa i përket rëndësisë, cilësisë së projektimit dhe kapacitetit për mirëmbajtje dhe përmirësim të mëtejshëm.

Drejtorja e Doganave rregullon edhe mënyrën e përgatitjes, hartimit dhe paraqitjes së padisë penale për krimet në fushën e krimit të organizuar dhe korrupsionit.

Me qëllim të mbështetjes së zhvillimit sistematik të kapaciteteve të Drejtorisë së Doganave për zbatimin e masave të kontrollit doganor, para-hetimor dhe hetimor, si dhe aktivitetet e inteligjencës për zbulimin e kundërvajtjeve dhe krimeve, themelohet Komiteti për kontroll dhe siguri, i cili analizon metodat, mjetet dhe kuadrin ligjor të aplikuar për zbatimin e kontrolleve doganore dhe propozon udhëzime për zhvillimin e tyre.

Është krijuar Komiteti për zhvillimin e kapaciteteve institucionale dhe administrative të Drejtorisë së Doganave për të analizuar në mënyrë të përhershme strukturën administrative dhe organizative të shërbimit dhe për të propozuar aktivitete për avancimin e tij.

Ndryshimet në Ligjin Doganor nga prilli 2011 përcaktojnë kushtet për shtyrjen e pagesës së borxhit doganor dhe pranimin e garancisë së përgjithshme, mbledhjen e borxhit doganor dhe regjistrimet kontabël. Dispozitat e Ligjit Doganor janë të harmonizuara me LPPA-në⁵⁵ dhe Ligjin për Inspektimin

Administrativ, sa i përket afateve të vendimmarrjes.

Me nxjerrjen dhe ndryshimin e Rregullores për zbatimin e Ligjit për masat doganore për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale, me të cilin hiqet tarifa për procedimin e kërkesës për ndërmarrjen e veprimeve doganore për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale. Rregullohet procedura për zbulimin e faturave të dyfishta gjatë kontrollit të mallrave, dërgesave postare dhe mjeteve motorike të ngarkesave.

Duke qenë se rrjeti i marrëveshjeve të tregtisë së lirë është bërë shumë kompleks, Komisioni Evropian tashmë në vitin 2007 hodhi një ide për miratimin e një Konvente Rajonale. Konventa është një dokument ligjor që përcakton rregullat e origjinës dhe metodat e bashkëpunimit administrativ. Republika e Maqedonisë e nënshkroi këtë Konventë në qershor të vitit 2011, e cila në mënyrë të konsiderueshme e thjeshton zbatimin e rregullave të origjinës duke përcaktuar një zonë kumulimi.

Në vitin 2011, Qeveria e Republikës së Maqedonisë themeloi Trupin Koordinues për mbikëqyrjen e tregut. Në këtë kontekst, Drejtorja e Doganave përcakton mënyrën e rregullimit të objekteve, kompetencave dhe procedurave gjatë kontrollit doganor në pajtim me Ligjin për mbikëqyrjen e tregut nga aspekti i cilësisë dhe sigurisë së produkteve që sillen në tregun vendor.

Ligji për masat doganore për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale ka pësuar ndryshime në vitin 2011 me të cilat janë specifikuar të drejtat dhe detyrimet e bartësve të të drejtave, Drejtorisë së Doganave, Inspektoratit Administrativ Shtetëror dhe Gjykatës Administrative. Me ndryshimet, ndër të tjera, është paraparë që Drejtorja e Doganave të mund të anulojë vendimin për pranimin e kërkesës për ndërmarrjen e veprimeve doganore nëse bartësi i së drejtës nuk vepron në përputhje me ligjin.

54 Result Oriented Monitoring mission

55 Ligji për Procedurë të Përgjithshme Administrative

Është duke u prezantuar një listë elektronike e ndalimit të automjeteve të dyshuara, të cilat mendohet se kanë nevojë për vëmendje shtesë gjatë kontrolleve doganore.

Nga fundi i vitit 2011, Drejtoria e Doganave prezantoi një legjitimacion të ri zyrtar, të përcaktuar me Rregullore të re për formën, përmbajtjen dhe mënyrën e lëshimit dhe revokimit të legjitimacionit zyrtar.

Legjitimacioni zyrtar është i punuar me letër 135 gram në ngjyrë jeshile, e plastifikuar me folie 175 mikron me përmasa 90x55 mm, e cila vendoset në lidhëse lëkure dypjesëshe me ngjyrë të zezë dhe secila pjesë ka përmasa 75x105 mm.

Që nga viti 2011, detyrimet e MSA-së lidhur me tarifën doganore për mallrat e importuara me origjinë nga BE-ja janë përmbushur plotësisht, ku tarifën doganore të 653 artikujve tariforë janë eliminuar plotësisht. Sipas MSA-së, të gjitha tarifën doganore për importin e produkteve industriale me origjinë nga BE-ja hiqen, por tarifën doganore mbeten vetëm për produktet bujqësore dhe ushqimore⁵⁶. Gjatë kësaj periudhe janë përmbushur plotësisht detyrimet nga Protokollin për

56 Norma mesatare doganore arrin 4,97%

anëtarësim në OBT⁵⁷, ndërsa tarifën doganore të 29 numrave tariforë janë ulur. Në të njëjtën periudhë hyjnë në fuqi dhe zbatohen plotësisht marrëveshjet e tregtisë së lirë, veçanërisht në fushën e përjashtimeve nga pagesa e detyrimeve doganore për mallrat e importuara me origjinë nga Turqia, Ukraina dhe vendet anëtare të CEFTA-s. Për të stimuluar prodhimin dhe eksportet, normat doganore të më shumë se 300 numrave doganor janë ulur ose eliminuar plotësisht. Si rezultat i sa më sipër, norma mesatare doganore zvogëlohet nga 9,29%, që ishte në fund të vitit 2006, në 8,75% në fund të vitit 2011, ndërsa norma doganore efektive e ponderuar zbritet nga 2,76% (në fund të vitit 2006) në 1,24% në fund të vitit 2011. Ulja dhe eliminimi i tarifave doganore gjatë kësaj periudhe kontribuon në uljen e ndjeshme të detyrimeve të importit dhe stimulimin e prodhimit dhe eksporteve, por edhe në uljen e ndjeshme të hyrave doganore.

Në kuadër të Projektit për zhvillim të mëtutjeshëm të shërbimit doganor, financuar nga BE-ja në kuadër të IPA 2007, Drejtoria e Doganave ofron detektorë të posaçëm për zbulimin e lëndëve narkotike dhe lëndëve shpërthyesë. Për këtë qëllim, në dhjetor 2011, Drejtoria e Doganave përcakton mënyrën e punës me detektorë elektronikë për narkotikët dhe lëndët plasëse, e cila rregullon organizimin e punës, mënyrën e vendosjes, përdorimit dhe mbajtjes së detektorëve elektronikë për lëndët narkotike dhe eksplozivët.

57 Organizata Botërore Tregtare

Pajisjet për zbulimin e hyrjes dhe kalimit të paligjshëm të materialeve radioaktive.

Drejtorja e Doganave në këtë dekadë është duke punuar vazhdimisht në sigurimin e pajisjeve për zbulimin e importit dhe transitit ilegal të lëndëve radioaktive. Në vendkalimet kufitare për komunikacion rrugor dhe hekurudhor, si dhe në aeroportin "Aleksandri i Madh" në Shkup, janë instaluar detektorë portallë

për zbulimin e rrezatimit radioaktiv. Gjithashtu, Drejtorja e Doganave ofron disa lloje të instrumenteve portative për zbulimin e burimeve radioaktive që përdoren në vendkalimet kufitare. Me rastin e zbulimit të burimit radioaktiv, në bashkëpunim me institucionet kompetente, bëhet ekzaminimi i detajuar dhe analiza spektroskopike e burimit dhe ndiqen të gjitha procedurat e nevojshme të sigurisë.

Me përmirësimin dhe përditësimin e sistemeve MAKSIS në fillim të dekadës së dytë të ekzistencës së Drejtorisë së pavarur të Doganave, është përmirësuar edhe pjesa e evidencës dhe mbledhjes së të hyrave. Fillimisht, duke përputhur manualisht urdhërpagesat me pagesat në letër (formularët PP50), të arrihet lidhja automatike e urdhërpagesave nga deklaratat doganore dhe pagesat me vënien në përdorim të Sistemit të Arkëtimit. Në këtë mënyrë, dokumentet pa letra lehtësuan dhe përshpejtuan procedurën e regjistrimit dhe lidhjes së pagesave me urdhërpagesat, në të njëjtën kohë, u zhvillua Sistemi i menaxhimit të garancive dhe pagesës së shtyrë të borxhit doganor, i cili mundësoi vonimin e ekzekutimit të borxhit duke bashkangjitur dhe miratimin e garancive bankare.

Në vitin 2011, me prezantimin e qendrës së dokumentacionit, Drejtorja e Doganave i mundësoi çdo punonjësi që të ketë mundësinë të ndjekë trendet dhe praktikat në punët doganore, si dhe u hap një enciklopedi elektronike në të cilën nëpunësit doganor kanë qasje në të gjitha materialet e klasifikuara nga trajnimet e mbajtura sipas fushës.

Gjatë asaj periudhe u nënshkrua Marrëveshja me Komitetin Shtetëror Doganor të Azerbajxhanit për bashkëpunim në fushën e zhvillimit profesional të nëpunësve doganorë, për vendosjen e bashkëpunimit ndërmjet qendrave rajonale të trajnimit të OBD-së në Shkup dhe Baku dhe thellimin e bashkëpunimit dypalësh ndërmjet dy shërbimeve doganore.

Në përputhje me Strategjinë për trajnimin dhe zhvillimin

profesional të nëpunësve doganor 2011-2013, Drejtoria e Doganave prezantoi në faqen e saj të internetit modulet e Komisionit Evropian për mësimin elektronik doganor dhe biznesi (Regjistrimi dhe identifikimi i operatorëve ekonomikë, autorizimi i vetëm për procedurë të thjeshtuar, Operator i autorizuar ekonomik, Inspektimi i kontejnerëve, Kontrolli i prekursorëve të barnave për operatorët ekonomik, Kontrolli i prekursorëve të barnave për nëpunësit doganor dhe direktiva e TVSH-së), e përkthyer në gjuhën maqedonase.

Në dhjetor të vitit 2011 u krijua procedura për fotodokumentim dhe fotoarkivim, duke përcaktuar procedurat standarde të fotodokumentimit dhe mënyrën e fotoarkivimit të shkeljeve të zbuluara, krimeve dhe llojeve të tjera të akteve të kundërligjshme në fushën e veprimeve doganore, si dhe duke specifikuar pajisjet e nevojshme për fotografim.

Gjatë zbatimit të mbikëqyrjes doganore, nëpunësit doganor janë të autorizuar të paraqesin kallëzime kundërvajtëse dhe penale për shkak të dyshimit të arsyeshëm për krime të kryera (mashtrimi doganor, kontrabanda, evazioni fiskal, prodhimi dhe tregtimi i paligjshëm i mallrave të akcizës, narkotikëve, armëve, falsifikimi i dokumenteve etj.). Në punët e përditshme, në varësi të llojit të kontrollit doganor, përdoren pajisje teknike dhe makina zyrtare të pajisura me sinjalistikë drite dhe zanore. Pajisjet për punë në terren përbëhen nga: armë zjarri, pranga, shkopi gome, shkopinj teleskopik, jelek antiplumb, jelek taktik, celular, regjistruer zëri, laptop, printer celular, aparat fotografik dixhital, videokamerë, detektor falsifikimi, komplet mjeko-ligjor, përforcues, fibraskop, testues narkotikësh, pajisje për ndalimin e automjeteve emergjente dhe pajisje të tjera. Në bazë të Ligjit për procedurë penale, gjykata me kërkesë me shkrim nga Drejtoria e Doganave mund të urdhërojë marrjen e masave të posaçme hetuese kur ekziston dyshimi se një veprë penale është duke u përgatitur, është në proces apo është kryer.

Kërkimi me një qen doganor

Duke qenë se Drejtoria e Doganave ka autorizim, me urdhër të gjyqtarit hetues ose me udhëzim të prokurorit publik, të kontrollojë shtëpitë dhe objektet tjera, gjatë kësaj periudhe gjatë kontrolleve të tilla janë gjetur substanca psikotrope, mallra të markave tregtare, kompjuterë portativë dhe pajisje navigimi. Produktet ushqimore dhe tekstile, pije, materialet e ndërtimit dhe mallrat e akcizës ishin objektet më të zakonshme të mashtimit doganor. Në fushën e krimit ekonomik janë zbuluar disa raste të falsifikimit të dokumenteve, mashtimit doganor dhe evazionit fiskal, pra vërtetime të falsifikuara për qarkullimin e mallrave, karnetë TIR etj.

Zbulohen më shumë raste kur nëpunësve doganor u paraqiten fatura false shumë më të ulëta se ato reale, për të shmangur shumat reale të detyrimeve të importit. Në të njëjtën kohë, verifikimi bëhet me paraqitjen e kërkesës, në bazë të

marrëveshjeve bilaterale me shtetet tjera, tek administratat doganore të huaja për verifikim shtesë të faturave dhe dokumenteve për mallrat e importuara në Republikën e Maqedonisë. Në bazë të përgjigjeve të marra negative është ngritur kallëzim penal për veprën penale të kryer - mashtrim doganor dhe shmangie nga tatimi.

Tendencat “moderne” të kontrabandës vazhdojnë edhe në këtë periudhë. Kontrabanda e narkotikëve, monedhave, emigrantëve, por edhe konfiskimet gjithnjë e më shumë të realizuara në bazë të shkeljes së të drejtave të pronësisë intelektuale janë karakteristikë e kësaj periudhe. Janë konfiskuar sasi të mëdha të produkteve të ndryshme tekstile dhe kozmetike, këpucë, syze, orë dhe produkte të tjera me marka të falsifikuara.

Në vitin 2005 u sekuestruan 147.700 euro.

Një rekord prej 21712435 cigare u sekuestruan në vitin 2007.

Më 7 janar 2007, në PK Bllacë u sekuestruan 486 kilogramë kokainë. Kjo u realizua me ndihmën e një furgoni me rreze X dhe droga ishte fshehur në një kamion në bidona me bojë.

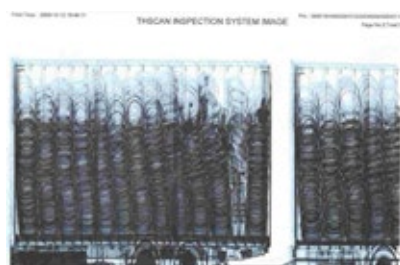
Rrezatimi radioaktiv mbi nivelin e lejuar, i zbuluar në 2008 dhe 2009.

150 mijë pulla tatimore administrative të falsifikuara të zbuluara në PK Jazhincë në vitin 2009

Heroina, e gjetur në vitin 2010, e fshehur në rripat e çantave të fëmijëve.

Emigrantë të paligjshëm u zbuluan në PK Bogorodicë në vitin 2009 duke përdorur një skaner mobil për të kontrolluar automjete dhe kontejnerë të mëdhenj.

Si rezultat i masave sistematike për të forcuar kontrollin doganor dhe për të shtypur abuzimin me detyrat zyrtare, sipas vlerësimeve të prodhuesve dhe importuesve të produkteve të duhanit, pjesa e cigareve për të cilat nuk janë paguar detyrimet në konsumin e përgjithshëm të cigareve në Republikën e Maqedonisë tregon një trend të përhershëm të dukshëm të rënies nga rreth 25% në fillim të vitit 2006 në rreth 5% në fund të vitit 2011.

Drejtoria e Doganave sot - shërbim modern për qytetarët dhe shoqërinë (2012 - 2022)

Sot, ne nuk mund të imagjinojmë shërbimet doganore pa mbështetjen e teknologjive moderne. Zbatimi i procedurave doganore dhe proceseve të biznesit bazohen në përdorimin e teknologjisë së avancuar të informacionit dhe komunikimit. Nga aty, digjitalizimi, përmes ofrimit të shërbimeve cilësore për bizneset dhe qytetarët, është një nga karakteristikat kryesore të dekadës së tretë të funksionimit të Drejtorisë së Doganave. Por në të njëjtën kohë vëmë re në të vazhdimin e përafrimit të përhershëm të brendshëm me legjislacionin doganor të Bashkimit Evropian, aktivitetet për integrimin rajonal, si dhe zbatimin e praktikave më të mira evropiane për lehtësimin e tregtisë dhe mbledhjen efikase të të ardhurave, duke aplikuar njëkohësisht masa për mbrojtjen e shoqërisë. E gjithë kjo ka kontribuar që Drejtoria e Doganave në raportet e Komisionit Evropian për progresin e vendit të vlerësohet si një nga institucionet me progresin më të madh dhe me nivel të lartë të gatishmërisë për procesin e integritimit evropian dhe të pozicionohet si një nga drejtoritë lider në rajon.

Kuadri ligjor

Në dekadën e tretë pas pavarësisë, Drejtoria e Doganave vazhdoi të punojë në harmonizimin e legjislacionit doganor me legjislacionin dhe praktikën më të mira të BE-së, dhe përmes ndryshimeve ligjore që ka zbatuar, ndjek vazhdimisht trendet evropiane dhe botërore në drejtim të lehtësimit të rrjedhës së

zinxhirit të furnizimit global.

Në dhjetor 2013, u bënë ndryshime në Ligjin Doganor⁵⁸, me qëllim të futjes së mundësisë së përjashtimit nga pagesa e detyrimeve të importit për pajisjet e destinuar për veprimtari kërkimore-shkencore dhe inovative dhe për mallrat e destinuar për zbatimin e projekteve që financohen në kuadër të instrumentit për asistencën para anëtarësimit - IPA.

Është miratuar Ligji për ratifikimin e Vendimit të Komitetit të Përbashkët të CEFTA-s nr. 3/2015⁵⁹, i cili për herë të parë prezanton mundësinë ligjore për aplikimin e kumulimit të plotë si parim për marrjen e origjinës në zonën e akumulimit të CEFTA-s dhe heq ndalimin e rimbursimit ose përjashtimit nga detyrimet doganore në tregtinë ndërmjet vendeve të CEFTA-s.

Në shkurt të vitit 2016, për shkak të nevojës për pajtueshmëri me Ligjin e ri për Procedurën e Përgjithshme Administrative, është bërë një ndryshim domethënës në Ligjin Doganor⁶⁰, kur është bërë përmirësimi terminologjik i dispozitave që rregullojnë regjistrimin e detyrimeve doganore. Ligji rregullon punën në fushën e resurseve njerëzore në Drejtorinë e Doganave, gjegjësisht posedimin e certifikatave të njohura ndërkombëtarisht.

Në gusht të vitit 2018, është bërë një tjetër ndryshim në Ligjin Doganor⁶¹ me qëllim të harmonizimit të dispozitave që kanë të bëjnë me operatorët e autorizuar ekonomik me Ligjin Doganor të Bashkimit Evropian (Nr. 952/2013), i cili mundëson njohjen reciproke të autorizimeve të lëshuara për operatorët ekonomikë të autorizuar brenda palëve të CEFTA-s, që paraqet avantazh dhe lehtësim të tregtisë rajonale. Dispozitat

58 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 187/13

59 „Gazeta Zyrtare e RMV-së” nr. 124/19

60 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 23 datë 10.02.2016

61 „Gazeta Zyrtare e RM-së nr. 144 datë 03.08.2018

për përdorimin e garancive për sigurimin e pagesës së borxhit doganor ose detyrimeve të tjera që mund të lindin në lidhje me mallrat e vendosura në procedurë tranziti janë duke u harmonizuar me dispozitat e Ligjit Doganor të BE-së. Ndryshime janë bërë edhe te pjesa e dispozitave për kundërvajtje me atë që saktësohen shkëlqje të caktuara të dispozitave materiale të ligjit.

Në vitin 2018 janë bërë ndryshime në Dekretin për Zbatimin e Ligjit Doganor⁶², i cili mundëson njohjen reciproke të autorizimeve të lëshuara për Operatorin e Autorizuar Ekonomik - OEO në kuadër të palëve CEFTA. Në thelb, ndryshimet ndryshojnë të gjithë kapitullin për OAE dhe vendosin kriteret më të afërta për marrjen e statusit OAE-së, si dhe përfitimet që rrjedhin prej tij, rregullojnë mënyrën e autorizimit pas një kërkesë të paraqitur dhe dhënien e autorizimit, si dhe veprimet ligjore të miratimit të dhënë.

Në këtë dekadë vëmë re edhe disa ndryshime në Ligjin për tarifatat doganore. Në vitin 2012 u bënë ndryshime që, mbi të gjitha, kanë të bëjnë me mbrojtjen e mjedisit dhe shoqërisë në nivel global. Me ndryshimet dhe shtesat në këtë ligj, duke filluar nga viti 2013, hiqen ose ulen detyrimet doganore për mallrat e klasifikuara në 128 kode tarifore. Katër ndryshime dhe shtesa në Dekretin për klasifikimin e mallrave të caktuara në nomenklaturën e kombinuar publikohen vazhdimisht dhe çdo tremujor çdo vit në përputhje me rregulloret e Komisionit Evropian. Me këto dekrete publikohen vendimet për dislokime të BE-së për lloje të veçanta mallrash, të cilat edhe në vendin tonë bëhen një mjet që ndihmon në klasifikim.

Në vitin 2019, pjesa normative e Ligjit për Tarifatat Doganore do të harmonizohet me Rregulloren e Këshillit (EEC) nr. 2658/87 për nomenklaturën tarifore dhe statistikore dhe tarifën e përgjithshme doganore, gjegjësisht përmbushet detyrimi për transpozimin e legjislacionit kombëtar të përcaktuar

62 „Gazeta Zyrtare e RM-së“ nr. 233 datë 20.12.2018

në Programin Kombëtar për miratimin e Ligjit të Bashkimit Evropian, si vend kandidat, dhe në të njëjtën kohë të sigurohet baza ligjore për zbatimin uniform të tarifës doganore. Me këto ndryshime, terminologjikisht harmonizohet termi Tarifa e Integruar - TARIM, i cili përdoret në rregulloren evropiane, i cili mundëson aplikim uniform dhe krijon kushte për aplikimin e plotë të tarifës së integruar doganore me aplikimin e sistemit të ri SPDDDA.

Në maj të vitit 2019 është miratuar Ligji i ri për akcizat, i cili ka hyrë në fuqi më 1 janar 2020. Në kuadër të këtij ligji janë miratuar rregullore të reja, të cilat individualisht dhe më në detaje rregullojnë veprimet e operatorëve ekonomikë lidhur me akcizat, lëvizjen e mallrat e akcizës, procedurat në lidhje me pullat e akcizës dhe procedurat e përgjithshme lidhur me alkoolin, pijet alkoolike dhe produktet e duhanit dhe energjinë.

Paralelisht është punuar për Ligjin e ri të Tatimit mbi Mjetet Motorike dhe është miratuar në fund të vitit 2019 dhe ka hyrë në fuqi më 1 janar 2020. Ligji është hartuar në përputhje me rekomandimet e Bashkimit Evropian për përfshirjen e një komponenti mjedisor në taksimin e automjeteve, me qëllim uljen globale të ndotjes së mjedisit. Me miratimin e ligjit është ndryshuar tërësisht mënyra e llogaritjes dhe pagesës së taksës për mjetet motorike. Njëkohësisht, në përlllogaritjen e taksës për mjetet motorike janë futur dy komponentë, komponenti “Ad Valorem”, që nënkupton taksimin e një përqindje të vlerës së mjetit dhe komponenti “Specifik”, ku llogaritja kryhet duke përdorur të dhënat për sasinë e emetimit të dioksidit të karbonit në automjete.

Në bazë të ligjit është miratuar një Dekret për llogaritjen e taksës së mjeteve motorike dhe shumat e nevojshme për llogaritjen e taksës së mjeteve motorike, si dhe rregullore për zbatimin e saj, të cilat individualisht dhe në mënyrë më të detajuar rregullojnë veprimet e operatorëve ekonomikë lidhur me taksimin e mjeteve të pasagjerëve. Me ndryshimet ligjore

të bëra, shteti ishte ndër të parët në rajon që prezantoi një mënyrë ekologjike të taksimit të automjeteve të pasagjerëve. Mbështetje e madhe në këto reforma ligjore u mor nga BE-ja përmes fondeve nga Instrumenti i Asistencës së Para-Aderimit (IPA), gjatë të cilit u zbatuan projektet e mëposhtme: Përfundimi i procedurës për aderim në Konventën për Procedurat e Përbashkëta të Transitit dhe Konventën për Thjeshtimin e Formaliteteve në Tregtinë e Mallrave - projekti është realizuar në periudhën 2014-2016 me mbështetjen e shërbimit doganor të Sllovenisë.

Harmonizimi i legjislacionit dhe procedurave me legjislacionin dhe praktikën e mira të BE-së në fushën e akcizave - projekti u zbatua në periudhën nga qershori 2015 deri në qershor 2017 në bashkëpunim me shërbimin doganor të Austrisë, dhe në kuadër të tij është hartuar një Propozim ligj për Akcizat.

Forcimi i kapaciteteve administrative për përmbushjen e detyrimeve të anëtarësimit - Zbatimi i të drejtave të pronësisë intelektuale - projekti u zbatua në periudhën janar 2016 deri në korrik 2018 në bashkëpunim me Zyrën e Patentave dhe Markave të Mbretërisë së Danimarkës.

Fuqizimi i kapaciteteve operative dhe institucionale të Drejtorisë së Doganave - Programi IPA 2013.

Mbështetja teknike në fushën e legjislacionit realizohet edhe përmes disa projekteve twining gjatë kësaj dekade, në bashkëpunim me shërbimet doganore të Finlandës, Austrisë dhe Sllovenisë (janë përgatitur shumë projektligje dhe udhëzime për harmonizimin me legjislacionin e BE-së).

Projekti twining me BE-në për Harmonizimin e Legjislacionit 2017

Përveç këtyre projekteve, Drejtoria e Doganave merr mbështetje në përgatitjen e amendamenteve dhe rregulloreve të reja ligjore përmes projektit aktual për Përmirësimin e mbledhjes së të hyrave dhe rregulloreve tatimore dhe doganore nga programi IPA 2, i cili filloi në vitin 2020 me kohëzgjatje prej 36 muaj, në të cilët përfitues janë Ministria e Financave, Drejtoria e të Hyrave Publike dhe Drejtoria e Doganave, dhe zbatohet në bashkëpunim me administratat doganore të Austrisë dhe Kroacisë.

Digjitalizimi

Dekada e fundit karakterizohet nga zbatimi i disa projekteve për digjitalizimin e operacioneve doganore, nëpërmjet zbatimit të disa sistemeve të reja komplekse informacioni dhe infrastrukturës së nevojshme, të cilat janë bazë dhe mundësojnë vendosjen e ndërveprimit dhe ndërlidhjes me sistemet evropiane, prandaj edhe Drejtoria e Doganave ka punuar në shkarkimin dhe respektimin e rregullores për aplikimin e tyre.

Sipas rekomandimeve të misionit monitorues të DG TAXUD⁶³ nga nëntori 2011, dhe me propozim të Drejtorisë së Doganave, në shkurt të vitit 2012, Qeveria e Republikës së Maqedonisë miratoi Planin nacional të rishikuar për zbatimin e sistemit të përbashkët transit SRKT⁶⁴ në Republikën e Maqedonisë. Sipas këtij plani u realizuan një numër i madh aktivitetesh, me mbështetjen e fondeve të Bashkimit Evropian.

63 DG TAXUD - The Directorate General for Taxation and Customs Union (Drejtoria e Përgjithshme e Bashkimit Tatimor dhe Doganor)

64 NCTS – New Computerised Transit System

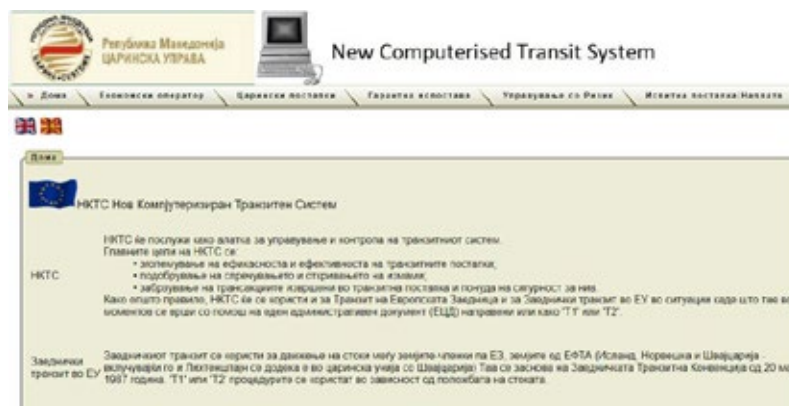
Është realizuar zhvillimi, implementimi dhe lidhja me Sistemin e ri të Kompjuterizuar Evropian të Transitit - SRKT. Rrjeti CCN⁶⁵/CSI⁶⁶ dhe pajisjet server janë instaluar dhe konfiguruar në qendrën e të dhënave të Drejtorisë së Doganave, me qëllim të lidhjes së pjesës kombëtare të SRKT-së në sistemin e përbashkët të tranzitit përmes rrjetit CCN/CSI të BE-së Nga ana e DG TAXUD dhe përfaqësuesve të shteteve anëtare të konventës, u kryen misione monitoruese, të cilat rezultuan me një raport pozitiv për anëtarësimin e Republikës së Maqedonisë drejt Konventës për procedurën e tranzitit të përbashkët.

Më 1 korrik 2015, vendi ynë, pasi plotësoi të gjitha kushtet dhe kërkesat, ishte i pari në rajon që aderoi në Konventën për Procedurën e Përbashkët të Transitit të BE-së.

Sistemi SRKT, për operatorët ekonomikë, siguron një qarkullim më të shpejtë të mallrave me ndalesa minimale dhe formalitete kufitare, pra siguron një lëvizje unike të mallrave brenda vendeve anëtare, nga një pikë e hyrjes deri në vendin e përfundimit të procedurës së tranzitit, pavarësisht se sa vende dhe vendkalime kufitare duhet të kalojnë mallrat. Deklarata elektronike e tranzitit, e cila fillon një procedurë tranziti në çdo vend anëtar të Konventës për Procedurën e Përbashkët të Transitit, është e pranueshme për të gjitha vendet anëtare, d.m.th. duke iu bashkuar Konventës, ndërveprueshmëria e sistemit kombëtar të tranzitit me sistemet e tranzitit të vendeve anëtare të BE-së siguron dhe plotëson një nga kushtet për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Në nivel kombëtar, operatorët ekonomikë, por edhe shteti në tërësi, përfitojnë duke përshpejtuar qarkullimin e mallrave përtej kufijve, duke ulur kostot e kryerjes së formaliteteve doganore dhe duke ulur volumin e formaliteteve të kryera në kufi.

65 CCN – Common Communication Network (Rrjeti i Përbashkët i Komunikimit)

66 CSI – Common System Interface (Ndërfaqja e përbashkët Sistemore)

Ekрани fillestar i sistemit SRKT

Drejtoria e Doganave në periudhën nga nëntori 2012 deri në tetor 2014 ka realizuar projektin për themelimin e sistemit evropian për mjedis të integruar tarifor - MIT⁶⁷, i financuar nga fondet IPA të Bashkimit Evropian. Me mjedisin e integruar tarifor, është krijuar një platformë për përputhshmërinë dhe ndërveprueshmërinë e mjedisit tarifor kombëtar me mjedisin tarifor të BE-së, bazuar në një koncept biznesi për shkëmbimin e informacionit me sistemin qendror tarifor të BE-së. Sistemi përfshin gjithashtu module për lëshimin e informacionit tarifor të detyrueshëm, për shpërndarjen e kuotave doganore, për mbikëqyrjen e mallrave.

67

ITE – Integrated Tariff Environment

Ekрани fillestar i sistemit MIT

Me rëndësi të jashtëzakonshme për Drejtorinë e Doganave, por edhe për të gjithë operatorët ekonomikë dhe institucionet e tjera, është vënia në punë e softuerit të ri - Sistemi i Përpunimit të Deklaratave Doganore dhe Dokumenteve të Akcizës (SPDDDA)⁶⁸ në qershor 2019.

Me vënien në përdorim të këtij sistemi, i cili funksionon prej disa vitesh, ka nisur epoka e re digjitale në operimet doganore. Me të cilat u zëvendësua sistemi i vjetër ASYCUDA, i cili aplikohet që nga viti 1996 dhe u krijua një mjedis i ri tërësisht pa letra gjatë zbatimit të procedurave doganore dhe akcizës. SPDDDA është një platformë komplekse TI, e përbërë nga 10 sisteme, 4 nënsisteme dhe disa elementë të sistemit.

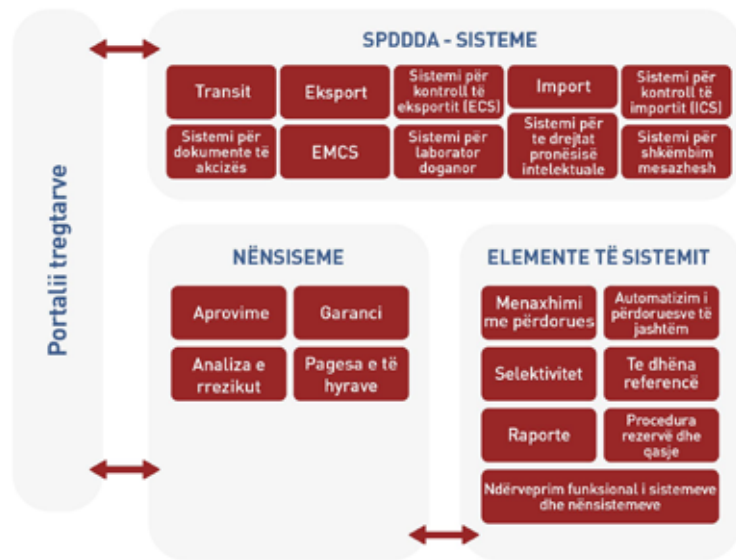
Në të njëjtën kohë, përmes një përmirësimi shtesë, u siguroi integrimi me sistemet tashmë të krijuara që janë në funksion: Sistemi i Ri i Kompjuterizuar i Transitit – SRKT, Sistemi me Një ndalesë për Lejet për Import, Eksport dhe Tranzit të Mallrave – EXIM dhe Sistemi për Mjedisin e Integruar Tarifor - MIT.

Vënia në përdorim të sistemit të ri SPDDDA siguron ndërveprimin dhe ndërlidhjen me sistemet e informacionit

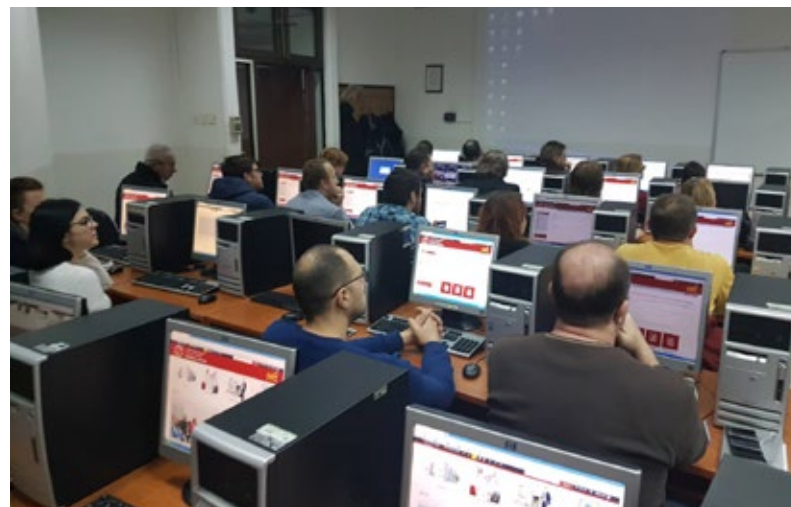
68

CDEPS – Customs Declaration and Excise Processing System

doganor të BE-së, menaxhimin e deklaratave doganore dhe dokumenteve të akcizës, kontrollin e lëvizjes së mallrave të akcizës dhe mallrave doganore përmes shkëmbimit të mesazheve elektronike të standardizuara me operatorët ekonomikë dhe organet e administratës shtetërore që ofron një mundësi për një mjedis krejtësisht pa letra gjatë zbatimit të procedurave doganore dhe akcizave, siguron efikasitet në zbatimin e kontrolleve në qarkullimin e mallrave dhe udhëtarëve dhe kontrollin e detyrimeve doganore të mbledhura dhe të kthyer, akcizave, tarifave dhe detyrimeve të tjera, duke lehtësuar tregtinë nëpërmjet një qarkullimi të përshpejtuar të mallrave, si dhe përmirësimit të sigurisë dhe përshpejtimit të zinxhirit të furnizimit, sipas standardeve të Bashkimit Evropian dhe OBD-së.

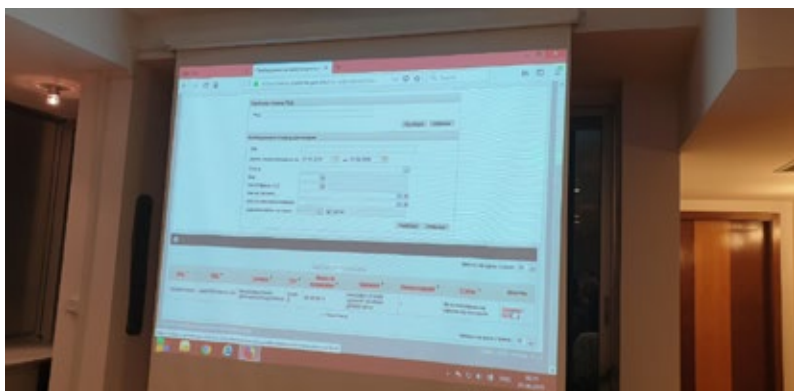
Arkitektura e SPDDDA-së

Trajnimi i operatorëve ekonomik për SPDDDA-në

Përgatitja për nisjen e sistemit SPDDDA

Deklarata e parë e dorëzuar përmes SPDDDA-së

Drejtorja e Doganave, së bashku me Drejtorinë e të Hyrave Publike, është furnizuesi kryesor i Buxhetit të Shtetit nëpërmjet mbledhjes së TVSH-së për importet, doganat dhe akcizat dhe tarifën.

Sot sistemet e DD-së për mbledhjen dhe sigurimin e borxhit doganor dhe akcizës janë plotësisht të digjitalizuara. Me sistemet e grumbullimit dhe kontabilitetit dhe menaxhimit të garancive si pjesë e SPDDDA-së, një proces plotësisht i automatizuar i përpunimit të urdhërpagesave për borxhin doganor dhe akcizës dhe përputhjen e tyre me pagesat. Mbjatësve të garancive dhe të gjithë përdoruesve të Sistemit të Faturimit dhe Kontabilitetit iu dha një rishikim dhe një pasqyrë e detajuar në të dhënat e pagesave dhe statusin e garancisë së tyre, si dhe në sistemin e menaxhimit të garancive, i cili lëshon menjëherë fondet për punën e garancisë pas përfundimit. procedura doganore.

Modernizimi bëri të mundur pagesën e borxhit doganor përmes terminaleve POS në të gjitha pikat kufitare, gjë që lehtësoi shumë procedurën e pagesës së detyrimeve të importit nga personat fizikë dhe juridikë në qarkullimin e pasagjerëve.

Në vitin 2021, në kuadër të Projektit për lehtësimin e tregtisë dhe transportit në vendet e Ballkanit Perëndimor, financuar nga Banka Botërore, është përgatitur një plan për zbatimin e një sistemi të ri kombëtar me një ndalesë (NSW). Sistemi i ri me një ndalesë duhet të mundësojë shërbime të reja të avancuara për operatorët ekonomikë, një koncept të ri të analizës së përbashkët të rrezikut të Doganës dhe institucioneve tjera kompetente, me sisteme të avancuara për analiza dhe gjenerim të raporteve.

Videokonferencë për krijimin e një Propozimi për Sistemin e Ri Kombëtar One-Stop Shop

Plani për Sistemin e ri kombëtar me një ndalesë

Vazhdojnë aktivitetet për vendosjen dhe aplikimin e teknologjive të reja në operacionet doganore. Përmes të njëjtit projekt të Bankës Botërore, Drejtoria e Doganave është duke punuar intensivisht në zbatimin e një platforme të re për video mbikëqyrje dhe njohje automatike të targave (CCTV&ANPR) në pikat kufitare në vend.

Paralelisht me implementimin e sistemeve TIK, në Drejtorinë e Doganave po forcohen kapacitetet për të mbështetur përdoruesit dhe infrastruktura për të siguruar funksionimin e pandërprerë të këtyre sistemeve. Në këtë dekadë, pajisjet harduerike të sistemeve në qendrën e të dhënave u konsoliduan, u siguruan lidhje telekomunikuese primare dhe rezervë në të gjitha lokacionet doganore në vend. Gjithashtu, janë përmirësuar procedurat për sigurinë e sistemeve TIK, menaxhimin e përdoruesve dhe aksesin e tyre.

Në dhjetor 2019, u krijua një mjet i ri modern (“Service Desk”) për të ofruar informacion cilësor dhe mbështetje biznesi për përdoruesit, të jashtëm dhe të brendshëm, të cilët përdorin sistemet e TIK-ut doganor.

Në fund të vitit 2021, ne regjistrujmë një disponueshmëri mesatare të sistemeve TIK në intervalin nga 99,5% në 99,7%, që përfaqëson një nivel të lartë stabiliteti.

Pajisjet e TIK-ut janë blerë për themelimin e një qendre të re rezervë të të dhënave në rast krizash dhe fatkeqësish natyrore (Disaster Recovery), në Prilep, (implementuar në vitin 2021 përmes programit IPA 2).

Takimi i ekipit të projektit të programit e-Dogana

Qendra e përbashkët e të dhënave për rikuperim në rast krize dhe fatkeqësish natyrore në Prilep

Infrastruktura

Në këtë dekadë u realizuan disa projekte infrastrukturore, të cilat synonin përmirësimin e kushteve dhe cilësisë së operimit, nëpërmjet rikonstruksionit të pikave kufitare, veçanërisht korridoreve kyçe që kalojnë në vendin tonë, prokurimit të pajisjeve moderne dhe asistencës tjetër teknike nëpërmjet fondeve IPA, Banka Botërore, donatorë të tjerë, por edhe nga buxheti kombëtar.

Në vitin 2018, me prokurim përmes projektit IPA (TAIB 2013), laboratori doganor është ripajisur, me instrumente kryesisht për analizimin e mallrave të akcizës dhe aplikimin e metodave të ndryshme.

Hplc – kromatograf i lëngshëm analizator

Spektometri GC/MSWDXRF-Spektrometër

Është veçanërisht e rëndësishme që përmes këtij projekti në kuadër të IPA 2013, punonjësit e Labororit Doganor janë trajnuar edhe për kryerjen e analizave në mënyrë të pavarur.

Pajisje të reja në laboratorin doganor

Përmes Projektit TTFSE II të financuar nga Banka Botërore, në vitin 2013 është vënë në përdorim pjesa e rikonstruktuar dhe modernizuar e pikës kufitare Bllacë.

Terminali doganor në pikën kufitare Tabanovcë 2018

Nëpërmjet fondeve të BE-së nga Instrumenti i Asistencës së Para-Aderimit (IPA), është kryer rindërtimi dhe përmirësimi i objekteve në disa pika kufitare dhe janë siguruar pajisje për zbatimin efikas të procedurave doganore.

- Në vitin 2018 është lëshuar në përdorim terminali i ri doganor në pikën kufitare Tabanovcë, si dhe është zgjeruar vendkalimi me dy korsi të reja për dalje;
- Në vitin 2019 do të vihet në përdorim terminali i ri doganor import-eksport në pikën kufitare të Qafasanit, me sipërfaqe 9500 metra katrorë me rrugë hyrëse, ambiente për zhdoganim dhe autoritete të tjera inspektuese;
- Ndërtesa administrative plotësisht e rinovuar dhe objektet përkatëse të pikës kufitare Bogorodicë janë vënë në shfrytëzim, përmes projektit "BORDER IN" nga Programi IPA për bashkëpunim ndërkufitar ndërmjet Republikës së Maqedonisë dhe Republikës së Greqisë 2014-2020.

Terminali doganor në pikën kufitare Qafasan 2019

Terminali doganor në pikën kufitare të Qafasanit në vitin 2019

Ofrohen pajisjet e mëposhtme:

- Pajisje moderne për Laboratorin Doganor të destinuar për analizën e mallrave të akcizës dhe produkteve nga industria kimike, në vitin 2018;
- Lloji specifik i pajisjeve për përmirësimin e kontrollit doganor – mjete për transportin e qenve doganor dhe skaner celular (i zbatuar në vitin 2021 përmes programit IPA 2) dhe

Integrimi dhe bashkëpunimi rajonal

Drejtorja e Doganave në dy vitet e fundit ka zhvilluar disa aktivitete në kuadër të rajonit CEFTA dhe iniciativës Ballkani i Hapur, me synim lehtësimin e mëtejshëm të tregtisë në rajon dhe përsheptimin e fluksit ndërkufitar.

Në vitin 2019 u krijua koncepti i kalimeve të përbashkëta kufitare - Kontrollat me një ndalesë për qarkullimin e mallrave dhe udhëtarëve me Republikën e Serbisë në Tabanovcë - Preshevë. Në qershor 2022, u krye një rindërtim, u vendosën kabina të reja, u pajisën dhoma të reja për punën e policisë kufitare dhe doganave të Serbisë, të cilat bënë të mundur kontrollin e qarkullimit të pasagjerëve dhe automjeteve të mallrave në një ndalesë të vetme në pikën kufitare dhe atë në hyrje të vendit në Tabanovcë, dhe në dalje në pikën kufitare të Preshevës, nga ana serbe.

Fillimi i aplikimit të One Stop Shop në pikën kufitare Tabanovcë 2019

Më 19 mars 2022, në pikën kufitare Tabanovcë dhe Preshevë, është vendosur tabela e parë që tregon korsinë e gjelbër me prioritet për kamionët nga vendet e nismës Ballkani i Hapur, si dhe kamionë për mbajtës të autorizimeve për Operator të Autorizuar Ekonomik - OAE nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Serbia dhe Korridoret e Gjelbër. Për automjetet e ngarkesave nga nisma e Ballkanit të Hapur, koha e pritjes në pikat kufitare zvogëlohet duke i dhënë përparësi kalimit të kufirit dhe zbatimin e formaliteteve doganore me kontrolle fizike dhe dokumentuese të shkurtuara dhe të thjeshtuara. Një tabelë të tillë informuese përveç Tabanovcit, Drejtoria e Doganave ka vendosur edhe në pikën kufitare Qafasan.

Tabela e parë për Ballkanin e Hapur është vendosur në pikën kufitare Tabanovcë

Takimi për Ballkanin e Hapur 2021

Më 1 shkurt 2022, është nënshkruar Marrëveshja ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Këshillit të Ministrave të Shqipërisë për krijimin e një pike me një ndalesë - pikëkalime të përbashkëta kufitare ndërmjet Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Republikës së Shqipërisë, në Tiranë më 10 qershor 2021, ka hyrë në fuqi. Marrëveshja është ratifikuar nga Kuvendi i Republikës së Maqedonisë së Veriut më 9 dhjetor 2021.

Në kuadër të Marrëveshjes është paraparë vendosja e pikave të përbashkëta kufitare për trafikun rrugor ndërkombëtar në kufirin shtetëror ndërmjet Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Republikës së Shqipërisë. Në kuadër të kësaj Marrëveshjeje thjeshtësohen kontrollet doganore dhe kontrollet kufitare dhe përshpejtohen, për të lehtësuar lëvizjen e pasagjerëve dhe mallrave.

Me Kosovën është nënshkruar marrëveshja dhe protokollin për zbatimin e rregullimit të përbashkët kufitar të komunikacionit hekurudhor në pikën kufitare Bllacë, dhe po shqyrtohen mundësitë dhe mënyrat për themelimin e One Stop Shop-it në pikën kufitare rrugore Bllacë.

SEED+

Me projektin rajonal SEED + në kuadër të CEFTA-s dhe në përputhje me Protokollin Shtesë 5 - AP5, vendosja e shkëmbimit të dokumenteve ndërkufitare, shkëmbimi i të dhënave në fushën e menaxhimit të rrezikut, si dhe krijimi i janë parashikuar profile të përbashkëta të rrezikut.

Me përfshirjen e shërbimeve inspektuese që kanë kompetencë për të trajtuar pikat kufitare: AHV dhe DIZ, në kuadër të projektit po punohet intensivisht në zbatimin e sistemit evropian TRACES NT i cili duhet të zbatohet në rajonin e CEFTA-s.

OAE

Zbatimi i konceptit “Operator i Autorizuar Ekonomik” siguron përdorim më të madh të procedurave të thjeshtuara doganore, trajtim prioritar gjatë zbatimit të kontrolleve doganore, ulje të numrit të kontrolleve fizike dhe dokumentare nga autoritetet doganore, përzgjedhje të vendit të kontrollit, si dhe përfitime të tjera direkte dhe indirekte. Është arritur zvogëlimi i kohës së zbatimit të procedurave doganore për mallra, zvogëlimi i shpenzimeve për import dhe eksport, rritje e konkurrencës dhe integrim më i madh i kompanive maqedonase në tregjet rajonale dhe evropiane.

Logo për Operatorin e Autorizuar Ekonomik

Në vitin 2022, progres i dukshëm është shënuar edhe në nismën për njohjen reciproke të kompanive me statusin e Operatorit të Autorizuar Ekonomik (OAE).

Me Republikën e Serbisë rregullohen të gjitha formalitetet për njohjen reciproke të statusit të OEO dhe procedura për aplikimin operacional të protokollit të njohjes reciproke është nënshkruar në dhjetor 2021.

Më 29 mars 2022, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut përcaktoi dhe përfundoi Projektligjin për ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë për njohjen reciproke të autorizimeve për një operator të autorizuar ekonomik.

Korridoret e gjelbra

“Korridoret e gjelbra” për qarkullimin e mallrave të ndjeshme funksionojnë me sukses dhe pa probleme në rajon me vendet e CEFTA-s që nga viti 2021. Në Republikën e Maqedonisë së Veriut aplikohen në pikat kufitare: Tabanovcë, Bllacë dhe Qafasan, ku aplikohen në listën e harmonizuar me prioritet

CEFTA ku sigurohen mallrat që do të kenë të drejtë kalimi. Lista është e disponueshme për publikun (në faqen e internetit të DD-së) dhe përmban produkte ushqimore - mish, perime, pastaj pajisje mjekësore, ilaçe - të përcaktuara saktësisht nga numrat tariforë. Për këto mallra, administratat doganore ofrojnë trajtim prioritar gjatë kalimit të kufirit dhe gjatë zhdoganimit dhe lista e këtyre mallrave mund të ndryshohet dhe harmonizohet me të gjitha vendet e CEFTA-s.

Nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit për shkëmbimin elektronik të të dhënave me Republikën e Greqisë

Gjithashtu, informacioni para mbërritjes për këto lloj mallrash dërgohet dhe merret përmes sistemit elektronik të CEFTA-s - SEED. Identifikimi kryhet në bazë të shenjave tarifore të shënuara në deklaratat e eksportit dhe transitit.

Përvoja pozitive nga aplikimi i kornizave të Korridorit të Gjelbër të CEFTA-s është transferuar në aktivitetet e zgjerimit të tyre drejt vendeve fqinje anëtare të BE-së.

Në fillim të korrikut 2022, në kuadër të Forumit për Konektivitet në Selanik, drejtorët e Drejtorisë së Doganave të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Republikës së Greqisë nënshkruan Memorandum të Mirëkuptimit për shkëmbimin elektronik të të dhënave, i cili mundëson aplikimin në takimet dypalëshe po shqyrtohet edhe korridoret e gjelbra për daljen e mallrave në Republikën e Greqisë, si dhe shkëmbimi elektronik i një grupi të dhënash, para mbërritjes, përmes sistemit CEFTA - SEED, si dhe zgjerimi në Republikën e Bullgarisë.

Mbrojtja e shoqërisë

Shërbimi modern doganor ka një rol jashtëzakonisht të rëndësishëm në mbrojtjen e sigurisë dhe shëndetit të qytetarëve, si pjesë përbërëse e sistemit për parandalimin e tregtisë së paligjshme dhe konkurrencës së pandershme, parandalimin e tregtisë me mallra të ndaluara dhe financimin e terrorizmit, si dhe mbrojtjen e mjedisit dhe trashëgimisë kulturore. Prej disa vitesh ne kemi marrë mbështetje teknike në këtë fushë nga disa organizata ndërkombëtare.

Ditë e hapur - Vizitë e studentëve në qendrën kujdestare doganore

Drejtorja e Doganave vazhdimisht punon në përmirësimin e sistemeve për zbatimin, kontrollin dhe zbatimin e ligjeve, duke ndjekur përvojat dhe praktikat evropiane në këtë pjesë, menaxhimin e analizës së rrezikut, inteligjencën doganore, kontrollin e kompanive tregtare, hetimet dhe punën e ekipeve mobile.

Në vitin 2019, në kuadër të Departamentit të Hetimeve, u krijua Shërbimi i Posaçëm për Hetimet Financiare, i specializuar për kryerjen e procedimeve parahetuese për krime në fushën e financave publike, transaksioneve të pagesave dhe ekonomisë, si dhe gjetjen dhe identifikimin e paligjshëm nga pasuria e fituar dhe të ardhurat kriminale që janë objekt i pastrimit të parave dhe pasurive të tjera.

Menaxhimi i rrezikut avancohet dhe zbatohet me sukses, nëpërmjet Sistemit të Analizës së rrezikut, në kuadër të sistemit SPDDDA dhe SRKT, ku janë krijuar bazat e të dhënave që shërbejnë për analizën dhe kontrollin e rreziqeve të synuara.

Drejtoria e Doganave është duke punuar vazhdimisht në zhvillimin e mëtejshëm dhe rritjen e kapaciteteve për kryerjen e kontrollit doganor të shoqërive tregtare pas zhdoganimit, si dhe mbikëqyrjen e poseduesve të lejeve për procedurat doganore.

Skaner mobil

Si rezultat i kontrolleve dhe veprimeve operacionale për parandalimin e tregtisë së paligjshme të mallrave, disa tentativa për kontrabandë mallrash, tregtia ilegale e substancave psikotrope, eksportimi dhe importi i paligjshëm i parave efektive vendase dhe të huaja, çeqeve dhe floririt monetar, kontrabanda e migrantëve, mashtrimi doganor, si dhe krimeve të tjera dhe kundërvajtjeve doganore.

Fushata kundër korrupsionit

SEKUESTRIME DHE TREGTI ILEGALE NË DEKADËN E FUNDIT

Kanabis droga:	➔ rreth 545 ton
Substanca psikotropike:	➔ rreth 422 kilogramë
Importim dhe eksportim ilegal i monedhave të huaja:	➔ 4.811.000,00 EUR ➔ 465.020,00 USD ➔ 737.000,00 CHF ➔ 60.000,00 GBP
Tentativa për kontrabandë të migrantëve:	➔ 160 tentime - mbi 3,000 mirantë

Në dekadën e tretë kemi regjistruar sekuestrimin e mbi 110 kilogramëve stoli ari dhe argjendi.

Në luftën kundër krimit dhe në drejtim të mbrojtjes fiskale të Drejtorisë së Doganave janë të rëndësishme konfiskimet e duhanit dhe produkteve të duhanit, veçanërisht të atyre që i nënshtrohen akcizës (cigare, cigarillo dhe puro), ku sukseset e Drejtorisë së Doganave maten me mijëra ton sekuestrimi të këtij lloji malli. Gjithashtu ka konfiskim të madh të pijeve alkoolike, produkteve ushqimore dhe tekstile, medikamenteve dhe ndihmave mjekësore, kafshëve të gjalla, parfumeve dhe preparateve të ndryshme kozmetike.

Është parandaluar kontrabanda e papagajve

Një nga fokuset kryesore të funksionimit doganor është veprimi sipas konventës CITES⁶⁹, qëllimi i së cilës është mbrojtja nga humbja e biodiversitetit, e shkaktuar nga shfrytëzimi i tepërt i botës së gjallë nga njeriu. Për këtë arsye në një numër të madh rastesh është parandaluar kontrabanda e llojeve të ndryshme të mbrojtura: shpendëve, breshkave, gjarpërinjve, peshqve, si dhe llojeve të ndryshme të kërpudhave dhe bimëve.

Roli i Drejtorisë së Doganave në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore është i rëndësishëm. Të mira të ndryshme të

69 Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora – CITES, Konventa e Tregtisë Ndërkombëtare të Specieve të Rrezikuara të Florës dhe Faunës së Egës

prekshme dhe të paprekshme, të cilat si shprehje apo dëshmi e krijimtarisë njerëzore në të kaluarën dhe të tashmen ose si vepra të përbashkëta të njeriut dhe natyrës, për shkak të tyre arkeologjike, etnologjike, historike, artistike, arkitektonike, urbane, mjedisore, teknike, sociologjike dhe vlerat, pronat, përmbajtjet ose funksionet e tjera shkencore ose kulturore, kanë rëndësi kulturore dhe historike dhe për shkak të mbrojtjes dhe përdorimit të tyre, janë nën një regjim juridik. Nga aty, në periudhën nga viti 2012 deri në vitin 2021, Drejtoria e Doganave në disa raste të izoluara ka parandaluar kontrabandimin e qindra objekteve, si monedha dhe artefakte të ndryshme. Shumica e tyre e kanë origjinën nga shekulli II deri në shekullin e IV, e disa edhe para epokës së re. Drejtoria e Doganave vazhdimisht ndërmerr aktivitete për përmirësimin e kapaciteteve për identifikimin, mbrojtjen dhe parandalimin e eksportit ilegal të trashëgimisë kulturore të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Konfiskimet më të rëndësishme në dekadën e tretë

Pika kufitare Tabanovcë - 2015
- në dalje nga shteti janë
zbuluar 152.395 euro.

Pika kufitare Aeroport Shkup -
në vitin 2016 – gjatë hyrjes në
vend janë konfiskuar rreth 4,51
kilogramë heroinë

Zyra doganore Shkup 3 – 2016 - gjenden 70 kilogramë marihuanë

Pika kufitare Bllacë - 2017 - Janë sekuestruar 997,116 kilogramë marihuanë gjatë hyrjes në vend

Pika kufitare Aeroport - 2017 - 105,000 euro janë zbuluar gjatë daljes nga vendi

Pika kufitare Bogorodicë – gjatë hyrjes në vend janë konfiskuar 309.585 kilogramë marihuanë

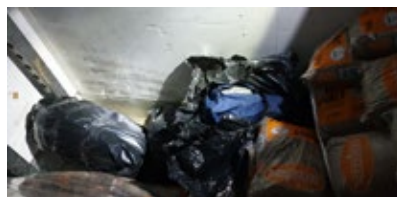
Pika kufitare Bogorodicë - 2018 - në dalje nga vendi janë sekuestruar 550 kilogramë marihuanë

Aeroporti Ndërkombëtar i Shkupit - 2018 – gjatë hyrjes në vend janë zbuluar stoli prej ari të bardhë në kombinim me një numër të madh të diamanteve, me vlerë rreth 450 mijë euro.

Pika kufitare Tabanovcë - 2019 - janë konfiskuar 356.3 kilogramë marihuanë gjatë daljes nga vendi

Pika kufitare Dojran – 2020 - gjenden 139 kilogramë marihuanë

Pika kufitare Deve Bair – 2021 – sekuestrohen 100,000 franga zvicerane të padeklaruara

Organizimi dhe menaxhimi

Punonjësit janë forca lëvizëse e Drejtorisë së Doganave. Zhvillimi dhe progresi i Drejtorisë së Doganave dhe rritja e efikasitetit operativ përcillet me përmirësim të përhershëm të strukturës organizative dhe menaxhimit të burimeve njerëzore, sipas nevojave dhe risive.

Në vitin 2012 janë bërë ndryshime në Rregulloren për organizimin e punës në Drejtorinë e Doganave dhe në Rregulloren për sistematizimin e vendeve të punës, me të cilat në Sektorin për Kontroll dhe Hetime janë themeluar Shërbimi për Koordinim, ndërsa në Sektorin për Përgjegjësi Profesionale po krijohet një Seksion i ri i Integritetit. Ndryshime organizative po bëhen edhe në Kabinet, ku është krijuar një seksion i ri me tre shërbime: Shërbimi për Marrëdhënie me Publikun, Shërbimi për Korrespondencë dhe Çështje Administrative Teknike dhe Çështje Organizative dhe Shërbimi i Përkthimit. Është miratuar një Udhëzim elektronik për mënyrën e formimit dhe monitorimit të punës së trupave punues, i cili përcakton mënyrën e formimit të trupave punues, mbajtjen e evidencës, monitorimin dhe informimin për punën dhe realizimin e detyrave të tyre, si dhe Udhëzim për mënyrën e lëshimit dhe revokimit të legjitimacionit zyrtar për nëpunësit doganor. Forma, përmbajtja dhe mënyra e dhënies dhe revokimit të legjitimacionit zyrtar përcaktohen me Rregulloren për formën, përmbajtjen dhe mënyrën e dhënies dhe revokimit të legjitimacionit zyrtar të zyrtarëve doganor⁷⁰.

70 „Gazeta Zyrtare e RM-së” nr. 159/2011

Uniforma doganore

Ndryshimet e Ligjit për Drejtorinë e Doganave⁷¹ në shtator të vitit 2012 ofrojnë mundësi për rishpërndarjen e punonjësve të Drejtorisë e Doganave në vende pune me status të ndryshëm, të gjitha me qëllim që të mundësohet fleksibilitet dhe racionalitet në menaxhimin e burimeve njerëzore për realizimin e objektivat dhe kompetencat e Drejtorisë së Doganave.

Në vitin 2014 janë bërë ndryshime në Ligjin për Drejtorinë e Doganave⁷², me të cilin nëpunësit doganor klasifikohen në 3 kategori: B – nëpunës doganor udhëheqës, C – nëpunës doganor profesionistë dhe D – nëpunës doganor ndihmës-profesionistë. Brenda çdo kategorie përcaktohen disa nivele të vendeve të punës për nëpunësit doganor. Me ndryshimet ligjore të vitit 2019 dhe përafrimin me dispozitat e Ligjit për Drejtorinë e Doganave dhe Ligjit për Kundërvajtje, është

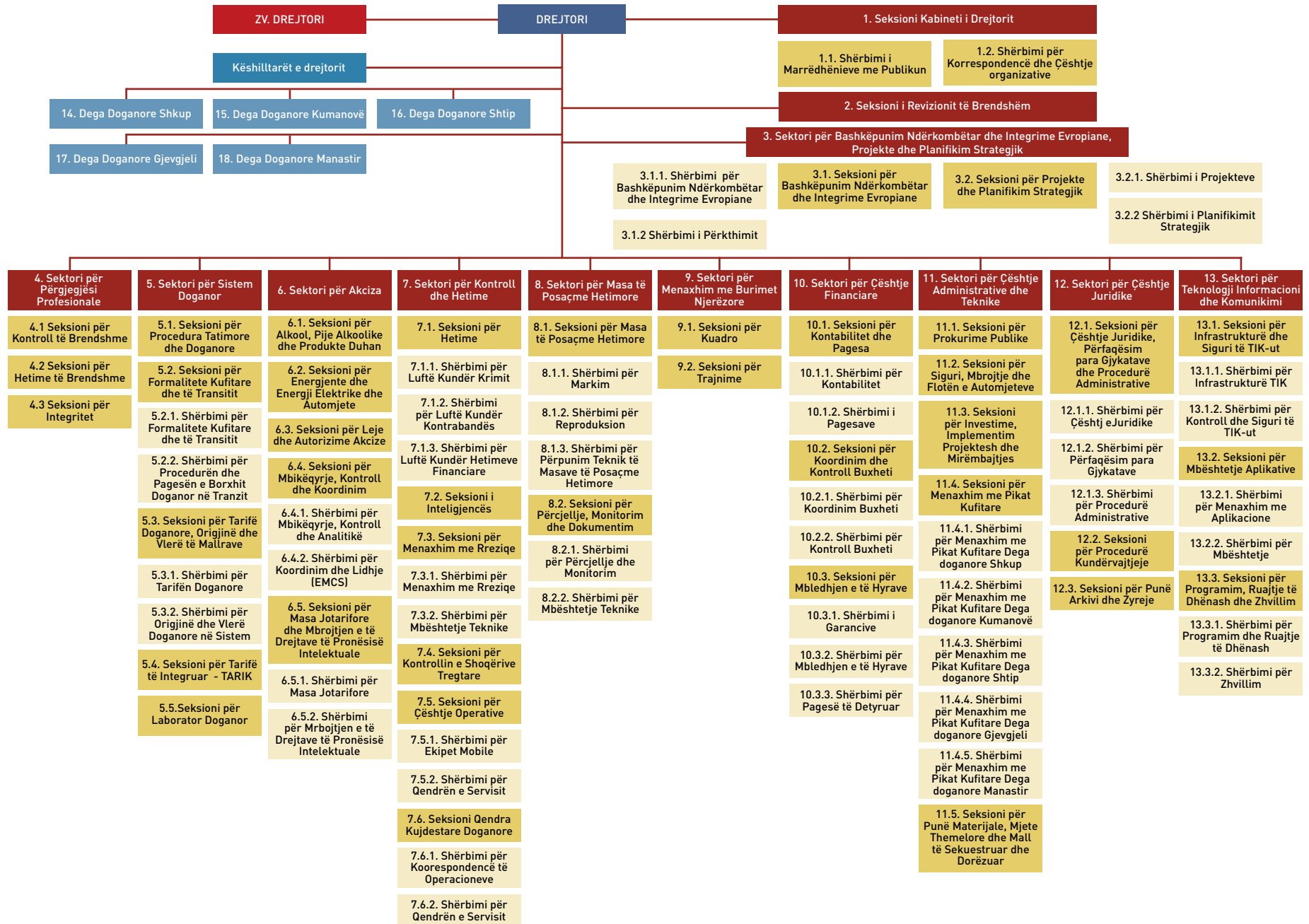
71 „Gazeta Zyrtare e RM-së” nr. 113/2012

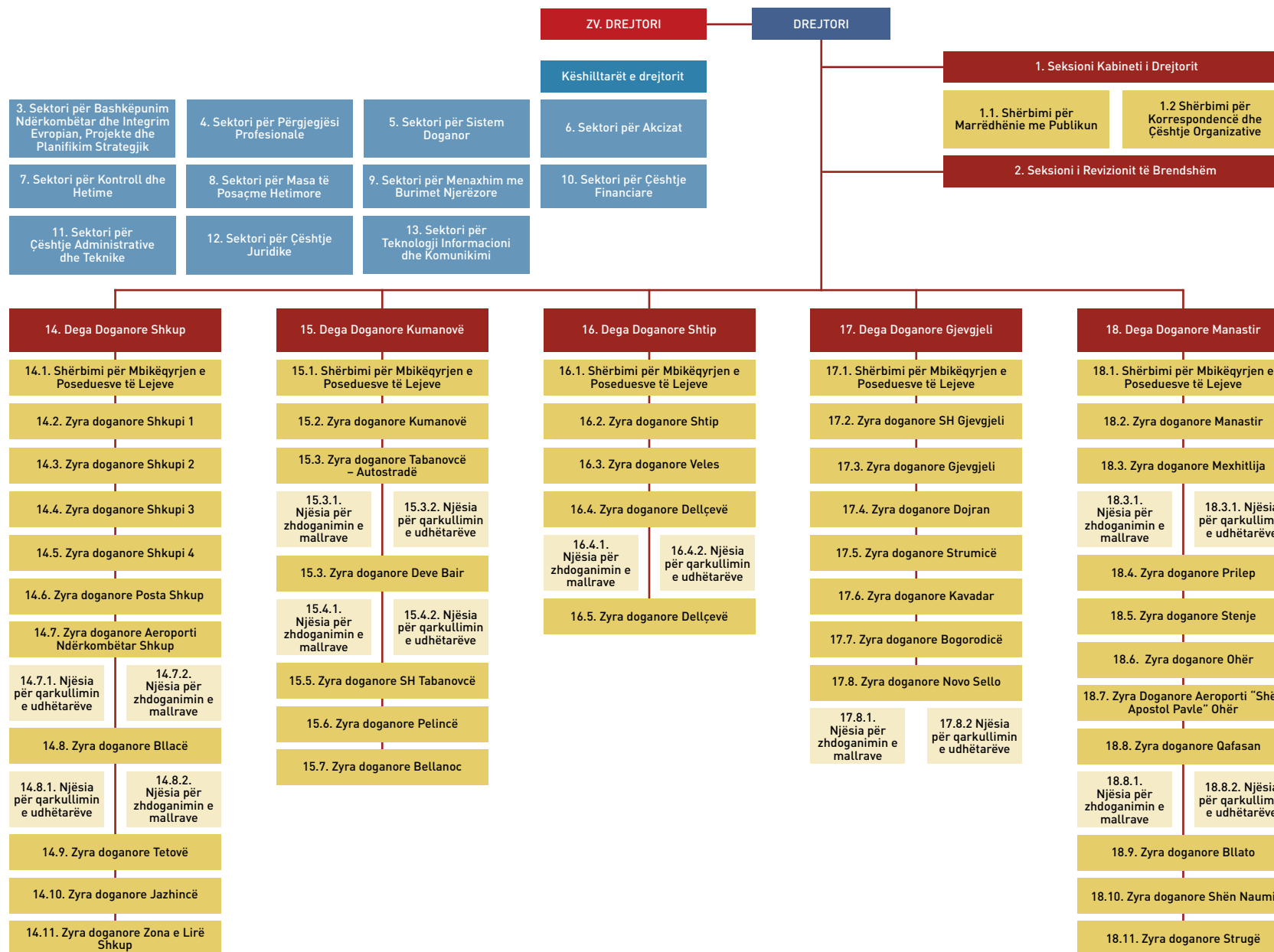
72 „Gazeta Zyrtare e RM-së” nr. 43/14 dhe nr. 167/14

vendosur një strukturë e re e kundërvajtjeve, në mënyrë që kundërvajtjet për të cilat është paraparë gjobë më e lartë për kundërvajtje të jenë sërish nën juridiksion të gjykatës.

Nëpërmjet Sektorit të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore, po i njëjti vit nis me realizimin e një analize funksionale, me fokus kapacitetet administrative, objektivat, funksionet, strukturën, procedurat dhe burimet njerëzore. Janë bërë ndryshime të reja në Rregulloren për organizimin e brendshëm të vendeve të punës në Drejtorinë e Doganave dhe në Rregulloren për sistematizimin e vendeve të punës në Drejtorinë e Doganave, me çka Seksioni për Bashkëpunim Ndërkombëtar, Projekte dhe Integritim Evropian zgjerohet dhe bëhet Sektori për Bashkëpunim Ndërkombëtar dhe Integritim Evropian, Projekte dhe Planifikimi Strategjik.

Kështu, Drejtoria e Doganave në strukturë është e ndarë në 11 sektorë, 41 seksione, 49 shërbime, 2 seksione të pavarura, 42 zyra doganore brenda 5 degëve doganore - Shkup, Kumanovë, Shtip, Gjevgjeli dhe Manastir.

Në janar 2022 është miratuar Strategjia Zhvillimore dhe Plani i Veprimit të Drejtorisë së Doganave për periudhën 2022-2024 me strukturë dhe metodologji të re të rishikuar sipas praktikave më të mira evropiane, ku janë përcaktuar prioritetet dhe qëllimet për zhvillimin e Drejtorisë së Doganave ku janë përcaktuar periudha e ardhshme trevjeçare. Kjo strategji dhe plan veprimi përfshin aktivitetet e ardhshme të Drejtorisë së Doganave në drejtim të: ruajtjes së interesave financiare të shtetit, lehtësimit të mëtejshëm të tregtisë përmes harmonizimit të rregulloreve dhe digjitalizimit të operacioneve në përputhje me standardet dhe praktikat evropiane, mbrojtjen e shëndetit dhe sigurinë e qytetarëve, si dhe përmirësimin e infrastrukturës dhe zhvillimit organizativ, duke përmirësuar kushtet e punës dhe duke ruajtur standarde të larta për integritetin e punonjësve të saj.

PRIORITETE DHE OBJEKTIVA STRATEGJIKE

Mbledhja e të hyrave dhe mbrojtja e interesave financiare

Sigurimi i mbledhjes efikase të të hyrave

Përforcimi i buxhetit afatmesëm për menaxhim transparent me financat publike

Lehtësimi i tregtisë

Harmonizim i legjislacionit kombërat doganor me atë të BE-së

Digjitalizim i aksesit doganor dhe të akcizave

Modernizim i infrastrukturës TIK të doganave për mbështetjen e operacioneve

Lehtësim i tregtisë përmes integritimit rajonal ekonomik

Mbrojtja e shoqërisë

Luftimi i tregtisë ilegale dhe krimin të organizuar

Sigurim i menaxhimit efikas me të mirat e akcizës

Përforcimi i fushës „ndalesa dhe kufizime”

Organizimi dhe zhvillimi infrastrukturor

Përforcimi i sistemit për menaxhim me resurset njerëzore

Parandalimi i korrupsionit dhe zhvillimi i sistemit për rregulla dhe kontroll

Modernizimi i infrastrukturës së pikave kufitare

Përmirësimi i kontrollit të cilësisë së proceseve të punës

Promovim dhe bashkëpunim ndërkombëtar

Hartë strategjike e Drejtorisë së Doganave, 2022

Seancë e Kolegjiumit të Drejtorisë së Doganave-2022

Me qëllim të monitorimit efektiv të aktiviteteve zhvillimore të Drejtorisë së Doganave si dhe me qëllim të kontrollit të cilësisë së zbatimit të tyre, në fillim të vitit 2022 janë bërë ndryshime në strukturat organizative menaxhuese. Krahas Kolegjiumit të DD-së, si struktura më e lartë drejtuese, janë krijuar edhe katër Komitete që mbulojnë fusha të ndryshme të veprimtarisë doganore në nivel ekspertësh dhe menaxherial. Ata monitorojnë progresin dhe çështjet dhe problemet aktuale nga fusha të ndryshme të operacioneve doganore.

Drejtorja e Doganave në mars 2022 ka gjithsej 1243 të punësuar.

Nga numri i përgjithshëm i të punësuarve, 329 janë femra, prej tyre 62 në pozita drejtuese dhe 850 meshkuj, prej të cilëve 128 në pozita drejtuese. Sipas nivelit të arsimit, vendosja e të punësuarve në Drejtorinë e Doganave në fillim të muajit mars 2022 ka këtë strukturë:

Mosha	Meshkuj	Femra	Gjithsej	%
20-30	37	2	39	3.29
31-40	188	47	235	19.80
41-50	322	142	464	39.09
51-60	266	125	391	32.94
61-67	45	13	58	4.89

Struktura e të punësuarve

STRUKTURA E TË PUNËSUARVE

3 Doktor shkencash

66 Magjistra

712 Me arsim sipëror

11 Me arsim të lartë

447 Me arsim të mesëm

3 Me arsim tjetër

Totali i të punësuarve në Drejtorinë e Doganave 1243

Trajnimi i vazhdueshëm i nëpunësve doganor është parakusht për arritjen e njohurive, aftësive dhe zhvillimit profesional të nevojshëm dhe mbështet avancimin më të lehtë në karrierë. Sistemi i trajnimit dhe zhvillimit profesional, si parakusht kyç për realizimin e suksesshëm të qëllimeve strategjike dhe operacionale, bazohet në politikat e menaxhimit të burimeve njerëzore të Drejtorisë së Doganave. Trajnimi i vazhdueshëm

i nëpunësve doganorë dhe trajnuesve të trajnuar është vetëm një segment i prioritetit strategjik - investimi në punonjës.

Drejtorja e Doganave i është drejtuar me vëmendje të madhe menaxhimit të cilësisë së proceseve në funksionimin doganor. Në vitin 2013, ajo mori certifikatën ISO 9001:2008 të menaxhimit të cilësisë dhe në vitin 2016 zbatoi Kuadrin e Përbashkët të Vlerësimit (CAF)⁷³, një nga praktikat më të mira evropiane për përfshirjen e një sistemi të plotë të menaxhimit të cilësisë në institucionet publike. Në dhjetor 2019, certifikata e sistemit të menaxhimit të cilësisë është marrë në përputhje me kërkesat e standardit MKS EN ISO 9001:2015, pas kontrollit të suksesshëm të certifikimit të përmbushjes së kërkesave të standardit ndërkombëtar nga organi kompetent certifikues. Posedimi i këtyre certifikatave nënkupton se të gjitha proceset dhe procedurat që zbatohen në Drejtorinë e Doganave, si dhe shërbimet që ajo ofron për palët e interesuara, janë në përputhje me kërkesat e standardeve të larta ndërkombëtare.

Certifikatë për standardet ISO

Në vitin 2012 vazhduan reformat në fushën e formimit profesional, u miratua Programi për trajnim dhe aftësim profesional bazuar në nevojat që dalin nga procesi i punës. Duke pasur parasysh rëndësinë e trajnimit si një nga mjetet e rëndësishme për arritjen e rezultateve dhe përmbushjen e qëllimeve strategjike, Drejtorja e Doganave sistemon çdo hap në ciklin e trajnimit, duke filluar nga përcaktimi i nevojave për trajnim, analiza dhe vlerësimi i tyre, planifikimi dhe sigurimi i burimeve, zbatimi dhe vlerësimin e trajnimit, për të përcaktuar efektet dhe efikasitetin e burimeve të investuara. Në vitin 2013 janë miratuar Udhëzimet për planifikimin, organizimin, zbatimin dhe vlerësimin e trajnimeve, të cilat vendosin bazat për avancimin e proceseve të zhvillimit profesional të nëpunësve doganor.

Të mësuarit elektronik

Modeli i trajnimit të decentralizuar i aplikuar gjatë prezantimit të sistemit SRKT në vitin 2014 është aplikuar edhe gjatë

prezantimit të Sistemit të Përpunimit të Deklaratave Doganore dhe Dokumenteve të Akcizës – SPDDDA në vitin 2019, gjatë të cilit janë mbajtur disa trajnime praktike për nëpunësit doganor të zyrave doganore, nga ekipi i projektit, i cili më pas mbajti trajnime për punonjësit në njësitë e tyre organizative.

Në dekadën e tretë, nga viti 2012 deri në vitin 2021, janë realizuar gjithsej 2526 trajnime profesionale për nëpunësit doganorë, ku janë përfshirë gjithsej 25384 pjesëmarrës. Numri i përgjithshëm i orëve të trajnimit gjatë kësaj periudhe, krahasuar me numrin e të punësuarve, tregon se secili punonjës trajnimit i ka kushtuar përafërsisht 25 ditë pune, në bashkëpunim me partnerët strategjikë të Drejtorisë së Doganave, me Odat Ekonomike, operatorët ekonomikë etj. institucionet, organizojnë dhe realizojnë ngjarje - konsultime, prezantime dhe trajnime për përfaqësuesit e komunitetit të biznesit dhe punonjësit e institucioneve, proceset e punës së të cilave përfshijnë procedurat doganore. Në vazhdimësi organizohen dhe realizohen trajnime plotësuese dhe të mëparshme për përfaqësuesit doganor, si obligim ligjor sipas Ligjit për përfaqësim.

AFTËSIMI PROFESIONAL I TË PUNËSUARVE NË 5 VITET E FUNDIT

Fushat kryesore	Viti	Numri i trajnimeve	Pjesëmarrës
<ul style="list-style-type: none"> Trajnime për sistemet TIK Trajnime për kontroll dhe hetime 	2021	148	1.919
	2020	131	1.210
	2019	328	3.482
	2018	287	1.961
	2017	188	1.147

Bashkëpunimi ndërkombëtar

Drejtorja e Doganave për shumë vite merr pjesë dhe kontribuon në një numër të madh të projekteve ndërkombëtare, operacioneve operative, takimeve, mbledhjeve të punës dhe ngjarjeve në nivele të ndryshme dhe vazhdimisht punon për përmirësimin dhe zgjerimin e bashkëpunimit ndërkombëtar në të gjitha nivelet. Bashkëpunimi me Bashkimin Evropian, Organizatën Botërore të Doganave, UNODC, UNDP⁷⁴, Shoqërinë Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar (GIZ)⁷⁵, SELEC, CEFTA⁷⁶, RILO, OLAF⁷⁷, INTERPOL⁷⁸, EUROPOL⁷⁹, bashkëpunimi dypalësh me qeverinë e Shteteve të Bashkuara të Amerikës, që është jashtëzakonisht domethënëse, nga BE-ja dhe Ballkani Perëndimor, si dhe me shumë organizata ndërkombëtare, këto aktivitete kanë për qëllim përmirësimin e atyre ekzistuese dhe përfshirjen e praktikave të reja, në përputhje me përvojat dhe rekomandimet ndërkombëtare.

74 United Nations Development Programme – Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim

75 The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) - Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar

76 Central European Free Trade Agreement (CEFTA) – Marrëveshja e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore

77 European Anti-Fraud Office (OLAF) – Zyra Evropiane Kundër Mashtrimit

78 International Criminal Police Organization (INTERPOL) – Organizata Ndërkombëtare e Policisë Kriminale

79 European Union's law enforcement agency (EUROPOL) – Agjencia e Zbatimit të Ligjit të Bashkimit Evropian

Vizitë në Drejtorinë e Doganave të Republikës së Kroacisë

Vizitë në Drejtorinë e Doganave të Republikës së Kroacisë

Drejtorja e Doganave merr pjesë në vazhdimësi në aktivitetet e Nënkomitetit për Tregti, Industri, Dogana dhe Tatim, trup pune në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit, në takimet e të cilit ka arritur progresin që ka arritur vendi ynë në drejtim të lëvizjes së lirë të mallrave, ku dhe janë politika industriale, turizmi, taksat, bashkimi doganor dhe çështjet tregtare. Në takime konstatohet rregullisht një nivel i mirë i përputhshmërisë me legjislacionin doganor të BE-së dhe zhvillimi i sistemeve të TI-së. Drejtorja e Doganave vlerësohet rregullisht në Raportet e Komisionit Evropian për progresin e vendit, ku në kapitullin “Bashkimi Doganor” theksohet se është një nga institucionet me progresin më të madh dhe me nivel të lartë gatishmërie në procesin e integritimit evropian.

Shqyrtimi shpjegues për Kapitullin 29 – viti 2019

Në vitin 2019, DD-ja merr pjesë në shqyrtimin shpjegues për fillimin e negociatave me BE-në. Sa i përket gatishmërisë për

fillimin e negociatave për anëtarësim, Komisioni Evropian konfirmoi se Drejtoria e Doganave është e pozicionuar lart dhe është një nga drejtoritë lider në rajon.

Në bashkëpunim me Komitetin Shtetëror të Doganave të Republikës së Azerbajxhanit në nëntor 2013 në Shkup, Drejtoria e Doganave organizoi Konferencën Rajonale për rolin e Doganave në mbrojtjen e trashëgimisë kulturore.

Në vitin 2015 është nënshkruar Marrëveshja Kuadër për bashkëpunim në lehtësimin e zhdoganimit ndërmjet Drejtorive të doganave të Kinës, Hungarisë, Serbisë dhe Maqedonisë. Kjo marrëveshje parashikon një shkëmbim të përhershëm informacioni për të parandaluar, zbuluar dhe luftuar krimin ndërkufitar dhe mashtrimin doganor.

Dorëzimi i pajisjeve të dhuruara në pikën kufitare Bllacë

Dhurim i pajisjeve nga Programi i Kontrollit të Eksportit dhe Sigurisë Kufitare të SHBA-së (EXBS).

OSBE – Veprimi i Përbashkët Operacional

Ka nisur ngritja e menaxhimit të përbashkët të kufirit me Shqipërinë dhe Kosovën. Në pikën kufitare Qafasan-Qafëthanë, në vitin 2021, përmes Projektit për Zhvillimin Ekonomik Rajonal, Menaxhimin dhe Rritjen e Ndërmarrjeve⁸⁰ të USAID-it, janë blerë pajisje kontrolli, janë realizuar trajnime dhe vizita studimore për nëpunësit doganor nga të dy vendet.

Demonstrimi i pajisjeve të kontrollit

Në vitin 2020, Qeveria e Koresë së Jugut me fonde granti mbështet ngritjen e kapaciteteve të Drejtorisë së Doganave, në fushën e dërgesave të shpejta, zbulimin e flukseve të paligjshme financiare dhe analizën e rrezikut në tregtinë elektronike (projekt konsulence për modernizimin të Doganës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2020⁸¹). Shërbimet janë

80 USAID regional Economic Development, Governance and Enterprise Growth – EDGE Project

81 2020 Customs Modernization Consulting Project for North Macedonia

përmirësuar dhe siguria kombëtare është përmirësuar përmes kontrollit më të mirë të lëvizjes ndërkombëtare të mallrave dhe pasagjerëve.

Takim pune me doganat koreane

Në vitin 2019, Drejtoria e Doganave organizoi Konferencën e 14-të Botërore Doganore PICARD, organizuar nga Organizata Botërore e Doganave dhe në bashkëpunim me Shërbimin Doganor të Republikës së Koresë.

Tema kryesore e konferencës ishte „SMART BORDERS për tregti të qetë, udhëtim dhe transport”, me një përkushtim të konfirmuar për lëvizjen pa probleme të mallrave, udhëtarëve dhe mjeteve të transportit përtej kufijve. Në konferencë morën pjesë rreth 200 pjesëmarrës, qytetarë akademikë me punimet e tyre, konsulentë nga disa fusha, por edhe dëgjues nga e gjithë bota.

Konferenca PICARD e OBD-së - Shkup, 2019

Në vitin 2021 u bënë ndryshime më domethënëse në marrëveshjet e tregtisë së lirë, me të cilat filluan të zbatohen rregulla të reja, më liberale të origjinës në tregtinë me vendet e BE-së dhe EFTA-s, mundësia e aplikimit të kumulimit të plotë si parim për marrjen e origjinës dhe është përfshirë zona e akumulimit dhe u hoq ndalimi i rimbursimit ose përjashtimit nga detyrimet doganore në tregti. Në tregtinë me vendet e rajonit, Konventa Rajonale për Rregullat Preferenciale të Origjinës Pan-Euro-Mesdhetare (Konventa PEM) vazhdon të zbatohet si bazë për zbatimin e rregullave preferenciale të origjinës.

Forumi i 30-të Ekonomik dhe Mjedisor i OSBE-së

Drejtorja e Doganave dhe ajo e të Hyrave Publike mbajtën Forumin e dytë Ekonomiko-Financiar në Shkup - SEFF, Shkup maj 2022

Drejtorët e Drejtorisë së Doganave

Gjatë tre dekadave të fundit që nga pavarësia, Drejtoria e Doganave është menaxhuar nga tetë drejtorë.

Dimitar Buzlevski

(prill 1993 - dhjetor 1994)

Ka lindur në vitin 1952 në Jankovec të Resnjës. Është diplomuar në Fakultetin Ekonomik pranë Universitetit “Shën Kirili dhe Metodi”, Shkup. Që nga viti 1980 ishte i angazhuar në grupin e investimeve për ndërtimin e fabrikës së përpunimit të frutave “Ipos-Prespa” në Resnjë. Nga viti 1982 ishte nënkryetar,

ndërsa nga viti 1986 kryetar i Këshillit Ekzekutiv të Kuvendit të Komunës së Resnjës. Nga viti 1989 ishte drejtor financiar i SHA “Agroplod” Resnjë. Në periudhën 1994-1997 ka mbajtur postin e Ministrit të Transportit në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë dhe deri në vitin 1998 ka qenë nënkryetar i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë. Në vitin 1998 është zgjedhur deputet në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë. Ka qenë anëtar i grupeve parlamentare të Kuvendit për bashkëpunim me Parlamentet e Republikës së Shqipërisë dhe të Republikës së Polonisë, nga viti 2005 deri në vitin 2009 ka mbajtur postin e kryetarit të Komunës së Resnjës. Nga viti 2009 deri në pension ka qenë drejtor ekzekutiv i kompanisë “Linconsulting”.

Ilija Iloski

(mars 1995 - nëntor 1998;
dhjetor 2004 - mars 2006)

Ka lindur më 30 korrik 1958 në Velmej të Komunës së Ohrit. Është diplomuar në Fakultetin Ekonomik pranë Universitetit “Shën Kirili dhe Metodi”, Shkup. Prej vitit 1984 ka punuar në “EMO”,

Ohër, në disa pozita - zyrtar financiar, menaxher financash, drejtor financiar, ndihmës drejtor financiar, zëvendës drejtor i përgjithshëm dhe drejtor i përgjithshëm. Në vitin 1998 është zgjedhur deputet në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë, ku ishte anëtar i Komisionit për financim dhe buxhet. Në vitin 2003 u emërua drejtor i përgjithshëm i Bankës së Maqedonisë për mbështetje dhe zhvillim. Nga viti 2006, është drejtor i parë operativ i Komercijalna banka SHA Shkup, ku është edhe anëtar i Bordit Drejtues.

Dragan Daravelski

(janar 1999 - nëntor 2002)

Ka lindur më 12 prill 1956 në Kumanovë. Ka kryer Fakultetin Juridik pranë Universitetit “Shën Kirili dhe Metodi”, Shkup. Pas mbarimit të fakultetit ka punuar në

sektorin privat deri në vitin 1999. Më 26 janar 1999 emërohet drejtor i Drejtorisë Doganave, ku ka qëndruar deri në vitin 2002.

Lubomir Mihajlovski

(dhjetor 2002 - dhjetor 2004)

Ka lindur më 10 dhjetor 1954 në Shkup. Ka diplomuar në Fakultetin Juridik pranë Universitetit "Shën Kirili dhe Metodi" në Shkup, në vitin 1981 ka kryer detyrat e inspektorit në Inspektoratin e Tregut dhe të Punës. Nga viti 1983 punon në Ministrinë e Punëve të Brendshme në disa pozita - inspektor në

Drejtorinë për punë operative, inspektor i pavarur për parandalimin e krimit, inspektor i lartë për tregti ilegale të drogës, kryetar i RSV Ohër, Kërçovë, Dibër dhe Strugë, shef i Sektorit për Luftën Kundër Krimit, shef i Sektorit të Policisë Kriminale, zëvendës ndihmës i ministrit të Policisë Kriminale në Ministrinë e Punëve të Brendshme dhe nënsekretar për Sigurinë Publike. Në periudhën nga viti 2000 deri në vitin 2002 dhe nga viti 2006 ka punuar si avokat. Në vitin 2004 zgjidhet ministër në Ministrinë e Punëve të Brendshme. Në maj të vitit 2018 është zgjedhur kryetar i Bordit të Drejtorëve të Odës së Avokatëve të Republikës së Maqedonisë së Veriut, ndërsa në të njëjtën pozitë është rizgjedhur në qershor të vitit 2022.

Vanço Kargov

(shtator 2006 - janar 2014)

Ka lindur më 20 gusht 1960 në Shtip. Është diplomuar në Fakultetin Ekonomik pranë Universitetit "Shën Kirili dhe Metodi" në Shkup. Karrierën e filloi në vitin 1987 si këshilltar në Drejtorinë për Kreditim Afatgjatë

të Korporatave, Banka për Tregti të Jashtme, Shkup. Nga viti 1993 ishte këshilltar në Bankën Popullore, ku në vitin 1997 është emëruar zëvendësdrejtor i Drejtorisë për Menaxhimin e Rezervave Devizore, ndërsa në vitin 2000 drejtor i Drejtorisë për Financa dhe Kontabilitet në Bankën Popullore. Në të njëjtin vit emërohet Sekretar Shtetëror në Ministrinë e Financave dhe këtë detyrë e ka mbajtur deri në vitin 2003. Në periudhën nga gushti i vitit 2003 deri në shtator të vitit 2006 ka mbajtur postin e zëvendësgovernatorit në Bankën Popullore. Ai ishte kryetar i Këshillit inspektues nga shkurti i vitit 2014 deri në korrik 2015, më pas nga gushti 2015 deri në korrik 2018 u emërua këshilltar i OBT-së dhe organizatave tjera ekonomike ndërkombëtare në Misionin e Republikës së Maqedonisë në Gjenevë. Aktualisht mban postin e këshilltarit të guvernatorit të Bankës Popullore.

Natasha Radeska Krstevska

(janar 2013 - gusht 2017)

Ajo ka lindur më 2 nëntor 1975 në Strugë. Është diplomuar në Fakultetin Juridik "Justiniani I" pranë Universitetit "Shën Kirili dhe Metodi" në Shkup. Karrierën e saj e ka filluar si jurist praktikant. Që nga viti 2001 punon si bashkëpunëtore e re në Sektorin e Thesarit në Ministrinë e Financave, ku është avancuar ndihmës udhëheqëse e

më pas udhëheqëse e Sektorit për Procedurat Administrative të Nivelit të dytë në Fushën e Tatimeve dhe Doganave. Aktualisht mban postin e ndihmës udhëheqëse e Sektorit për Revizion të Brendshëm në Ministrinë e Financave. Si profesionist në fushën e kontrollit të brendshëm financiar publik dhe ligjit, ajo është mbajtës i një certifikate të njohur ndërkombëtarisht të revizorit të brendshëm të autorizuar, të lëshuar nga Instituti Global i Revizorëve të Brendshëm "IIA Global" dhe një certifikate të dhënies së provimit të noterit nga Ministria e Drejtësisë.

m-r Gjoko Tanasoski

(gusht 2017 - janar 2021)

Ka lindur më 6 maj 1972 në Shkup. Është diplomuar në Fakultetin e Inxhinierisë Mekanike në Universitetin "Shën Kirili dhe Metodi", Shkup, ku edhe magjistroi në programin studimor

- Menaxhment industrial. Ai e filloi karrierën e tij në vitin 1998 si menaxher marketingu dhe shitjesh në një kompani ndërkombëtare të specializuar në prokurimet industriale dhe në vitin 2003 vazhdoi si drejtues ndërkombëtar i shitjeve dhe menaxhimit të sistemit të prodhimit përmes monitorimit sistematik të parametrave të procesit dhe analizave strategjike për qëndrueshmëri. Në vitin 2005, ai vazhdon si shef i tregtisë ndërkombëtare dhe menaxhimit të kostove të linjës së prodhimit "LTH Larnica DOOEL", filial i Ohrit. Në periudhën 2009-2017 ka qenë udhëheqës i filialit të "Croatia Osiguruvanje SHA", Shkup.

m-r Sllavica Kutirov

(që nga shkurti 2022)

Ajo ka lindur më 18 dhjetor 1969 në Strumicë. Ajo ka diplomuar në Fakultetin e Elektroteknikës dhe Teknologjive Informative - drejtimi Teknologji Kompjuterike, Informatikë dhe Automatikë në

Shkup, ku ka magjistruar në Menaxhimin e Projekteve. Ajo është e punësuar në Drejtorinë e Doganave që nga viti 1998 si këshilltar i pavarur për zhvillim. Gjatë karrierës së saj, ajo kryen detyra si kryeinspektor dhe këshilltar i pavarur për menaxhimin e projekteve. Në vitin 2018 u emërua ndihmës drejtoreshë e Sektorit të Teknologjive të Informacionit dhe Komunikimit. Më 30 korrik 2021, ajo u zgjodh për të kryer funksionin e ushtrues detyre drejtor i Drejtorisë së Doganave.

Festa jubilarë - 30 vjet Drejtori e Doganave - 30 vjet përkushtim

Nën sloganin “30 vjet Drejtori e pavarur e Doganave – 30 vjet përkushtim”, Drejtori e Doganave gjatë muajit prill 2022, me një sërë manifestimesh, shënoi përvjetorin – 30 vjet nga themelimi i saj si shërbim i pavarur.

Festimi i 30 vjetorit të Drejtorisë së Doganave

Për të nxitur ndërgjegjësimin për rëndësinë e një mjedisi të pastër, u organizua një javë pyllëzimi në të cilën nëpunës doganor nga pesë degët doganore, së bashku me punonjësit e policisë, si dhe përfaqësues të rangut të lartë nga komunat në territoret e të cilave u krye pyllëzimi, u mbollën mbi 100 pemë të reja.

Aktivitet me rastin e festës së Doganës/Strumicë

Aktivitet me rastin e festës së Doganës/Shkup

Së bashku me Kryqin e Kuq dhe Institutin Republikan për Transfuzionologji u organizua aksioni i dhurimit të gjakut, i cili u realizua në të gjithë territorin e vendit. Fushata e dhurimit të gjakut tradicionalisht pati një pjesëmarrje të madhe nga nëpunësit doganor dhe u dhuruan rreth 100 njësi gjaku.

Fushata e dhurimit të gjakut me rastin e festës së Doganës

Në kuadër të festës, më 8 prill 2022 në Aeroportin Ndërkombëtar të Shkupit u hap solemnisht zyra e Njesisë Ndërinstitucionale Kufitare, e mbështetur nga Zyra e Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin (UNODC).

Fillimi i punës së Njesisë Ndërinstitucionale Kufitare

Festimi qendror me rastin e 30 vjetorit të Drejtorisë së Doganave u mbajt më 14 prill 2022, në të cilin morën pjesë edhe kryetari i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, Dimitar Kovačevski, Fatmir Besimi - ministër i Financave, përfaqësues të lartë të Qeverisë, Kryepeshkopi i Ohrit dhe Maqedonisë, z. Stefan, përfaqësues të përfaqësive diplomatike-konsullore, të institucioneve shtetërore, ish-drejtorë të Drejtorisë së Doganave, përfaqësues të komunitetit të biznesit dhe bashkëpunëtorë të tjerë. Mysafir nderi në ngjarjen solemne ishte Stevo Pendarovski, presidenti i Republikës së Maqedonisë së Veriut.

Kryetari i Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, Dimitar Kovačevski, ministri i Financave Fatmir Besimi, sekretari i përgjithshëm i Organizatës Botërore të Doganave, Kunio Mikuria, dhe drejtori i Drejtorisë së Përgjithshme për Dogana dhe Tatim të Komisionit Evropian DG TAXUD), Tomas Gerasimos, uruan për tridhjetë vitet e suksesshme të funksionimit.

Drejtorja e Doganave, me ndarjen e plaketave, u shpreh mirënjohjen bashkëpunëtorëve dhe partnerëve për mbështetjen e tyre në 30 vitet e fundit. Plaketat iu ndanë Odës Ekonomike të Republikës së Maqedonisë së Veriut, Unionit të Odave Ekonomike të Maqedonisë, Odës Ekonomike të Maqedonisë Veriperëndimore, Ministrisë së Financave, Ministrisë së Punëve të Brendshme, Doganave të Mbretërisë së Bashkuar të Britanisë së Madhe dhe Irlandës së Veriut, Ambasadës së Shteteve të Bashkuara të Amerikës dhe delegacionit të Bashkimit Evropian.

Të pranishmit në festë patën mundësinë të ndiqnin një demonstrim me pajisjet e kontrollit të përdorura në veprimet e përditshme doganore dhe të njiheshin më nga afër me rolin e Doganës për mbrojtjen e shoqërisë.

Me rastin e festës, drejtoresha e Drejtorisë së Doganave ndau mirënjohje për 145 nëpunës doganor për 10, 20 dhe 30 vite shërbim në Drejtorinë e Doganave.

Forca jonë lëvizëse janë punonjësit e Drejtorisë së Doganave.
Ne investojmë në integritetin dhe avancimin e njohurive dhe aftësive të tyre.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

354.21.075.2:339.543(497.7)"1992/2022"

MONOGRAFIA: 1992-2002: 30 Vjet Drejtoria e Doganave / [autorë Dragan Joleski... [dhe tjerët]; përktheu nga maqedonishtja në shqip: Megdi Adili - Shkup: Drejtoria e Doganave e Republikës së Maqedonisë së Veriut, 2022 116 faqe: ilustrime 30 cm

Превод на делото: Монографија : 1992-2002 : 30 години Царинска управа. - Фусноти кон текстот. - Автори: Lidija Lekoska, Olivera Çalovska, Jasminka Jakimovska, Liljana Zhivković Davitkova, Lihnida Dimkovska, Zhaklina Andreska, Julijana Ristovska, Anastasija Bačevska Vasiq

ISBN 978-608-65428-3-2

1. Jolevski, Dragan [автор] 2. Andreska, Zhaklina [автор] 3. Ristovska, Julijana [автор] 4. Bačevska Vasiq, Anastasija [автор]
а) Царинска управа -- Македонија -- 1992-2022

COBISS.MK-ID 58797317

